

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНИЙ
ЖУРНАЛ
ДЛЯ ДІТЕЙ

ПАДЛО

КОБЖУН

„СВІТ ДИТИНИ“

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ.

РІЧНИК VI.

КВІТЕНЬ 1925.

ЧИСЛО 4.

ЗМІСТ:

1. Василь Яrbій: На провесні	97
2. В. О'Коннор-Вілінська: Великдень	98
3. Р. З.: При крашанці	101
4. М. Кокольський: Боз	102
5. М. Славінська: Рябко та вовк	103
6. С. Черкасенко: Рачня пчілка	109
7. М. Лотоцький: Чарівна лямпа Алядина	110
8. М. Магир: Чудотворець	114
9. В. Левицький: Корейські казки	115
10. Уляна Кравченко: Вістуні весни	121
11. М. Рубакін: Як звірята працюють та добувають собі їжу	122
12. М. Магир: Дар	125
13. Анатоль Котович: Всячина	125
14. Д-р Е. Грицак: Дитячі забави	128

Окладинка і графічні прикраси роботи Павла Ковжуна.

Виготовлена в друкарні ОО. Василян у Жовкві.

„НОВИЙ ЧАС“

ілюстрований
політично-господарський часопис

Є НАЙКРАСШОЮ І НАЙБІЛЬШЕ
ПОЧИТНОЮ ГАЗЕТОЮ У НАС
ПІД ТЕПЕРІШНЮ ХВИЛЮ.

Виходить 2 рази в тиждень.

Ні в одній українській хаті не повинно
бракувати сего часопису.

Умови передплати:

місячно 2 зол. — гр.
квартально 5 » 50 »

Для заграниці 5 доларів на рік.

Оказові числа даром.

Передплату слати на адресу:

«Новий Час»

Львів, ул. Руська, ч. 18.

Чековеkonto в П. К. О. ч. 152.604.

**В кожній українській
хаті повинен бути:**

≡ **„ЗИЗ“** ≡

Одинокий у нас журнал полі-
тичної сатири та гумору.

Виходить два рази в місяць.

Умови передплати:

на цілий рік . . . 14 зл. — гр.
на пів року . . . 7 » — »
на квартал . . . 3 » 50 »

Поодинокое число 50 сотиків.

Для заграниці 3 дол. на рік.

Редакція й Адміністрація:

Львів, ул. Руська, 18.

Чековеkonto в П. К. О. ч. 401.910.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ — ВІСТНИК —

місячник літератури, науки й суспільного життя

виходить у 1925 р. книжками в обемі 6 аркушів друку.

Умови передплати: місячно 2 зол., піврічно 10 зол.,

— — річно 20 зол. — За границею 4 долари. — —

Видає: Українська Видавнича Спілка.

Редакція й Адміністрація у Львові

міститься: при ул. Чарнецького, ч. 24.

Всякі письма, рукописи, книжки й передплату вислати

— — тудиж на адресу Володимира Гнатюка. — —

**Всякі грошові претенсії журналу до передплатників платні й заскаржу-
вані у Львові. Хто не повідомить адміністрації окремим листом, що пе-
рестав передплачувати журнал, відповідає за всі вислані йому книжки.**

Редагує комітет. За Редакцію відповідає: Волод. Гнатюк.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО І ЦЕРКОВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

„НА ВАРТІ“

Виходить два рази на місяць

Під ред. Д-ра Річинського.

(Рецензія у »Ділі«, 1925, Ч. 42.)

ПЕРЕДПЛАТА

На перше півріччя 1925 3 золотих; за границю 1 амер. дол.

Редакція:

Володимир-Волинський

ул. Гноєнська, 6.

КОЖДИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ
ПОВИНЕН ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ

„НАШЕ ЖИТТЯ“

тижневий часопис присвячений справам політичним, культурним і суспільно-економічним Холмщини й Волині.

Виходить раз у тиждень.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Місячно . . — зл. 90 сотиків.

Чвертьрічно 2 „ 50 „

Поодиноке число коштує 20 сот.

Адреса Редакції й Адміністрації.

Холм, ул. Оболонська, 14.

(„Наше Життя“ продається по всіх залізничних газетних кіосках і книгарнях „Рух“).

Не видавайте ні одного сотика на чужі газети, щоби нас очернюють оббріхують і раді б нас розбити і пустити одні на одних!

Найліпший, найпопулярніший і найбільш улюблений часопис в краю є:

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“

який виходить щонеділі в Перемишлі.
Річна передплата в краю 8 зол., для заграниці 2 долари.

Боронить гідно й непохитно наші національні - державні справи, містить багато докладних вістей зі світа і краю, заступає широко інтереси нашого працюючого народа а головню селянства. Тому передплачуйте „Український Голос і других заохочуйте до передплати.

Оказові числа висилаються даром.

Адреса редакції і адміністрації:

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“
Перемишль, ул. Побереже, ч. 1.

„СВІТ“

НОВИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ,
ВИХОДИТЬ У ЛЬВОВІ З ПОЧАТКОМ
КВІТНЯ 1925.

Журнал видається на зразок заграничних того роду видань, яких у нас досі нема.

Піврічна передплата виносить 9 зол., чвертьрічна 4-50 зол.
Для Америки і заграниці 2 долари на рік.

Оказові числа висилається на жадання.

Адреса:

»Світ«, Львів, ул. Руська, ч. 3.
(»Swit«, Lwiw (Lemberg), Руська, ч. 3).

СВІТ ДИТИНИ

НА ПРОВЕСНІ.

Йдуть-минають дні зими, збуджені,
У неповорот, в забутте ідуть, —
І веснівочки, сонцем збуджені,
Зацвітуть в гаю, — весну приведуть.

На білих платках, зелених листках
Приведуть весну, гетьманку життя
Й в пахощах цвіток, в пташих голосах
Радости діток прийде вороття.

З далеких, чужих, південних країв,
Де снігів нема, де немає зим,
Поверне до нас хор соловіїв
Й озветься в гаях життєхвальний гимн.

Минає зима, минає, іде
У північний світ, в забутте мрачне,
А веснівочка весну приведе
Й соловейків хор щебетать пічне.

Василь Яrbій.

ВЕЛИКДЕНЬ.

У страстну суботу поклали дітий завчасу з вечера спати, щоб розбудити у ночі, як будуть їхати до церкви. Левко мав сповідатися і причащатися, а Ляля і Волик тільки причащатися. Всі вони дуже уважно ставилися до свого великого завдання і гордилися тим, що мусять триматися натще серця. Їх так цікавило все те, що вони довго не могли примусити себе спати, а коли нараз міцно заснули, то уже треба було й вставати. Не хотілося відриватися від сну. Неня кілька раз будила то одного, то другого. Нарешті Ляля підвелася, протираючи очі, а за нею повставали й хлопчики. Почали одягати новенькі убрання і тоді очуналися. Але від сну ще трусило. Їх тепліше закутали і вивели на ганок.

Яка-ж гарна була зоряна ніч! Як незвичайно було їхати в таку пору! Як весело було лізти на високий шарабан, де вони сіли з нянею. Тітка поїхала наперед. У няні на руках був великий клунок із пасками до посвячення.

Коні побігли швидким ходом; виїхали з двору, потім хутором і повернули на великий шлях до села. По дорозі обминали селянські вози одною конякою або волами, де також сиділи маленькі діти коло діда, чи бабусі. — Селяне також везли паски на посвячення. Як гарно їхати під свіжим нічним вітерцем!

Ось уже й село, ось і церква. Але неня сказала поминути її і заїхати до пані Купчинської. Відтіля мала забрати дітий тітка.

Тут усе було по святочному. Пані Купчинська, прибрана в шовкову сукню, що-б іти до церкви, клопоталася з останніми приготуваннями на свято.

Няня взяла наперед із собою Левка, а тітка мусіла іти пізніше з меншими дітьми.

Поки дві пані провадили свою жваву розмову, Ляля і Волик увійшли в сусідню невелику кімнату, де уносився смачний запах від напечених пасок, мазурок і інших добрих річий. Діти ласо оглянули все те добро і задивилися на високі паски, люкровані і прибрані у цукрові квітки. Вони пішли навкруги, по кімнаті, розглядаючи нові для них річі і спинилися перед низенькою розчिनеною шафочкою. Волик сів на почілки, а Ляля нахилилася над ним і зазірала, що там є у середині. Там були різні пакуночки, різні горщечки, мисочки з різними приправами до страв. Серед усього того лежав боком паперовий мішочок і з нього висувався великий свіжий мікдал, саме такий, як любила Ляля. Вона протягла руку понад плечем Воликовим, спершися на його голову і узяла дві мікдалинки.

— Нам казали нічого не їсти до причастя — озвався Волик.

— Хиба се їжа? — відповіла Ляля, — се мікдал. Вона поклала собі враз обидва мікдали.

— Ах, які добрі!

Волик нерішуче взяв і собі і також поласував.

Коли обидві пані, покінчивши розмову, кинулися до дітей, щоб вести їх до церкви, вони застали їх рядочком на присідках перед шафою з ротами, набитими мікдалами.

Тітка ахнула і сплеснула руками.

— Ах ви грішники! Перед причастем спокусилися на ласощі! Не дотримали їти натще серця! Тепер ви позбавлені причастя.

Діти почули, що якесь горе стало на них і голосно заплакали.

Тітці нараз стало жаль їх.

— Ну, не плачте. Се вам буде наука на дальше, а тепер ходімо швидше до церкви. Причащатися уже не будете, за те побачите, як святитимуть паски.

Діти скорилися і пішли, але на душі у них лежав тягар, що розвіявся тільки тоді, як увійшли у людну, урочисто осяяну свічками церкву, де зустрів їх гучний спів із клироса.

»Христос воскресє із мертвих«.

Їх поставили наперед проти іконостаса. Вони бачили панотця у блискучих срібних шатах і святочно прибраного Левка, що стояв праворуч від них ставно й поважно, дожидаючи причастя.

З якою пошаною зглядалися на нього маленькі грішники! А він навіть не повертав до них голови, щоб не розважитися. Ось ударили в дзвони; панотець із причтом, а за ними й люди вийшли з церкви святити паски.

Боже мій! як же се було гарно й цікаво! Навкруг церкви цілим колом розкладені долі на чистих хусточках або рушниках загничені паски, упечені ягнята, поросята з барвінком у роті, сирні пасочки, там кільце ковбаси в мисці і яечка навкруги, там кусок сала; буряково, жовті, сині крашанки, а де в кого помережані всякими визерунками писанки.

За дорослими юрбою йшли діти. Дівчатка в нових довгих спідничках на виріст у материнських платках, босоніж або в нових черевиках. Хлопчики в черкесинових штанах і в шапках, що насовувались їм на уха; всі в чистих вишиваних сорочках, а хто і в новій чумарці, та ще підперезаний червоним або зеленим поясом. Усе те тішило й цікавило Лялю і Волика. До них приєднався і Левко. Он і няня з їх пасками. Панотець покропив їх свяченою водою, а хор співав »Христос воскресє«. Няня обережно увязала свячені паски і забравши Лялю і Волика, пішла до шарабану. Левко залишився при тітці. Виходячи з цвинтаря вона христосувалася і тричі цілувалася з деякими бабами. Ляля і Волик, побачивши хлопчиків і дівчаток, що не раз бавилися з ними і собі похристосувалися. Сказали, що прийдуть бавитися, як розговіються.

Дома у великій салі накритий був стіл. Біла скатертина прибрана барвінком. На столі високі папушники з цукровими прикра-

сами, штучно помережані люкром торти, сирні паски, мазурки, різнобарвні крашанки. З одного боку пороса з хроном у роті, з другого ягня і великий индик. Ніжка від шинки загорнута в паперову китицю.

Левко перший з дітей приступив до стола з найбільшим правом після посту і говіння. Ляля і Волик поглядали на все міркуючи, що їм наймиліше.

Тітка сказала розговлятися свяченою паскою і яечком, а тоді їсти, що хочуть. Прийшов тато і похристосувався з усіма, тричі цілуючись. Усе те дуже тішило дітей. Вони взяли писанки з стола і побігли христосуватися з нянею.

— А ми можемо поклукати до свого стола дітей, з якими будемо бавитися? — запитала Ляля, вернувшись у салю. Тітка не встигла відповісти, як тато сказав: — Звичайно можете. Сьогодні всі мусять бути гостинні.

Діти швиденько розговорілися, взяли з собою крашанок і побігли з дому за ворота. Тато просив тітку, що-б дозволила їм вільно погуляти.

Волик сховав у кишеню гарне деревляне яечко, що подарувала йому тітка. Воно було помальоване пташками і квіточками і розчинялося, а в середині лежала рибка, що гнулася на всі боки, як жива.

Діти зібралися на горбочку біля гойданки, до якої їм не було доступу за парубками і дівчатами, а все таки вони могли дивитися на забаву і тим приєднувалися до веселого гурту.

Паненят діти зустріли привітно, і через кілька хвилин почали битися навбитки крашанками.

У одного хлопчика видалася найміцніша крашанка. Він побив нею усі навкруги і Левкову і Воликову. Волик почервонів і збентежено подивився на Лялю. Але Ляля заспокоїла його:

— Се нічого, се так бавляться. — Своєї крашанки вона не дала.

Коли се хлопчик-переможець обкрутнувся і раптом ударив по крашанці, що тримав у руці худенький білявенький хлопчик, стоючи осторонь. Крашанка хруснула, а білявий хлопчик жалісно заплакав. Дужчий засміявся і подивився на Левка.

— Ну чого-ж плакати? — озвався Левко, — ти рева!

Дівчатка мовчки дивилися на бідного хлопчика.

— У нього тільки та крашанка, — нарешті сказала одна з них. — Йому не дадуть другої, у нього мачуха.

Ляля трівожно і уважно глянула на білявого хлопчика.

— Чому у нього нема більше крашанки? — спитав Волик, сіпаючи Лялю за руку.

— Бо у нього не своя мама, а чужа, вона не жаліє його.

Волик підійшов до хлопчика, сам весь червоний і збентежений. Хлопчик перестав плакати і неспіливо дивився на нього.

— На ось мою писанку, — сказав тихенько Волик і витяг з кишені деревляне яечко.

Білявий хлопчик, не ймучи віри такому щастю, поглядав то на яечко, то на Волика.

Дівчатка скупчилися коло них.

— Воно розчиняється, — додав Волик і показав рибку, що лежала в яечку.

Переможець підскаочив до Волика і заздрісно дивився на цяцьку.

— На! — сказав Волик, подаючи білявому хлопчику яечко.

Той узяв обережно і все личко його засяло радістю.

— Ляля задовольнена звернулася до нього.

— Візьми і мою червону крашанку, вона ціла і ходи до нас, я дам тобі сирної паски.

— І мені можна? — спитав хлопчик переможець.

— Іди зо мною, — відповів йому Левко.

Ляля обернулася до дівчаток.

І ви всі ідіть. Тато сказав, що-б ми покликали вас у гості.

Дівчатка глянули одна на другу і посунули разом. Вся компанія весело пішла на запросини.

Волик пристав до білявого хлопчика і скоро зовсім потоваришував із ним.

Левко і Ляля з гордістю вели за собою своїх гостей, дбаючи як найгостинніше привитати їх.

В. О'Коннор-Вілінська.

ПРИ КРАШАНЦІ.

Ах, колиб знав Ти, мій рідний Краю,
Як невимовно Тебе кохаю!..

Ах, колиб знав Ти, мій Краю бідний,
Який для мене Ти нині рідний!

Стою сердешний над рідним полем,
А серце рветься жалем і болем.

Нині Великдень світ весь святкує,
Лиш Україна чогось смуткує.

Лиш наші думи гнутьсь мов лози,
А з очий кануть горячі сльози.

Годі, не плачте, бездольні очи,
Чей буде ранок по темній ночі.

Чей ясне сонце пільму розкрає,
А зірка щастя всім нам засяє.

І піде дзвоном по світі слава,
Що Україна з мертвих повстала.

Р. З.

Б о з.

(Весняна казка).

Настав місяць квітень. Земля дрожала... Вижидала дарів весни: різнобарвних цвітів, оксамітної зелені, щебетливих птичок. Та сонце ще вилігувалось у своїй теплій, зимовій постелі тай солодко дрімало. Добра богиня весни пішла будити сонце...

Вставай! Годі тобі дрімати! Се ж уже квітень! Не чуєш, як важко зітхає земля?!

Отрясло сонце із себе сон і по хвилі зійшло на землю. А то-варишила йому сама богиня весни тай семибарвна богиня Іріс-Райдуга. Богиня весни набрала тоді ясного світла сонця, домішала до нього барвних лучів богині Райдуги тай стала сіяти їх повними жменями. Скрізь сіяла: на левади, на поля, на грядки, на береги ставів та рік, на галуззя кущів та дерев. А де лише впали животно-творні лучі, там зараз зацвітали цвіти білі, червоні, рожеві, жовті, голубі, сині... І то одні зацвітали дзвінками, другі колосочками, інші метеликами, а ще інші пугарчиками. Кольор і форма зливалися в одно і родилася краса.

Дні цілі так сіяли вони. І в трійку пройшли вони всю землю. Аж дійшли до її границь, до далекої сніжної Скандинавії. А там студено... Лід оковує землю своїми морозними оковами цілі місяці...

Втомилося сонце. Хотіло скінчити свою роботу. Та серце доброї богині весни стиснулося з жалю. Як кидати ту землю пустою!.. І стала благати.

Могутнє, багате сонце! Вчини ласку! Позволь, щоб я вбрала цвітами і сю убогу сторону. Правда! Я розсипала майже всі краски нашої Райдуги. Та у неї є ще багато лілейного кольору. Позволь же украсити мені ту бобу землю бодай лілейним!..

Гарно — сказало сонце — розсівайте лілейне! І богиня весни знов брала жменями лілейну краску, тай сіяла її скрізь по полях та кущах. А де лише впали ці лучі, там зараз виростали цілі сотні-тисячі чудових, лілейних китиць бозу. І в коротці залілеїлася від них ціла земля...

Звернулося тоді сонце до богині весни і закликало: Ну, досить уже, досить! Не бачиш, що скрізь нічого не видно, тільки лілейний кольор!..

Ах! се ж нічого! — відповіла богиня весни. — Нема у сих бідних людей ні широколистных пальм, ні пишних туліпанів, ні ніжних лілей, ні пахучих рож, ні скромних фіялок. Надаруймо їм бодай бозу. Цілі ліси, цілі моря бозу...

Та сонце було невдоволене із сього. Узяло з рук богині весни останки красок, помішало їх і сю мішанину розсіяло по деревах і кущах. І от із сеї мішанини вирости китиці білого бозу. Помішались лілейні китиці із білими і виродилася нова краска. І нігде не цвите боз так гарно, як у холодній Скандинавії.

М. Кокольський.

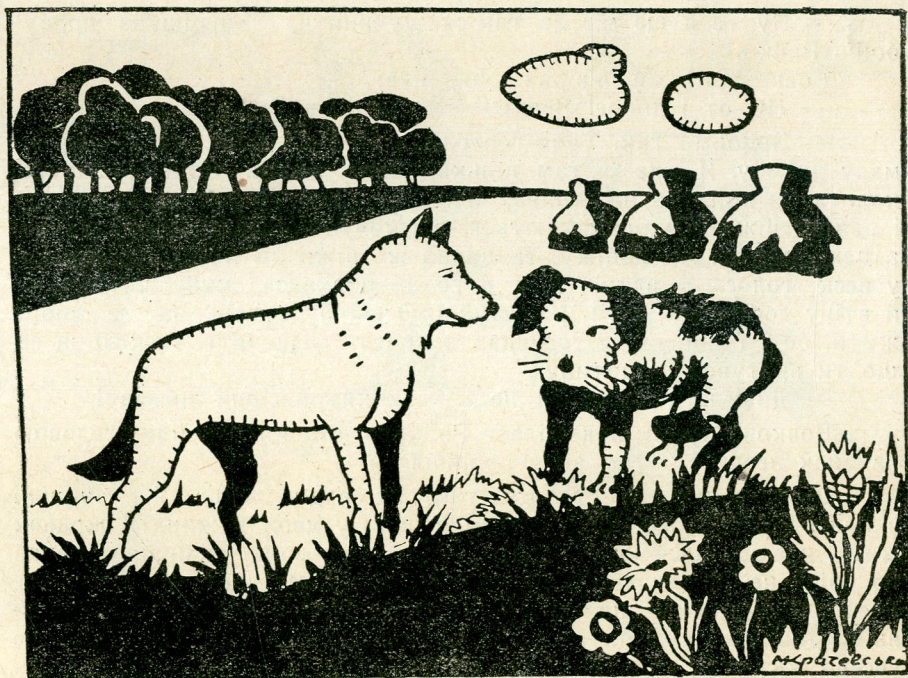
Рябко та вовк.

(За ходською байкою).

Образки Миколи Кричевського.

В одному дворі, — не хочу ганьбити його і тому не скажу, в якому, — господинею була така лиха та шкарадна жінка, що навіть хліб замикала, щоб не їли його наймишки. Люди та худоба у неї голодували, а від Рябка, що жив у буді, залишилася лише шкіра та кости так, що він ледви міг рухатися.

І ось Рябкові притрапилося така пригода. Був якось він у полі і ненадійно впав на нього вовк та хотів його розірвати й з'їсти. Але коли вовк добре придивився до того собаки та побачив, яке

воно худе та мізерне, то на що вже він був вовк, а злякався. Не торкнувся до нього, а почав із ним ласкаво говорити.

— Що се з тобою, братчику? Глянь на себе. На тобі тільки шкіра та кости!

— Правду кажеш, вовче, — відповів пес. — Трудно мені бути товстим, коли я постійно голодую. Господиня ніколи не дає мені стільки їжі, щоб я наївся до сходу, а часто у вечері і зовсім за мене забуває і я цілу ніч, голодний, мушу стерегти господарство.

А до того, ще признаюсь тобі, часом і стусанів надає і дармоїдом назве.

Вовк стояв та слухав. Хоч і був він вовком, але видно було, що не подобалось йому таке поводження жінки. Ось і каже він до пса:

— А знаєш що? Я тобі поможу з сею бідою.

— Як то? — гадав собі Рябло. Не дуже вірилося йому в таку несподівану допомогу.

— Ти не віриш? — сказав вовк. — Я тобі зараз поясню все. Але ти мусиш мені дещо приобіцяти. Коли пощастить мені зробити для тебе те, що я хочу, то мусиш віддячитися мені. Як настане зима, а з нею і голод для нас вовків, я прийду до вашого двора по вівцю. Тоді ти не смієш мені перешкаджати, не смієш гавкати та робити галас, аби не вискочив на мене господар із хати.

— Ну, се я ще міг би так саяк учинити, — нерішуче пробу-бонів Рябло.

Вовк зараз же повірив і рявкнув:

— Ну, от і добре! Згода! — і розповів Рябкові:

— Зробимо так. Твоя господиня, ідучи в поле, бере з собою малу дитину. Я вже їх там кілька разів бачив. Отжеш завтра, коли вони вийдуть на жнива, йди за ними. Я також там буду і перше, ніж вони опам'ятаються, підскочу, вхоплю дитину і побіжу з нею до ліса. Як побіжу, ти зараз же біжи за мною та гавкай у весь голос. Я вдам, наче б то я злякався, кину дитину та й втічу собі геть. А ти її вратуєш. Ось і буде тобі за те добре жити, бо і господиня і господар захочуть віддячити ласкою за те, що ти вратував їм дитину.

— Дивись, — подумав пес, — як хитро сірий вигадав!

Вовкова думка подобалася Рябкові. Він кивнув йому головою на знак згоди і з тим вони розійшлися.

Другого дня все сталося так, як радив вовк. Усі вийшли в поле, і господиня з господарем почали у двох дожинати скравок жита, що зостався коло самого ліса. Стали вони на працю і зараз по обіді, не спочиваючи, аби до вечера дожати, що ще не дороблено. Сонце пекло, праця була сапка. Рябло лежав, висунувши язик, дивився на своїх панів та думав, що й людям так само не весело жити, як собакам. Тільки їдять вони, скільки треба. Ось вони жнуть та жнуть, не розгинаючи спини, а дитина лежить у колиці в холодочку, під копою, щоб її не спалило сонце. Що ж се з вовком? — думав собі пес. І як-раз, як він се подумав, звідки не взявся вовк, скочив раз-два, вхопив дитину з колицки тай гайда з нею до ліса.

Як побачили се батько й мати, підняли крик.

— Рябло, Рябло! — кричала господиня на собаку. — Держи вовка, держи його!

— Держи його, держи!

Рябко скочив на ноги; тяжко йому, голодному, в таку спеку вганяти, та й трохи боявся він. — А що, як вовк не додержить слова? — Але така вже служба, мусів бігти і побіг за вовком, гавкаючи на нього.

Але вовк пам'ятав про згоду і біг не дуже швидко, [щоб] пес міг дігнати його.

А Рябко, з свого боку, коли вже був близько, зібрав останню силу, скокнув і перескочив через вовка разом із дитиною. Тоді вовк кинув дитину, а сам так ляснув до ліса, що аж земля під ним здригалася.

Ото ж було на полі радощів! Коли чоловік та жінка відійшли від пе-

реляку та побачили, що дитина ціла й здорова, вони згадали про пса.

— Рябку, милий Рябку! Ходи до мене! — кликала господиня.

— Йди, Рябку, сюди, — кликав ласкаво господар.

Жінка чесала Рябка за ухом, господар гладив його по голові і вони дали йому усе, що мали з собою полуднувати: і хліб і сало і ковбаси добрий шматок, — бо день був скоромний. Від того часу жилося Рябкові так добре, як мало якому псови на цілому селі.

Пройшло, літо й осінь, настала знову зима і занесло поля снігом, а в лісі разом із зимою прийшов до вовка й голод. І згадав

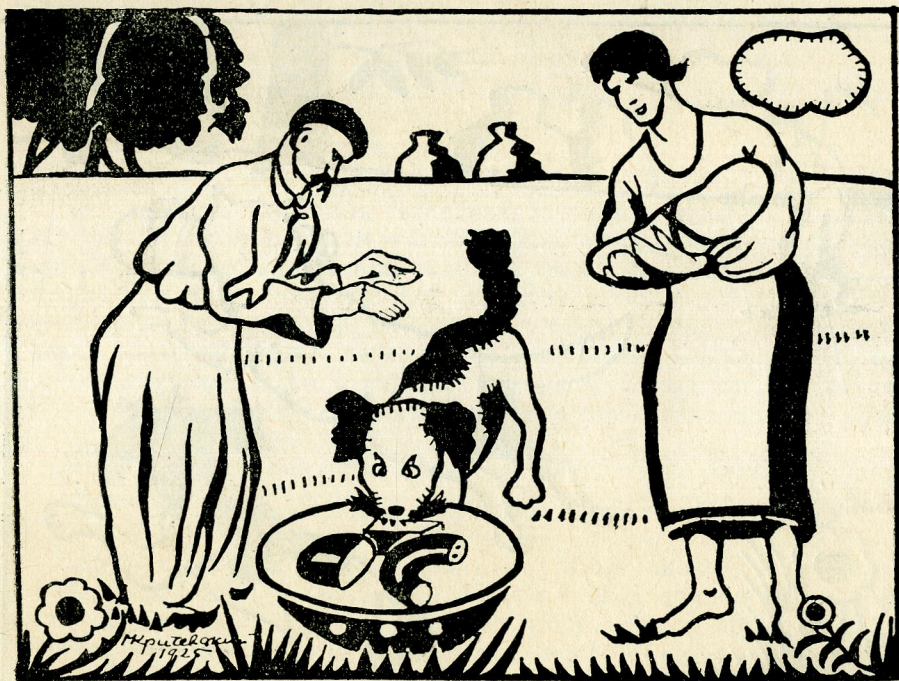
вовк про свою угоду з Рябком та першої ж ночі пішов у село по вівцю.

Собаки з далека почули вовка і висунувши з будок голови, — бо вийти боялися, — почали один за одним голосно гавкати на нього. Але вовк не звертав на се жадної уваги та йшов собі далі, гадаючи:

— Нехай собі гавкають! Мені досить того, що Рябко не гавкатиме.

І йшов собі тихою ходою, спокійно, бадьоро. Прийшов у двір до Рябкової буди та й каже йому:

— Се я таки. Прийшов по ту вівцю.

— Що йому робити? — думав Рябко і тяжко зажурився. —

Правда, мені тепер добре і в сьому вовкова заслуга. Але коли я дам йому вівцю, скажуть, що я лихий сторож і знов мені буде пекло у моєї господині.

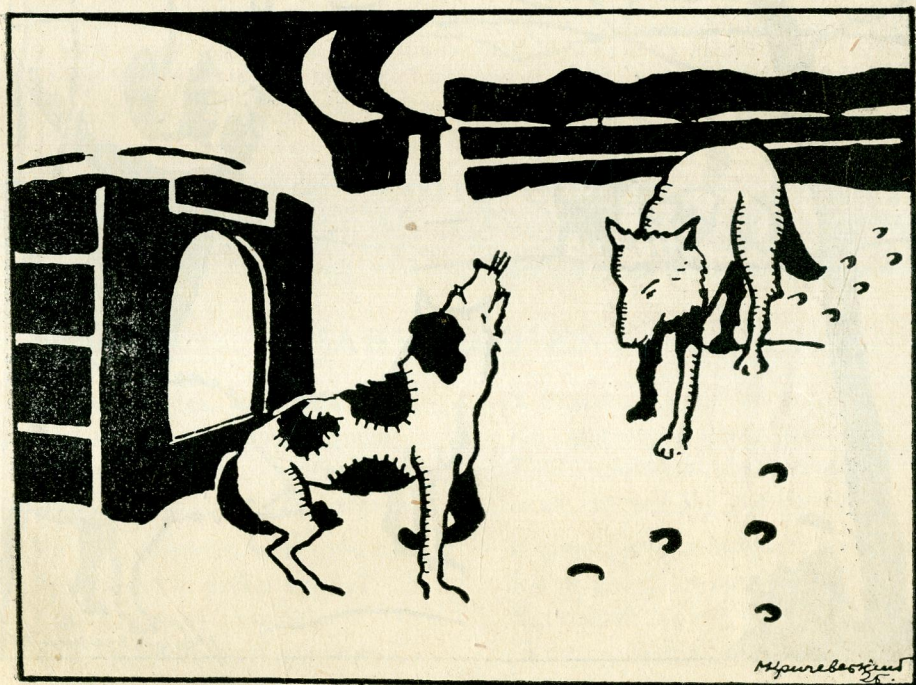
І ось від горя Рябко, не знаючи, що йому робити, так завив, що усі люди на селі прокинулися від жаху. Господар скочив на ноги, вхопив сокиру та на двір. Вовк, як побачив його, стрибнув назад і гайда геть до ліса.

Другої ночі, коли все було тихо, вовк знову став коло Рябкової буди. Він тепер прийшов не по вівцю, а до самого Рябка.

— Ти не дотримав угоди, — докоряв Рябкові вовк, а тому мусиш стати зо мною до бою. Бери з собою двох помічників, я теж мати му двох і завтра у вечері чекатиму тебе край ліса, біля того поля, де я тобі поміг уратувати дитину. Як не прийдеш, у друге зганьбиш себе.

Так сказав вовк і пішов.

Рябко залишався сам і довго думав. Угоди він таки не дотримав, то правда. Але як йому було дотримати її? А до того він же таки не гавкав, а вив. Думав Рябко і так і інак, а врешті наміслився, що він мусить стати до бою, аби вратувати свою собачу

честь. От де тільки взяти таких помічників, щоб були чогось варті?

Пішов Рябко до свого доброго сусіда, Жука, порядного пса, хоч і кульгав він на одну ногу. Колись вони обидва з Рябком, за молоду, по чужому садку бігали, чужих дітей лякали тай Рябко по крижах дістав, а Жукови ногу перебили батьки.

— Я з тобою, Рябку, піду, куди схочеш, — сказав йому Жук. Але чи стану я тобі в пригоді з вовком, коли я кривий на одну ногу?

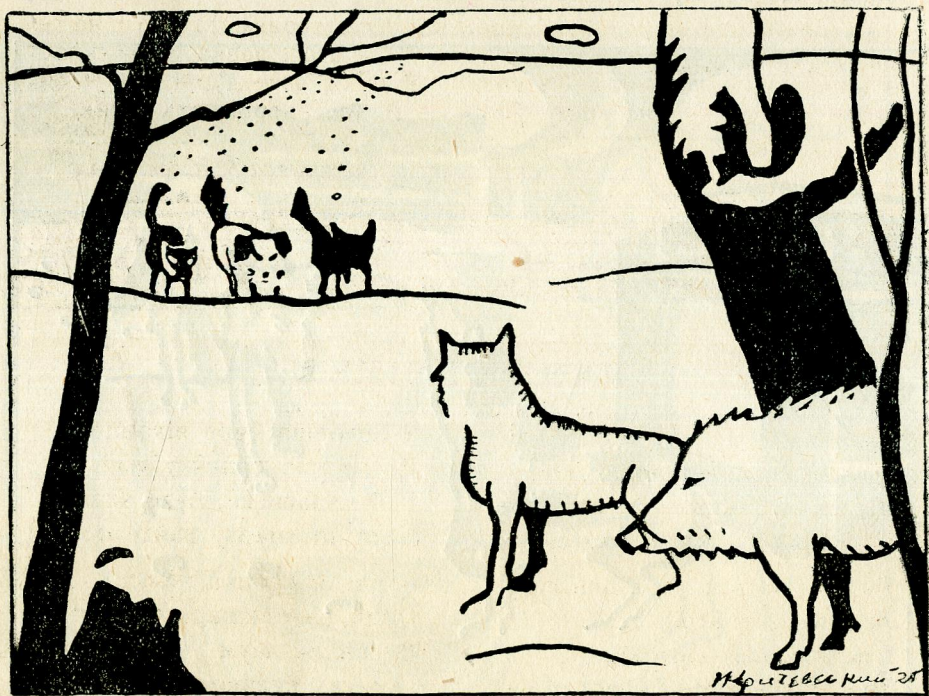
Проте Рябко взяв його і пішов ще поговорити до свого приятеля, домашнього кота, чорного Мацька. Як почув Мацько, про що йде, зразу погодився. Очи у нього завзято блиснули, хвіст

простягся, задубів і став рівний та міцний, як добра палиця. І сказав Мацько Рябкови:

Ти не такий, як усі інші собаки. Ти зі мною з малечку грався і коли гнався за мною, а я тікав, то се ми тільки бавилися. Часто їли ми з тобою з одного черепка. За тебе я п'ятьом вовкам видрапаю очи!

Се додало відваги Рябкови.

— Сей постоїть і за нас і за себе! Гірко буде вовкови від нього! Над вечір вони зібралися до купи і вийшли за село. Край ліска вже чекав на них вовк зі своїми помічниками: диким каба-

ном та білкою. Просив він усяких інших звірят, але ті не хотіли помагати вовкови і тільки сі двоє погодилися.

Вовк перший побачив супротивників, блиснув очима і каже: — Гей, нарешті вже йдуть!

Кабан дивився, дивився перед собою та заговорив:

— Ой, не подобається мені все отсе. Чи нема тут якої зради? Гляньте: Он той, — кіт, зліва блищить очима та тягне за собою не то хвоста, не то залізну палицю... а вжеж, палицю. А той, праворуч, удає, неначе припадає на одну ногу, а то він каменюки на нас збирає. Ні, ні, се мені не до вподоби!

І по сих словах кабан утік і заховався назад у свою яму. Як зачула білка щось про каменюки, скок на граба, та тільки її й бачили! Але кіт вліз на стовбур та за нею. Білка все висше, а кіт за нею. Білка зважилася заховатися у кабана і скок із дерева прямо на нього до ями. Кабан налякався, наїжився та як скокне на всі чотири ноги, утік до ліса, на схованку до іншої ями.

Вовк зостався сам проти трьох. І хоч був він сміливий, але не посмів сам один стати до бою, повернувся хвостом до Рябка і втік у світ за очі.

Так виграв бій Рябко з товаришами, придбав собі славу і заховав свою честь.

Довго про се говорили проміж собою собаки та коти на селі, і виходили літом у поле, чи не зустрінуть якогось вовка, щоби скласти з ним таку саму угоду. Та вовки не були вже дурні і ні на яку угоду з собаками не йшли. Тому то й досі ворогують вовки та пси і нема ніколи згоди поміж ними.

З чеського запису переклала М. Славінська.

РАННЯ ПЧІЛКА.

Здорова будь, моя маленька!
З яких се соняшних країв
Ще до весняних красних днів
Брениш тут, пчілко золотенька?

Чи не завчасно сон зимовий
Урвала ти в кублі своїм?
І де в заметі сніговім
Тобі почувся пах медовий?..

Я відчинив своє віконце
На зустріч сонечку, але...
Тобі, маленька, буде зле,
Коли за хмарку зайде сонце!

Вернись же, пчілонько, до дому,
І жди, аж поки красний гість —
Весняний шум — благую вість
Подасть великому й малому:

То буде край морозам, мряці,
Зазеленіє ліс і луг,
І сонце-щасте сонце-друг
Покличе всіх до руху й праці!..

С. Черкасенко.

Чарівна лампа Алядина.

Жив у однім китайським місті дуже лінивий та недбайливий хлопець, що звався Алядин. Він не хотів працювати, лише цілими днями весело забавлявся з товаришами. Журилася сим його не-нечка, бідна вдова.

Одного дня Алядин лінухував собі як звичайно. Аж тут надійшов якийсь чужинець і почав із ним розмовляти. Чужинець сказав, що він є його дядьком і хоче зробити для нього якесь велике добро. Цілував Алядина раз у-раз і просив, щоби запровадив його до ненечки.

Алядин здивувався тим дуже. Попровадив отже чужинця до своєї хати й сказав неньці, що якийсь незнаний дядько прийшов до них у відвідини.

А сей чужинець поправді не був хлопець ніяким свояком, лише недобрим чарівником, який хотів використати Алядина й виконати свій таємний намір. При помочи чарівницьких штук довідався, він що чудодійна, чарівна лампа була скрита під землею в тім власне місті. Знав, що ся лампа зробить із нього наймогутнішого чоловіка на світі. Тому скоро відшукав докладно те місце, де захована була лампа і постановив здобути її.

Але хоч знав, де скривалася чарівна лампа, не міг сам чарівник узяти її. Коли так похожав улицями міста, пізнав, що Алядин був бистроумний хлопчина. Тому постановив використати його.

Скоро переконав убогу вдову, що він дійсно вуйко хлопець. Сказав, що тепер піклуватиметься про неї і намовив, щоби дала йому Алядина на один день.

Алядин радий був, що йде на цілий день. А його здогадний вуйко купив йому гарний новий одяг, забрав його, щоби оглянув собі найгарніші части міста, тай угостив гарно.

Але небаром попровадив хлопця кудись далеко від міста. Казав, що покаже йому якийсь гарний огорог. І Алядин, хоч був уже дуже змучився, все ще був готовий іти за своїм новим приятелем. Прийшли вони на якесь самотнє місце. Чарівник пристанув і запалив огонь. Кинув трохи кадила у полум'я і сказав якісь чарівницькі слова. Нараз земля розступилася і утворила велику печеру. До печери провадили на діл сходи.

— Зійди на діл сими сходами — сказав чарівник Алядинові — а побачиш найгарніший в світі огорог. В одному кінці огорога горить лампа. Принеси мені сю лампу, а станемо оба богачами на ціле життя. Але передовсім заложи собі на палець отсей перстень. Він охоронить тебе перед усякою небезпекою.

Чарівник заложив Алядинові перстень на палець і хлопець побіг долі сходами. За хвилину найшовся він у такому гарному саді, якого ще ніколи в життю не бачив.

По обох сторонах росли дерева, повні гарних овочів. Алядин думав, що овочі зроблені з ясного кольорового скла. Тому що видалися йому гарними, напхав їх собі повні кишені й широку блюзу. Мріялось йому, що то дійсно осліплюючі самоцвіти, неоціненої вартости. Зараз найшов горючу лампу на вершку якихсь ступенів. Загасив світло й сховав лампу старанно у камізольку тай побіг гори сходами, що вели до отвору печери.

— Давай мені лампу, хлопче! — закликав чарівник неспокійно.

— Ні! — сказав Алядин. — Не дам, поки не допоможете мені видістатися з цієї ями.

Чарівник дуже хотів схопити чарівну лампу, тому слова хлопця страшно розлютили його. Кинув іще більше кадила до огню і сказав якісь слова. Зараз земля понад печерою замкнулася й закрила живцем Алядина.

Так чарівникови не вдалося здобути скарб, як був загадав. А що не мав сили отворити землю вдруге, вернувся дуже лютий з поворотом до Африки. Бідний Алядин остався на свою власну долю під землею. Тепер пізнав, що той нібито його вуйко, дійсно був злющим чарівником.

Довго плакав Алядин і кликав помочи. Але поміч не приходила. В кінці заломив руки в розпуці, готовий вмерти. Та при цьому, припадково, потер перстень, який був дав йому чарівник. І як стій з'явився перед ним величезний дух і промовив:

— Чого бажаєш? — Я готов слухати тебе.

— Коли так, то випровадь мене відсіля! — сказав Алядин.

І в одній хвилі Алядин опинився на верха, на землі. Вельми врадуваний, побіг до дому й розповів неньці усю свою пригоду.

На другий день Алядин побачив, що не було нічого їсти. Тому сказав, що продасть стару лампу, що її приніс був до дому вчора вечером. Та як лише мати взялася шурувати лампу, щоби трохи вичистити її, зараз з'явився величезний дух і сказав:

— Чого бажаєш? — Я готов слухати тебе.

— Принеси нам щось їсти! — сказав Алядин.

Як стій дух приніс пишні страви в дорогоцінних срібних посудинах. А потім сам зник.

Алядин і його ненька сіли їсти дуже задоволені. Потім продали срібні посудини тай могли за одержані гроші жити довгий час щасливо.

Тепер Алядин поправився дуже. Понехав лихі навички і виріс на розумного юнака. А що розмовляв із торговцями й мудрцями, навчився від них багато. Скоро пізнав справжню вартість сих овочів-самоцвітів, які приніс був колись із підземного саду.

Тоді то він уперше побачив дочку-одиначку китайського цісаря, гарну княжну Бадруль-бадур. На перший погляд залюбився в ній та постановив одружитися з нею. І так одного дня післав свою неньку в королівські тереми з мискою, повною овочів-самоцвітів.

Неньці сказав, щоби дала їх цісареві в дарунку від нього та щоби разом попросила руку княжни для нього.

Кілька днів ходила Алядинова мати на королівський двір. І покликали її до цісаря. Поклала самоцвіти цісареві перед ноги й просила, щоби позволив своїй дочці звінчатися з її сином, Алядином.

Цісар врадувався лискучими самоцвітами. Казав, що дасть Алядинові напевно княжну за жінку, коли пришле йому сорок золотих чаш, повних таких самих овочів-самоцвітів. Ті чаші має нести сорок чорних невільників. Має також виставити величаву палату для його дочки, щоби жила в ній.

Коли Алядин довідався, чого жадає володар, узяв чарівну лампу і потер її сильно. В мить з'явився дух і поспитав, що прикаже. Алядин сказав духови, чого бажає. Дух зник, але скоро вернувся з сорокома золотими чашами самоцвітів, сорокома чорними невільниками і сорокома білими.

Алядин як стій післав невільників із золотими чашами до цісаря. А потім сказав духови принести гафтовані самоцвітами, гарні шати, як на цісаря, чудового коня, щоби їхати на ньому та сорок богато зодітих невільників, щоби супровожали його. Приказав також для неньки доставити пишні шати й невільників. Дух негайно сповнив усі Алядинові прикази.

Алядин одягнувся в лискучі шати і поїхав у великій пишноті до палати. Цісар прийняв Алядина дуже ввічливо. Приобіцяв, що весілля відбудеться в палаті, призначеній для княжни. Коли Алядин вернув вечером до дому, ще раз прикликав духа й приказав йому побудувати пишну палату. Вікна, двері, стовпи й усе мало бути покриті дорогоцінними самоцвітами. Палату мав поставити на широкому майдані, проти цісарської палати.

На другий день рано в ранці нова палата була готова. Її осліплюючи, самоцвітні вікна блестіли до сонця. А як Алядин увійшов, побачив, що в палаті вся обстановка величаво; у палаті пани, пані й невільники для прислуги. Золота й срібла великі скарби. А де воно все укрите, то знав лише один Алядин.

Тепер цісар був зовсім задоволений. І ще того самого дня Алядин звінчався з гарною княжною Бадруль-бадур. І дійсно був дуже щасливий. Жив величаво як цісаревич. Але ще великий смуток чигав на нього.

Злющий африканський чарівник жив іще. При помочи чарів дізнався про все, що було з Алядином. Тому постановив іще раз поспробувати здобути чарівну лампу. Він вернув у китайську столицю і скоро придумав хитрощі. Вивідався, що Алядин пішов далеко на лови. Передягнувся за вбогого крамаря. Набрив у кіш лампочок, ходив по улицах і викрикував:

— Нові лампи, за старі лампи! Нові лампи за старі лампи!

Скоро прибув і до Алядинової палати. Побачила його одна з почоту княжни. Вона сказала до своєї пані:

— Якийсь дурний міняє нові лампи за старі! Може дати сю заржавілу, стару лампу, що є в цісаревичевій світлиці, а дістанемо за неї нову?

Княжна навіть не догадувалася, що поправді варта ся чарівна лампа. Тому відповіла:

— Так, понеси її зараз на діл, конче.

Слуга понесла. Хитрий чародій насамперед потер добре стару лампу, а потім уже взяв її. Зараз з'явився дух. А чарівник приказав:

— Понеси мене, Алядинову палату й усе, що в ній, в середину Африки!

Його приказ сповнено негайно.

Коли другого дня Алядин вернув з ловів, дуже злякався, що зникла його палата й його чудова княжна. Він зараз догадався, що то діло злющого чарівника. Цісар страшно розлютився. Велів убити Алядина, коли зараз не віддасть йому дочки.

Алядин негайно вибрався шукати княжни й палати. Та коли побачив, що надармо шукає, кинувся в розпуці на березі ріки. Думав, що краще йому втопитися. А як лежав там, випадково потер чародійний перстень на пальці. Він уже в смутку забув був про його чудодійну силу. І як стій з'явився там дух, той сам, що він бачив його в печері.

Зрадів Алядин, як побачив його тай сказав:

— Перенеси мене під вікно княжниної світлиці в моїй палаті, де воно не було би!

Ледви сказав се, а вже найшовся в самій середині самотної африканської рівнини біля своєї палати. Зараз пішов у княжнину світлицю. Вельми врадувані кинулись вони собі в обійми.

Чарівник на щастє був в іншій частині палати. Тому Алядин і княжна могли умовитися, як їм позбутися чарівника.

Як порішили все, Алядин скрився в світлиці за занавісами. Княжна післала слугу, щоби чарівник прийшов на невеличкий пир до неї.

Чарівник прийшов такий врадуваний, бо досі княжна не хотіла й знати його. А він передовсім хотів здобути ласку в неї. Саме як чарівник прийшов, готовили виставити пир.

Княжна жартувала й сміялася, вдавала, будьто би вона дуже приязна для чарівника. І зараз подала йому чашу вина. Алядин змішав був перед тим вино з отрутою.

Злющий чарівник очарований усміхом гарної княжни, випив вино тай на місці впав мертвий.

Тепер Алядин кинувся шукати між чарівниковими річами. І на превелику радість найшов чарівну лампу.

Зараз потер її, а як з'явився дух, Алядин приказав йому перенести палату назад на давнє місце в столиці Китаю.

Воно зараз сталося. Цісар на другий день у ранці виглянув крізь вікно. Дуже счудувався і врадувався, як знову побачив пишну Алядинову палату на давньому місці.

Мерщій пішов приголубити свою любу дочку. Увесь край довго втішався, що княжна щасливо повернула.

А тепер, коли вже злющий чарівник не жив, Алядин був безпечний і став самотнім власником чарівної лямпи. Він і його прекрасна княжна жили щасливо аж до самої смерті.

З «Казок 1001 ночі» переповів Михайло Лотоцький.

Чудотворець.

(Байка).

Жив раз чудотворець славний,
Хоч смішний був і забавний.
Раз іде він — бачить иву.
Крикнув: «Хочу мати сливу!»
От і чудо, бо із иви,
Можна було рвати сливи.

Йде в городець між грядочки,
Бачить самі огірочки.
Крикнув: «Що то за кириня?!
Все те має бути диня!»
І в городці на долині —
Кажуть — були самі дині.

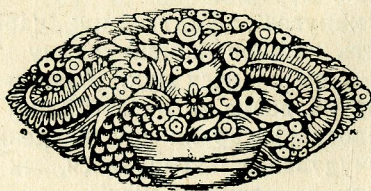
Йде до стайні, а там щур.
Як не крикне: «Пек! та цур!
На що щурі годувати?
Поросятко хочу мати!
А що все йому йшло гладко,
Щур змінився в поросятко.

Раз йде лісом, видить вовка;
Біднаж і його головка,
Бо він крикнув: «В сій хвилині
Із вовків повстануть вівці!»
І вовки в овечій шкурі,
Ходять сумні і понурі.

Хто чужими розкидає,
Часто чудом сам вмирає.
Чули ви о тій пригоді?
От коротко все тай годі!
Вівці ті його обсіли
І на смерть цілого зіли.

Може з вас вже дехто знає,
Хто чуда такі ділає?
Може видів та не скаже,
Лиш сидить і байку маже?
Щоб не вийшло з того лихо,
То і я посиджу тихо.

М. Магир.

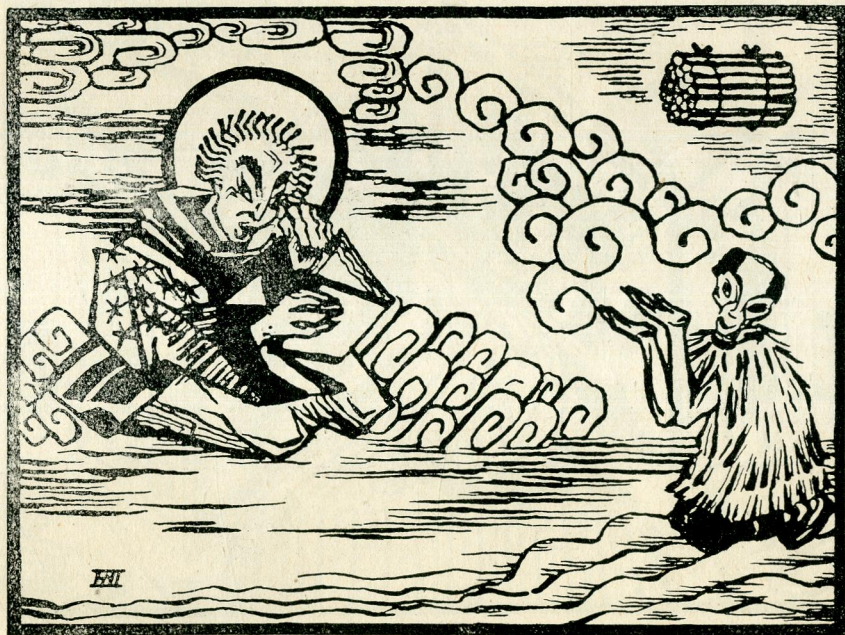

Корейські казки.

Образки Миколи Бутовича.

1. Чапогі.

За царя Цук-цон-таванія жив собі один злидар Кім-ходурі. Живився він тим, що рубав дрова і продавав. За день нарубає три вязанки, дві продасть, — а одну вязанку спалить сам. Але від якогось часу почала пропадати йому одна вязанка. З вечера нарубає три вязанки, а на ранок лишається тільки дві. Подумав бідолаха, подумав і постановив рубати по чотири вязанки. Тоді почала пропадати четверта.

— Ну добре, — сказав собі злидар, — злодія всеж таки я піймаю.

Як настала ніч, він уліз у четверту нарубану вязанку і чекав.

У півночі вязанка знялась у гору в купі зо злидарем і полинула на небо.

Прийшли слуги Оконшантові, розв'язали оберемок і знайшли Кім-ходура.

Коли вони привели його до Оконшанта — той спитав його, як він дістався на небо.

Кім-ходурі оповів, як се сталося і жалівся на свою долю.

Тут принесли книги, що в них записані всі люди та їх доля.

І сказав Оконшанті:

— Ну, ти дійсно Кім-ходурі і не судилося тобі їсти кукурузу, але завжди пісний куліш.

Заплакав Кім і почав просити собі іншої долі.

Так плакав, що всім небесним жителям і самому Оконшантові стало жаль його.

— Не можу нічого допомогти тобі у твоїй долі — сказав він, — але що можу, те зроблю:

— Візьми чиєсь щасте і вживай його, поки не прийде до тебе власник його!

Оконшанті деякий час переглядав книги і сказав:

— Ну, візьми собі хіба щасте Чапога.

Подякував Кім і в той же час слуги Оконшантові спустили його на землю до дому, до його фанзи.

Кім пішов спати, а на другий день пішов до багатого сусіда і попросив його, щоб він позичив йому сто ліян і десять мір кукурузи. Досі, бувало, ніхто Кімови й зернини одної не позичив би; але сусід без усяких суперечок дав йому те, що він просив. За ті гроші Кім урядив собі крамницю і скоро так розбогатів, що став першим багатирем на всю Корею.

Всі йому заздріли, та тільки Кім один знав, що те щастє не йому належить, але Чапогови. І він що дня і що ночі чекав зо страхом, що прийде якийсь страшний Чапогі і нараз відбере його щастє.

— Убю його, — сказав собі Кім, — і приготував ніж, меч і стріли, напущені отруєю.

Одного разу йшло біля Кімової палати двоє злидарів, чоловік і жінка. У дворі палати стояв віз і той чоловік із жінкою сховався під возом від соняшної спеки.

Там під возом настала бідній жінці пора родити дитину і народженого хлопчика вони назвали Чапогі, що означає: народжений під возом.

— Хто там кричить так голосно під возом? — спитав Кім, вийшовши на двір.

— Се кричить Чапогі, — відповіли йому слуги.
Кім наче приріс до землі.

— Так ось кому я маю все віддати!

Се не страшний чоловік, а мале, голе бідне дитятко, — думав собі Кім. — Ні, — його не треба вбивати, але зроблю щось краще: Візьму його за свого і як його батько буду далі жити щастєм свого сина.

Так Кім і зробив. І коли ще не вмер, то й досі живе у щастю та багатстві.

2. Нен-Мой.

Жив у Сеулі один придворний пророк, на імя Шо-Син-Дуй. Він був дуже бідний. Одного разу ішов улицею і побачив якогось чужинця, на імя Ні-Тонон, що кричав:

— Тораді, тораді (салатовий корінь)! Вязка за кекешу!

Шо-Син-Дуй, яко пророк, зразу пізнав, що се не тораді, але дорожчий корінь, що гоїть усі хвороби*).

— Я куплю у тебе весь кіш; неси за мною.

Шо-Син-Дуй нагодував його обідом, пустив до дому і на прощанне сказав йому:

— Чи маєш іще такий корінь? Принеси, я весь куплю.

— Я маю, скільки хочеш. — Ми його не садимо, а він глушить весь наш город.

Принеси його весь.

Ні-Тонон носив цілий місяць, поки не переніс усього, а Шо-Син-Дуй наповнив тим корінням усі свої комори.

Він розпродав увесь корінь і заробив на сьому 30 мільонів ліян. Він спитав Ні-Тонона:

— Чи велика твоя родина?

— Мати й я.

То віддам за тебе свою дочку.

*) *Panax Verum.*

— Ну що-ж, — згодився Ні-Тонон, — віддай.
Ні-Тонон з матір'ю перенеслися до Шо-Син-Дуя і справили весілля.

Але Ні-Тонон був дуже простий і молода жінка дуже соромилася за нього.

— Люде твого віку грають у карти, ходять за танцюристками а ти мішком сидиш увесь час дома.

А тесть сказав йому: — Авжеж се правда; пішов би ти, поселився. На тобі сто ліян (що має вартість десять тисяч кешів).

Ні-Тонон пішов до міста, обійшов його все, витратив тільки всього дві кеші, бо купив собі дві мисочки локшини.

Молода жінка засмутилася, що має такого чоловіка, який не вміє витратити більше двох кешів. Але Ні-Тонон по трошки почав

звикати. Вже він витратив за один вечір тисячу ліян. Тоді тесть сказав йому:

— Вже ти витратив десять тисяч ліян. Тепер їдь у Китай, накупи там гарного шовку і зложимо добру торгівлю.

І дав йому тесть на те закупно десять мільйонів ліян.

Ні-Тонон узяв гроші, поїхав у Китай і гроші віддав танцюристці, яку першу побачив. А сам із порожніми руками вернувся до дому.

— Що ти зробив, мій сину? — спитав його тесть.

— Я віддав гроші танцюристці; але як даси мені ще десять мільйонів ліян, то вже куплю шовку.

Тесть дав йому. Ні-Тонон поїхав у Китай і знов віддав гроші тій самій танцюристці.

Коли він вернуся до дому, то сказав:

— Гроші я знов віддав танцюристці, але коли даси мені ще десять мільйонів, то вже куплю шовку.

Та Шо Син-Дуй вже не мав грошей. Він узяв крадьком з державної скарбниці десять мільйонів і дав їх зятєви.

Ні-Тонон поїхав і знову дав гроші тій самій танцюристці.

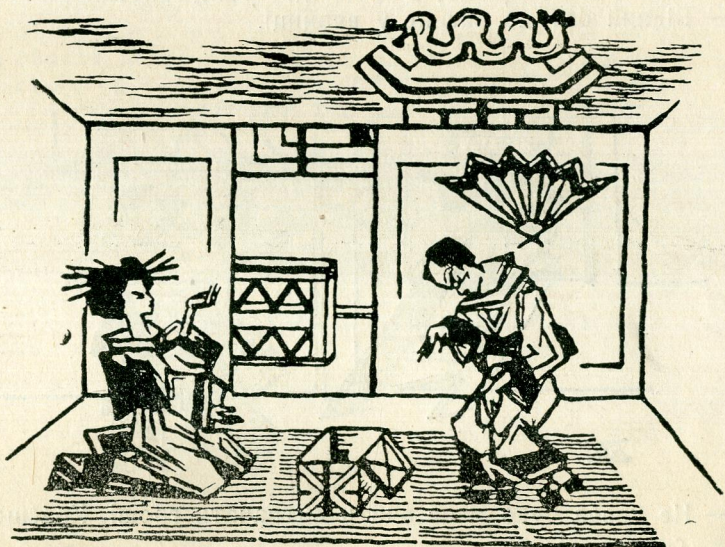
— Ну — сказав він їй, тепер прощай, вже не побачимося.

— Ти давав мені такі щедрі дарунки, — сказала йому танцюристка, — що й я б тобі хотіла дати щось на пам'ятку. Вона відчинила свою скринку і сказала:

— Вибери собі, що хочеш.

В кутку скрині лежав простий синій камінь, завбільшки в кулак із чотирма дірками: одна більша, три менші.

— Так, дай мені сей камінь, — сказав він.

XVI

— Твоє щастє, — ти вибрав мою найдорожшу річ. Бачиш, тут надпис на каміні: «Тінан». Досить сказати се слово і зробиться все, чого собі забажаєш.

Ні-Тонон подякував, узяв камінь і пішов до дому.

Коли він наближався до свого міста, то стрів великий гурт чоловіків і танцюристок. Вони почастували його. За се Ні-Тонон захотів і їх почастувати. Він ударив по каміні і з каміня вийшла дівчина Тінан. Ні-Тонон сказав їй:

— Хочу, щоб на цьому місці станула палата, а в ній щоби був добрий обід.

Тінан вернулась у камінь, а замість неї вийшли три діди із тиквами. Ударив один дід по тикві і нараз станула розкішна палата.

Ударив другий по тикві і в мить стало там усяке майно, начинне і слуги. Ударив третій у тикву і з'явився там розкішний обід.

Почався бенкет і тревав він аж три дні, поки один із приятелів Ні-Тонових, що проходив коло них, не сказав йому:

— Через тебе сидить твій тесть у кайданах.

— А за що він сидить у кайданах?

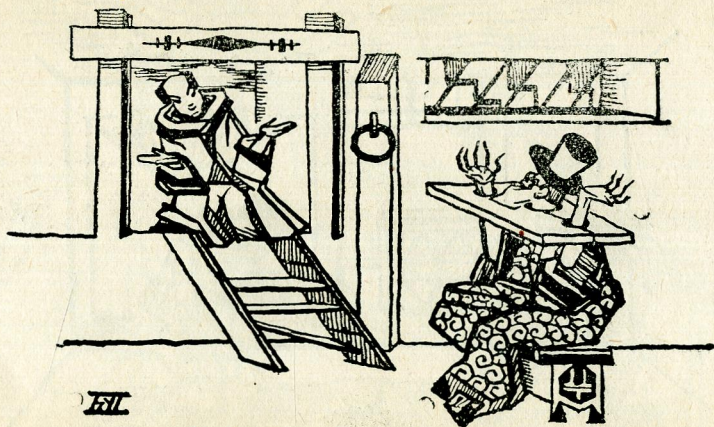
— Сидить він за те, що позичив собі з державної скарбниці 10 мільйонів ліян і не вернув їх. А тепер сього довгу з відсотками стало тридцять мільйонів ліян.

— Тоді поручив він Тінані зібрати все назад, а сам подався чим-дуж до Сеула. Дома зустріла його обірвана й голодна жінка. Нікому було глядіти дому й він почав уже валитися.

— Чи ти привіз шовк? — спитала жінка.

— Нічого я не привіз, а гроші дав танцюристці.

— Бідний батько загине у в'язниці.

— Не треба було мене вчити витратити гроші. Красше давай їсти! — сказав чоловік.

— Я нічого не маю, — відповіла жінка.

Пішов Ні-Тонон у в'язницю до тестя.

— Купив ти шовку? — спитав старий.

— Ні, я подарував гроші танцюристці. Дім твій вже валиться, а ми не маємо що їсти.

— Я твій довжник, — сказав тесть. — Візьми мою одержу й купи собі їсти.

— Красше скажи, куди маю занести за тебе гроші і скільки?

— Звідкиль ти маєш гроші?

Ні-Тонон йому оповів.

Ні-Тонон заніс гроші і тестя пустили на волю.

На місці їх дому виросла тепер ціла палата і що дня там усім убогим видавали гроші та хліб.

Тоді в місті почали говорити, що мабуть Ні-Тонон і тесть його когось обікрали, бо звідки-ж у них могло взятися таке багатство. Звістка про це дійшла до царя.

— Можливо, що вони й не вкрали — сказав перший міністер, — але чоловік із таким багатством, а особливо, що роздає гроші біднякам, небезпечний для держави і краще буде знищити його з усім родом його.

Цар не сперечався і сторожа пішла забрати у в'язницю Ні-Тонона, його тестя й жінку. Але коли вони обступили палату, Ні-Тонон викликав Тінану і звелів перенести палату й їх усіх геть далеко від того місця, де сильним або розумним людям рубають голови за те, що вони допомагають бідним. Тінана вернулася у камінь, а з нього вийшли три діди. Перший ударив у тикву і палата знялася у гору; вдарив другий і палата полинула на небо і здається залишилася в небі — сього ніхто не знає. А на тому місці, де вона стояла, лишилася трясовина. На ній весною цвітуть фіялки і називається та трясовина: Нен-Мой, — долина фіялок.

Переклав Василько Левицький.

ВІСТУНИ ВЕСНИ.

Стук-стук! Стук-стук!

Стук — до віконця.

— А хто се? А хто се?! І що нам приносить?

— Се я! Се я! Я ластівка мала,
З вирею післанець від Сонця.

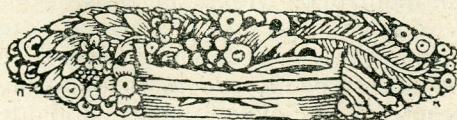
Приношу вістку вам:

Іде Весна!

Ось вам базьок вербових пук
З гаїв... з діброви.

Ось кілька первоцвітів
Із соняшних левад, із лук,
Прикраса тріумфальних брам,
На день обнови.
Іде Весна!!!

Уляна Кравченко.

Як звірята працюють та добувають собі їду.

(Продовженне).

5. Скільки їжі треба вовкам і як вони її добувають.

Рись став у нас давно уже дивовищем. Не всюди можна стрінути його. Та багато шкоди наносять своєю пажерливістю і вовки. Тяжко собі навіть уявити, кілька худоби гине від них кожного року. В одній тільки Ліфляндській губернії (часть нинішньої Лотви) 1823 року зіли вовки п'ятнайцять тисяч овець, тисячу вісімсот коров і биків, стількиж коний, три тисячі двіста п'ятьдесять ягнят і кіз, чотири тисячі свиний, сімсот псів і майже дві тисячі гусий та курий. В цілій Росії пожирають вовки кожного року пересічно сто вісімдесять тисяч штук грубої худоби, п'ятьсот шістьдесять тисяч штук дрібної скотини і сто тисяч псів та вже не знати скільки домашньої птиці і дичини. Всього-на-всього вовки з'їдають на рік скотини найменше на 25 мільонів карбованців.

Вовки блукають то поодинокі, то стадами. При своїх розбишацьких нападах бродять вони гусаком, вовк за вовком. Вони кидаються на добичу на осліп: як не поборють силою, то побивають скількістю. Ті вовки, що остали в живих, пожирають убитих вовків.

Вовки уміють полювати спільними силами. Ось приміром, як полюють американські вовки на оленів. Коли вовче стадо побачить громаду оленів, тоді розділюється. Одна частина ховається близько лісової стежки, куди ходять олені, напроти вітру, а два-три вовки ідуть гнати оленів якраз на ту стежку. Вони обходять стадо від сторони вітру. Коли тільки олені побачать двох-трох вовків, пускаються бігти. Вовки гонять їх просто на стежку. Там кидається на оленів ціле стадо вовків і загризає одного або двох.

Один очевидець оповідає про такі лови вовків на кози. Два вовки побачили стадо кіз. Зразу постояли вони разом, немов би радилися. Потім один вовк сховався в ямі, а другий побіг у поле, козам в обхід. Здалека обійшов стадо, а потім кинувся на нього. Стадо метнулося і побігло. Вовк пігнав ціле стадо просто до тої ями, де сидів його товариш. Деяким козам прийшлося бігти через саму яму. А там вовк і загриз одну козу. Як би вовки не були такі хитрі, то стадо кіз вспіло би утекти від них.

Оповідать багато цікавих річий про хитрість вовків при добуванні їжі. Приміром американські вовки обманюють навіть риболовів. Зимою з'їздить багато риболовів на великі озера ловити рибу під льодом. У глибоких місцях роблять рибакі в леді

полонки, а туди пускають довгі шнурки з гачками і приманою для риби. Щоби шнурки не пішли під лід, прив'язують їх горішний кінець до палиці, а палицю кладуть на поперек полонки. Риба в тих озерах велика і смачна і гарно йде на гачок. Коли тільки прийдуть риболовці на озеро, вовки вже знають про се. Вони бродять стадами оподалік і поглядають на рибаків. Як тільки люди відійдуть від вудок, вовки кидаються до полонок, хапають зубами палицю і біжуть з нею по леді від полонки. Біжуть так довго, поки не витягнуть із під льоду примани. А сього їм треба. Як виташить вовк приману, тоді зїдає її, а як попадеться риба, то й рибу зїдає.

6. Що їсть медвідь.

Подібні штуки виробляють і медведі. На Камчатці медведі обчищують рибацькі сіти, неначе які злодії. Коли вони завважать денебудь сить, то тягнуть її з води і виймають із неї увесь полів. І самі медведі уміють ловити рибу: присідають денебудь у рибнім місці і заглушують рибу лапою. Поза тим медвідь полює на різні звірята: він розкопує муравлища і пожирає муравлів; вишукує пчоліані ули і поїдає мід. Пчолине жало не досягає його через пелехату шерсть. Нераз пчола вкусить медведя просто в ніс; — се вуйко-ловець чує; він сердито ворчить і трясє головою. Не від того він, щоби поласувати мясом. Є такі медведі, що займаються тільки ловами на домашний скот. Вони підходять до стада і уважають, чи не відійде десь у бік яка корова, або коза.

Добича йде нерідко просто в лапи медведя. Та нераз приходить вуйкови заплатити за свої вчинки своїмиж боками. Лучається, що коли він убиває одну корову, кидається на нього ціле стадо: бики так і наступають на нього зі своїми рогами. Не кожний медвідь може устоятися перед ними. Але є й такі медведі, що розлучені, убивають замість одного бика, десять або й дванайцять.

Деколи медвідь-розбишака, добуваючи собі хліб насущний, заходить і в хлів. Як що він не справиться із сильними дверми, то залазить крізь дах. А дах ломить без особливого труду. Мешканці гір Альп оповідають, що такою дорогою, крізь дах, може вуйко виташити з хліва навіть убиту корову.

7. Хитрий лис.

Одному звіряти помагає добувати їжу його сила, а другому хитрість та розум. Особливо славний своєю хитрістю лис. Лис їсть усе, що тільки попадеться: і кури і заяців і миший, а навіть хрущів і мух. Він усе проворний і хитрий.

Один очевидець оповідає, як лис піймав їжака. Коли їжакови грозить небезпека, він звивається в клубок: голову і ноги ховає під себе, а на верх наставляє тільки одні колючі шпильки. Шпильки сі такі колючі, що навігь кигті лиса не можуть дати собі ради із ними. Лис держить їжака в своїх лапах, а їсти не може.

Голодний лис возився раз довго з їжаком та не міг нічого з ним зробити. В кінці придумав: осторожно покотив його лапою до близького потічка і струнув його просто в воду. Їжак дуже боїться води. Коли тільки упав у воду, зараз же розвинувся, висунув голову і зашевелив ніжками. А лисови того й треба було; зараз ухопив їжака зубами і загриз. Другий лис справився з їжаком іще простіше; він облив його своєю нечистотою, яка дуже воняє. Сього противного запаху не переносить ні їжак, ні багато інших звірят. Їжак від сього запаху забув навіть про зуби лиса та кинувся бігти. Тут і прийшлося йому згинутися.

Оповідать іще і про те, як лис ловить деяких птиць. Він прикидається мертвим і лежить непорушно та довго й жде терпеливо, аж птиці підлетять зовсім близько до нього. Коли тільки яканебудь необережна птиця зацікавиться, що се за мертвець лежить перед нею, лис скаче і загризає її.

Лис дуже зручно вміє вишукати собі вхід до курника. Щоби захоронитися від таких відвідин, люди ставлять на лиса лапки (капкани). Та лис знає, як обходитися з капканами. Одного лиса довго манили в капкан. І чого то не клали йому на приману. Лис кожним разом зїдав приману, а потім сідав і задоволено махав хвостом. То він підкопувався під капкан і тягнув приману сподом, то хитрив якнебудь інакше. Лучився раз такий випадок: на приману, положену в лисячий капкан, закомилася кітка і попалася, як належить. Примана остала ціла, а кітка зловилася в капкан. Потім прибіг лис, увидів зловлену кітку, помахав хвостом та без усякого страху зїв зразу приману, а потім і кітку.

Один старий лісничий пристроїв до примани набиту рушницю. Рушниця була прикріплена до стовпика і наведена на приману. Від курка до примани був проведений шнурок. Шнурок був присипаний снігом. Треба було лиш хопити приману, а вже рушниця стріляла й убивала того звіра, що відважився вхопити ласий кусок. Прибіг сюди лис і вхопив приману. Рушниця вистрілила і вбила його. Та інші лиси бисто зрозуміли, в чім діло і навчилися красти приману без шкоди для себе. Один лис перегриз шнурок коло самої рушниці, а другий знов прокопав хід у снігу і потягнув звідси приману в низ; рушниця хоч і вистрілила, але лиса не вцілила.

Оповідає один очевидець, як то раз два лиси ловили заяця. Один лис сховався за камінь, а другий побіг гнати заяця. Коли тільки заяць порівнявся з каменем, за яким сидів перший лис, сей кинувся на нього. Заяць метнувся в бік, викрутився від лиса і зник. Лис остався в дураках. Тут набіг на нього другий лис; та по добичі і слід застиг. Коли лис побачив се, так розлютився, що став бити та періщити другоро незручного лиса. Піднялася межі ними така завзята бійка, що люди без труда убили убох.

(Докінченне буде).

Д а р.

Заблудив раз в лісі Жид,
Молиться до Бога:
»Боже, Боже! покажи,
Де в село дорога!

Аж на зустріч йде мужик
Й пісеньку співає,
А Жид радий, мужика
Зараз і питає:

Гей Іване! ти прийшов
Так як би від Бога!
Будь так добрий, покажи,
Де в село дорога!

А той глянув, підсміхнувся:
»Що? мене ти знаєш,
»Що відразу і ім'я
»Моє називаєш?

»Ні не знаю! — каже Жид,
»Та такий дар маю,
»Як zobачу мужика,
»То й ім'я вгадаю!

»Га! як маєш дар такий,
»То подякуй Богу,
»Йди здоров, тай відгадай
»І в село дорогу!

М. Магир.

Всячина.

1. Міхур, соломина й постіл.

Жили собі разом міхур, соломина й постіл. Ішли вони дорогою; прийшли до річки та не можуть перейти через неї. Постіл каже міхуреви: »Ми на тобі переплинемо через річку«. — А міхур відповідає: Нехай ліпше соломина перекинеться з берега на беріг, то ми перейдемо по ній.« — Соломина згодилася й перекинулася кладкою. Постіл пішов по соломіні, соломина переломила. Постіл упав у воду, а міхур реготав, реготав, поки не тріснув.

2. Три лінивці брати.

Стоїть місто пусте, а коло нього кущ винограду росте. Під кущем лежать три брати ліниви. Ось і говорить один із них:

— Ех, колиб хто виноград рвав та нам у рот клав.

А другий йому, відповідає:

— Ні, колиб виноград сам рвався та до нас у рот клався.

Третій брат слухав, слухав та й обзивається нарешті:

— Чи то ж вам, брати, говорити не лінь?...

3. Письменний Івась.

Сидів раз Івась на приспі та читав книжку.

Підійшов до нього сусід і питає:

— Щож ти, Івасику, навчився нарешті читати?

— Навчився чимало добре. Читав би й ліпше, колиб не перепинювали точки та протинки.

4. Роби добре діло так, щоб ніхто не знав.

Колись давно жив чоловік, що терпів велику нужду. Не було в нього ні хліба, ні одежі, ні своєї хати.

Якось у ночі, коли він спав, одчинилося в його мешканню вікно й хтось кинув через нього на підлогу гаманець із грішми. Бідняк прокинувся, підняв гроші та дякував Богови за його поміч.

Пройшов якийсь час. Бідняк прожив гроші й знов мусів терпіти і холод і голод. Аж сталося, що хтось у друге кинув йому через вікно гаманець із грішми. І бідняк знов не знав, хто се йому допомагав.

Після того бідняк почав не спати в ночі. Він чекав, що прийде невідомий ще раз і знов кине у вікно його гаманець. А він хотів довідатися, за кого молитися Богу.

І справді сталося, що прийшов незнакомець у третє. Він відчинив вікно і знов гаманець із грішми впав на підлогу бідняка. Бідняк схопився з ліжка і кинувся до вікна. Він побачив:

Од вікна його в темряві ночі поспішався Святий Миколай Чудотворець, що був за священника в сьому місті.

5. Кісточка.

Купила мама слив і хотіла дати їх дітям після обіду. Сливи лежали на тарілці. Івась ніколи не їв іще слив, бо в них вони не росли. Так і покоштував би він їх! І хлопчик усе ходив повз тарілку зі сливками. Коли нікого не було в кімнаті, він не вдержався таки: вхопив сливу і зїв. Перед обідом мама порахувала сливи й бачить, одної нема. Вона розповіла про се татові.

При обіді тато й говорить: »А що, діточки, чи не зїв з вас хто-небудь одну сливу?« — Всі відповіли: »Ні«. Івась почервонів, як рак, і теж промовив: »Ні, я не їв«.

Тоді тато сказав: »Що зїв хто-небудь з вас сливу, то не гарно; та не в тому біда. Біда в тому, що в сливах є кісточки і як хто не уміє їх їсти та проковтне кісточку, то на другий день умре. Я того боюся.«

Івась зблід і промовив: »Ні, я кісточку кинув у вікно«.

Всі засміялися, а Івась заплакав.

6. Червоне яєчко.

Після того, як Христос піднявся на небо, — свята Марія Магдалина, учениця Христова, пішла у велике місто Рим. У Римі жили погани, що не вірили в Христа, та молилися до божків. Марія Магдалина розповіла їм про життя Христове на землі, про його святую науку та про його смерть на хресті й воскресення в третій день по смерті. І багато Римлян увірили в Ісуса Христа. — Одного разу Марія пішла до римського царя. То було саме в паску. Витавлюючи царя, Марія Магдалина подала йому крашанку й промовила: »Христос воскрес!«

Від того часу скрізь на землі Християне почали на Паску тотувати крашанки та витати один одного словами: Христос воскрес!«

7. Приятелі хлібороба.

У Франції скрізь на полях, на придорожних стовпах висять такі написи:

»Іжак кормиться мишами, слимаками, гусеницями та іншими шкідливими для хлібороба сотворіннями, — не вбивайте їжаків!«.

»Кертиця кормиться черваками гусеницями, — не губіть кертиць!«

»Жаба одна кожної години зїдає коло 30 черваків, — не вбивайте жаб!«

»Хрущі, гусениці й черваки найголовніші вороги хлібороба«.

Одні лише пташки легко справляються з ними. Не виймайте з гнізд пташиних яєць і маленьких пташенят«.

8. Сонце та веселка.

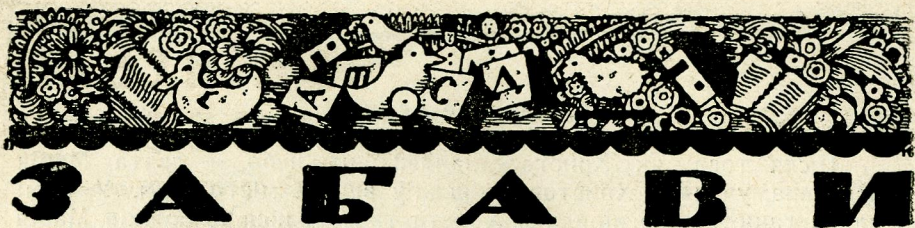
Після дощу з'явилася на небі веселка. Хто не дивився на веселку, кождий її хвалив. Веселка слухала, слухала та й почала хвалитися, що вона красша навіть за сонце.

Почуло ту мову сонце й говорить: »Та чи не знаєш ти, нерозумна, що веселка від сонця буває?« — А веселка лише сміється та ще більше хвалиться.

Сонце тоді розсердилося й сховалося за хмару; веселка відразу зникла.

Анатоль Котович.

1. Жмурки.

Се улюблена діточа гра. До неї вибирають одного споміж себе і накладають йому на голову заслону. На даний знак присутні розбігаються на всі сторони. Той, що стоїть по середині, старається кого небудь впіймати, щоби той заняв його місце. Всі учасники повинні уважати, щоби дитина з завязаними очима не наткнулася на який предмет, небезпечний здоров'ю і зараз перестерегти перед небезпекою.

2. Рибак.

Діти збираються на полі або в кімнаті. Одного обирають рибак. Рибак бере один кінець мотузка, а до другого прив'язує мішочок з піском або із чим иншим. Се його вудка. Всі присутні риби уставляються кругом рибак. Віддалення не менше, як один крок. Рибак починає тягнути вудку по землі так, щоби кінець доторкався ніг риб, а риби повинні старатися, щоби в ту хвилю, як наближається мішочок до ноги, бистро підскочити, щоби вудка не доторкнулася ніг. А котрій риби не вдасться і вудка доторкнеться її, має опустити округ, бо зловлена. Гра триває доти, доки всіх риб не виловлять, або доки діти не втомляться.

3. З рук до рук.

Хлопці стають колесом, два метри один від другого. Перший кидає оріх, яблуко або м'яч до другого найближчого до себе. Так переходить яблуко по черзі від одного до другого і кождий мусить добре зловити його в руки. Хто не зловить, клякає за кару на одно коліно, а встане аж тоді, як при черзі зловить його вже ліпше.

Як ще не поправився, клякає на оба коліна, відтак сідає або прилягає. Як зловить, тоді поступнево зменшується кара: сидіти, клячати на оба коліна, на одно, а в кінці, коли поправиться, то встає.

Подав Д-р Е. Грицак.

„УКРАЇНСЬКА ШКОЛА“

Науково-педагогічний
журнал

Орган станового Тов-а українських учителів середніх і вищих шкіл «Учительська Громада» у Львові.

**Виходить 4 рази на рік
кижками 4—5 аркушів.**

Редагує Колегія.

Відпов. редактор Гр. Микетей.

Ціна зшитка 3 зол.; річна передплата 12 зол.; за границею 3 дол.

Редакція й Адміністрація:

Львів, ул. Бронівських ч. 18.

„УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО“

незалежний орган українського
міщанства

виходить що неділі.

Журнал сей містить на своїх сторінках справи, що торкаються суспільно-економічних та політичних питань і є звязані з життям широких міщанських сфер по наших містах і місточках.

**Передплата на Квартал виносить
2 зол. 50 сот.**

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Руська ч. 3/1.

„СТУДЕНСКАЯ ДУМКА“

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ МІСЯЧНИК І СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК БІЛОРУСЬКОГО СТУДЕНСТВА.

Журнал сей виходить під редакцією Адольфа Занюка в об'ємі 2 арк. друку і містить інтересні статті у усіх царин білоруського життя.

Річна передплата 12 зол.

Поодинокі число коштує 1 зол.

Адреса Редакції

й Адміністрації:

Вильно, ул. Виленська ч. 12.

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ“

часопис

УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

**виходить раз у місяць в об'ємі
одного аркуша друку.**

Журнал сей містить у собі всі справи, що вяжуться з життям і організацією Пласту серед української молоді середніх шкіл.

Річна передплата 3 зол.

Для Америки й Канади 1 доляр.

Для Чехословаччини 25 К. ч.

Оказові примірники висилається даром.

Адреса Адміністрації:

Львів, ул. Руська ч. 3/III.

Товариство «Просвіта» у Львові розписує передплату на 3 журнали:

1) „НАРОДНЯ ПРОСВІТА“

ФАХОВИЙ ОСВІТНИЙ ОРГАН.

Виходить раз на місяць (з виїмком липня і серпня).

Передплата виносить на рік 4 (чотири) золоті.

2) „БІБЛІОТЕЧНИЙ ПОРАДНИК“

в якому найдуть місце відповідно впорядковані голоси і оцінка про поодинокі видання книжок, брошур та журналів. Дотикатиме се як найновіших книжок, так і всіх сих видань, котрі вийшли давніше і ще легко їх набути в книгарський продажі.

Виходитиме що 3 місяці один випуск.

Передплата річно за 4 випуски 2 зол.

3) „АМАТОРСЬКИЙ ТЕАТР“

Буде се poradnik для читальняних виділів, провідників, режисерів та членів аматорських гуртків.

Виходитиме 4 рази на рік.

Передплата на «Аматорський Театр» — 2 зол.

Всі три часописи коштують на рік 8 зол. Для Америки 2 доларів. Для інших країв рівновартість двох доларів.

Передплату посилати чеком ч. 143.049 через П. К. О. в Варшаві, або переказом на адресу: Товариство „Просвіта“, Львів, Ринок ч. 10. з допискою на котрий часопис, або на всі разом. Гроші з закордону присилати в грошових листах або в режістрованих листах.

„НАШ СВІТ“

УКРАЇНСЬКИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ
І ПОПУЛЯРНО-НАУКОВИЙ ДВОТИЖНЕВИК.

УМОВИ ПЕРЕДПАТИ:

В КРАЮ: На місяць — 3 зл.; на 3 місяці — 8 зл.

ЗА КОРДОН: в Америку — на 1 міс. — 75 цент., на 3 міс. 2 дол.;

в усі країни Європи на міс. — 65 центів (у місцевій валюті).

Студентам і учням знижка.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ:

КРАЄВИХ: Ціла ст. 100 зл., $\frac{1}{2}$ ст. — 55 зл., $\frac{1}{4}$ ст. — 30 зл.,
 $\frac{1}{8}$ ст. — 18 зл., $\frac{1}{16}$ 10 зл.

ЗАКОРДОННИХ: Ціла ст. 15 дол., $\frac{1}{2}$ ст. — 7 дол., $\frac{1}{4}$ ст. — 4 дол.,
 $\frac{1}{8}$ ст. — 2 дол., $\frac{1}{16}$ 1'5 — дол.

Warszawa, ul. Długa 50 m. 47, Redakcja „NASZ SWIT“.

або: Warszawa, Poczтовая Kasa Oszczędności (P.K.O.) Nr. 8818 „Nasz Swit“.

УВАГА: Предплатники на 1925 рік можуть одержати повний комплект „Нашого Світу“ за 1924 рік за 10 золотих.

„СВІТ ДИТИНИ“

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

ВИХОДИТЬ

РАЗ У МІСЯЦЬ КОЖДОГО 15-го

В ОБ'ЄМІ 2-х АРКУШІВ ДРУКУ

ПІД РЕДАКЦІЄЮ

МИХАЙЛА ТАРАНЬКА.

**СПІВРОБІТНИЦТВО ДЛЯ „СВІТА ДИТИНИ“ ПРИОБИЦЯЛИ
ОТСІ УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ Й МИСТЦІ:**

Бачинський Леонід, Білоусенко Олександр, Блажкевич Іванна, Вовк Юрій, Гнатюк Володимир, Завадович Роман, Заклинський Богдан, Королів-Старий Василь, Кокольський Микола, Ковжун Павло, Котович Анатоль, Куликівна Софія, Кульчицька Олена, Лакуста Святослав, Лотоцький Антін, Лотоцький Михайло, Манастирський Антін, Мандюкова Ярослава, Д-р Маковей Осип, Магир Микита, Олесь Олександр, Підгірянка Марійка, Подушко Зиновій, Радзикевич Володимир, Софронів Василь, Цегельська Олена, Хронович Володимир, Черкасенко Спірідіон і Яремова Слава.

Ціпорічна передплата „Світа Дитини“ виносить:

для Краю 6 золотих
для Чехословаччини . . . 45 кор. чеських
для Америки й Канади . . 1½ доляра.

Поодинокі число коштує 50 грошів.

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

НАКОЛАДНЯ

М. ХАЙСЛА
ТАРАНЬКА

СВЕТ ДЕТЯМ

КЛУБСТРОВАНИЙ
ЖУРНАЛ
ДЛЯ ДЕТЕЙ

ПАДЛО

КОРЖУН

„СВІТ ДИТИНИ“

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ.

РІЧНИК VI.

МАЙ 1925.

ЧИСЛО 5.

ЗМІСТ:

1. Я. Вільшенко: У травні	129
2. О. Білоусенко: Весняні забавки	130
3. Богданко: Пожар у буші	131
4. Дмитро Суханів: Оксаночка спить	132
5. Р. Завадович: Пізналися	133
6. Убогий та багатий Петро	134
7. Я. Вільшенко: Зазуля та півень	136
8. Р. Завадович: За поцілунок волі	137
9. Уляна Кравченко: Молитва матери	139
10. М. Коко: Війна в лісі	140
11. Вуйко Микола: Як Юрчик учився літати	144
12. М. Рубакін: Як звірята працюють та здобувають собі їду	152
13. Левко	156
14. В. С. Л. Зайчики побігайчики	157
15. В. Софронів: Байка про рибку ковблика »Ні-на-що«	159
16. Ніканор Годований: І знов весна	159
17. Зайчик	160

Окладинка і графічні прикраси роботи Лавла Ковжуна.

Виготовлена в друкарні ОО. Василян у Жовкві.

Товариство «Просвіта» у Львові розписує передплату на 3 журнали:

1) „НАРОДНЯ ПРОСВІТА“

ФАХОВИЙ ОСВІТНИЙ ОРГАН.

Виходить раз на місяць (з виїмком липня і серпня).

Передплата виносить на рік 4 (чотири) золоті.

2) „БІБЛІОТЕЧНИЙ ПОРАДНИК“

в якому найдуть місце відповідно впорядковані голоси і оцінка про поодинокі видання книжок, брошур та журналів. Дотикатиме се як найновіших книжок, так і всіх сих видань, котрі вийшли давніше і ще легко їх набути в книгарський продажі.

Виходитиме що 3 місяці один випуск.

Передплата річно за 4 випуски 2 зол.

3) „АМАТОРСЬКИЙ ТЕАТР“

Буде се poradnik для читальняних виділів, провідників, режисерів та членів аматорських гуртків.

Виходитиме 4 рази на рік.

Передплата на «Аматорський Театр» — 2 зол.

Всі три часописи коштують на рік 8 зол. Для Америки 2 долари. Для інших країв рівновартість двох доларів.

Передплату посилати чеком ч. 143 049 через П. К. О. в Варшаві, або переказом на адресу: Товариство „Просвіта“, Львів, Ринок ч. 10. з допискою на котрий часопис, або на всі разо. Гроші з закордону прсылати в грошових листах або в режістрованих листах.

„НАШ СВІТ“

УКРАЇНСЬКИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ
І ПОПУЛЯРНО-НАУКОВИЙ ДВОТИЖНЕВИК.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

В КРАЮ: На місяць — 3 зл.; на 3 місяці — 8 зл.

ЗА КОРДОН: в Америку — на 1 міс. — 75 цент., на 3 міс. 2 дол.;
в усі країни Європи на міс. — 65 центів (у місцевій валюті).
Студентам і учням знижка.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ:

КРАЄВИХ: Ціла ст. 100 зл., $\frac{1}{2}$ ст. — 55 зл., $\frac{1}{4}$ ст. — 30 зл.,
 $\frac{1}{8}$ ст. — 18 зл., $\frac{1}{16}$ 10 зл.

ЗАКОРДОННИХ: Ціла ст. 15 дол., $\frac{1}{2}$ ст. — 7 дол., $\frac{1}{4}$ ст. — 4 дол.,
 $\frac{1}{8}$ ст. — 2 дол., $\frac{1}{16}$ 1.5 — дол.

Warszawa, ul. Długa 50 m. 47, Redakcja „NASZ SWIT“.

або: Warszawa, Poczta Kasa Oszczędności (P.K.O.) Nr. 8818 „Nasz Swit“.

УВАГА: Предплатники на 1925 рік можуть одержати повний комплект „Нашого Світу“ за 1924 рік за 10 золотих.

„УКРАЇНСЬКА ≡ ШКОЛА“ ≡

Науково-педагогічний
журнал

Орган станового Тов-а українських учителів середніх і вищих шкіл «Учительська Громада» у Львові.

виходить 4 рази на рік
книжками 4—5 аркушів.

Редагує Колегія.

Відпов. редактор Гр. Микетей.

Ціна зшитка 3 зол.; річна передплата 12 зол.; за границею 3 дол.

Редакція й Адміністрація:

Львів, ул. Вроновських ч. 18.

„СТУДЕНСКАЯ ≡ ДУМКА“ ≡

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ МІСЯЧНИК І СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК БІЛОРУСЬКОГО СТУДЕНСТВА.

Журнал сей виходить під редакцією Адольфа Занюка в обемі 2 арк. друку і містить інтересні статті у усіх царин білоруського життя.

Річна передплата 12 зол.

Поодинокє число коштує 1 зол.

Адреса Редакції

й Адміністрації:

Вильно, ул. Виленська ч. 12.

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ“

часопис
УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

виходить раз у місяць в обемі
одного аркуша друку.

Журнал сей містить у собі всі справи, що вяжуться з життям і організацією Пласту серед української молоді середних шкіл.

Річна передплата 3 зол.

Для Америки й Канади 1 долар.

Для Чехословаччини 25 К. ч.

Оказові примірники висилається даром.

Адреса Адміністрації:

Львів, ул. Руська ч. 3/III.

„УКРАЇНСЬКЕ — СЛОВО“ —

незалежний орган українського
міщанства

виходить що неділі.

Журнал сей містить на своїх сторінках справи, що торкаються суспільно-економічних та політичних питань і є звязані з життям широких міщанських сфер по наших містах і місточках.

Передплата на Квартал виносить
2 зол. 50 сот.

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Руська ч. 3/1.

СВІТ ДИТИНИ

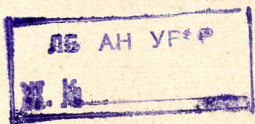
У ТРАВНІ...

Як ясно, як красно
 Нам сонячко сяє!
 Погода! Гей, шкода
 У хаті сидіти.
 Там в гаю буває
 Вже легіт крилатий,
 Вже квітоньки чеше
 Й травицю, мов щіть —
 Гей, дітоньки, з хати!

Левада-розрада
 У квітоньках пишних,
 У гаю-розмаю
 Птичок дзвенить спів,
 У безмірах вишних
 Там небо синіє,
 Скрізь пахощі дишуть,
 Йде шум ручаїв —
 Все всюди радіє!

Гей, діти, радіти
 Всі сонцем весною
 На полі-роздолі
 В веселий ваш час
 І серце красою
 Природи поїти!
 Се ж місяць ваш травень,
 Гей, діти, всі враз
 На зелень, на квіти!

Я. Вільшенко.

✓ Весняні забавки.

Настала весна. Діток у хаті вже не вдержиш. Цілими купками бігають вони на подвірях, по городах та по улиці і виспівують веснянки. В одному кінці села співають:

Ой весна, весна — днем красна!
Що ж ти нам, весно, принесла?
— Принесла я вам літечко,
Ще й рожевую квіточку.
Та вроди, Боже, житечко,
Ще й озимую пшеницю
І усякую пашницю.

По улиці пастушки женуть вже худобу в поле на молоденьку, зелену травичку і приспівують:

Ой весна, весна та весняночка!
Де твоя дочка та паняночка?
— Погнала бичка
За ворітечка:
Пасись, пасись, бичку,
Поки спряду мичку,
Своєму батеньку
На рукавичку.

Вибігли з хати і Оксанка з Бусиком і зараз почали й собі щебетати:

Вийди, вийди, сонечко,
На дідове полечко,
На бабине зіллячко,
На наше подвірячко!

Вгляділи на подвір'ю мурашок і лякаються їх:

Мурашки, мурашки,
Забирайте подушки,
Бо Татари ідуть!

На городі знайшли равлика, обсіли його та й вигукують без кінця:

Равлику, Павлику,
Вистав ріжки та ніжки!
Тобі два, мені два,
Поділимся обидва.

Побігли в садочок. Побачивши там вудвуда, не проминули щоб не гукнути йому:

Вуд-вуд, вуд-вуд, вудвуде,
Чом не робиш, як люде?
Люде роблять в день, в ночі,
А ти сидиш на корчи!

Край садка був ставок. Там вже жабки почали кумати. Дітки й їм заспівали:

Кумо, кумо! Що варила?
Борщ, борщ, буряки-ки-ки!

Вибігли на улицу. До них пристали й інші дітки. Побігли навипередки, вигукуючи:

Хто попереду, —
Той пасе череду;
Хто позаду, —
Той пасе жабу;
Хто у серединці,
Той у золотій скринці.

І кожде силкується стати по середині, »у золотій скринці«
А на майдані, біля церкви, невеличкі дівчата гуляють у »вареної
рибки«. Беруться за руки в колесо і перекручуються, приспівуючи:

Вареної рибки,
Держіться кріпко!
Як хто увірветься,
Тому не минеться.

Так крутяться, аж поки хто не увірветься, — тоді знову.
Весело весною. Не дурно кажуть: »Весна красна«.

О. Білоусенко.

Пожар у буші¹⁾.

Підчас гарячого літного дня випустив учитель із сільської школи дуже скоро всіх учеників.

— Скоро втікайте до дому — говорив. — Боюся, що повстав пожар у буші, бо дуже парно, а в воздуху повно диму.

Діти побігли. Були раді, що вже по науці. Пожар не засягне їх домів, сього були певні. Неля, одна із старших дівчат у класі, прямувала до батьківської ферми²⁾, три милі³⁾ дороги зі школи. Ледви перейшла малий кусень ліса — аж тут — гарячий дим валить проти неї. Неля обернулася і хотіла вертатися назад до школи. Та скоро розгадалася.

— Ні, мушу бігти наперед — каже до себе. Дві дівчинки остали самі в лісовій фермі. Їх мати казала, що вернеться хіба аж вечером. Як не сховаю їх, згинуть у пожарі.

Вже сунуло полум'я по галузках, як сердечне дівчатко бігло дальше. Дим гриз їй очі й сильно душив. Та вона не зважала на

¹⁾ Bush-буш — австральський праліс. ²⁾ Фарма — хутір. ³⁾ Англ. миля — 1 км.

себе, бігла, як могла найскорше. Коли добігла на ферму, побачила що дівчаткам досі ще нічого не сталося. Обі дівчатка вибігли проти неї на зустріч і вхопилися з переляку її суконки. Що тепер? Куди з ними? За хатою була висохла керниця. Неля посадила одну дівчинку у ведро і спустила її помаленьки на дно. Так само спустила й другу, а в кінці й сама злізла по ливні за ними. А вже був найвисший час! Доли в керниці було темно і холодно. Та як Неля поглянула у гору, побачила, як огняні язики лизали обмурованне криниці. Дім горів. Чотири години шалів огонь. Прийшла ніч. Пожарище кидало червону луну на небо, закрите хмарами. Дівчата сховали головки в Нелину одіжку. За хвилику всі три спали. Коли збудилися, світило вже сонце. Почули накликування, наближалися до них кроки. Бідна мати шукала своїх дівчат. Кілька обгорілих стін — то було все, що їй лишилося з ферми.

А де були діти?! Що се? Наче якийсь голосок добувається із криниці. Мати старалася зором своїм пробити темін глибини.

Тут ми, живі, здорові! — кликала Неля з долу.

— Богу дякувати! — закликала радісно мати. Витягла обі свої донечки ведром із криниці і раділа, що побачила свої діти здорові.

Подав Богданко.

ОКСАНОЧКА СПИТЬ!

Зіронька світить на небі гарненька,
Віями лучів вона мерехтить!..

Спить у колисці Оксана маленька:

Тихше ж ви в хаті!.. — Оксаночка спить!

Сниться Оксані та сама зіронька:

Руки до неї вона простяга...

Губки шепочуть: »О, люба зілонька!..«

Тихше!.. — Оксана у сні промовля!..

Каже та зірка до неї: »Кохана,

Дай ту маленьку рученьку мені, —

В небо полинем!..« Сміється Оксана..

Тихше!.. Оксана сміється у сні!..

Раптом за хмароньку зірка сховалася, —

Марно Оксана шукає її!..

Губки скривилися, сльози полялися...

Тихше ж ви!.. Плаче Оксанка у сні.

Дмитро Суханів.

Пізналися!

Раз Гануська в гарний день
Викралася з хати,
Бо хотіла понад став
Трошки погуляти.

Беться з втіхи молотком
Серце у Гануськи,
Аж тут видить: беріжком
Похожують бузьки.

Придивлятись стало їм
Наше дівчинище,
Аж тут бузько крок у крок
Підступає ближше.

Дала Ганя драпака,
З утіхи хихоче
І до мамці вечером
Тихенько шепоче:

„Мамцю, знаєш ти моя,
Той бузько в ставчині,
Що мене тобі приніс,
Пізнав мене нині!..“

Р. Завадович.

Убогий і багатий Петро.

(Казка).

Був раз купець, який мав стільки грошей, що не міг їх порахувати й усі називали його »багатий Петро«. Та він був скупар. Його донечку Олесю смутило се й вона помагала вбогим, кілька могла.

Одної ночі мала сон. Над її ліжком стояв якийсь малий чоловічок і читав їй з великої книги: »У хлібороба Миколи народився сьогодні син. Він зватиметься Петро й одержить опісля гроші твого батька«.

Рано оповіла Олеся свій сон батькови. Купець поїхав зараз конем до хлібороба Миколи. І справді в нього сеї ночі народився син. Багатий Петро сказав:

»Миколо, ви вбогі й маєте вже шість синів, я багатий і не маю ні одного, дайте мені вашого Петрика, а я вам дам за се мішок золота«.

Микола взяв мішок із золотом і дав купцеві Петрика. Купець узяв немовлятку тай відїхав. Над якоюсь великою рікою купець спинився, кинув дитину в човен і закликав глумливо: »Прощавай, бідний Петре!«

Та дитина не згинула, як думав собі купець.

Малий чоловічок виринув біля судна, схопив дитину й поклав її на березі. Над берегом ріки стояв старий монастир. Черці почули плач дитини, найшли і забрали до монастиря, а що не знали її імені, прозвали хлопчика — »Рибкою«. Полюбили його всі й »Рибка« виріс на гарного хлопця та жив щасливо в монастирі.

По літах — Рибка мав уже 18 років — вибрався багатий Петро в купецьку подорож. Корабель, яким він їхав, спинився біля монастиря й станув там на якорі. Петро провів ніч у монастирі. Його обслуговував гарний юнак, що дуже сподобався йому. Він спитав про нього й довідався його історію. Пізнав відразу, що перед ним стоїть бідний Петро. Пішов отже до ігумена й сказав:

»Шукаю звинного, розумного хлопця, який пізнійше перейняв би мою торгівлю. Дайже мені сього »Рибку«. Ігумен бачив, що тут же юнака щастє, тому відпустив його купцеві.

Багатий Петро післав »Рибку« з листом, до своєї жінки. »Рибка« пішов, а Петро поїхав далше. В дорозі »Рибка змучився й заснув над рікою. Нараз станув перед ним малий чоловічок:

— Рибко, Рибко, послухай мене!

А Рибка відповів: — Слухаю.

Тоді сказав малий чоловічок:

— Тебе дитиною звали Петром.

Що переказує купець письмом?

— Не знаю! — сказав Рибка.

Чоловічок сказав:

Там стоїть написане таке: »Як тільки мій післанець принесе тобі мого листа, приготуй котел кипятку й труть хлопця в котел. Коли сього не зробиш, бережися перед моєю карою.«

— Щож мені робити? — спитав Рибка.

— Віддай тільки листа — сказав чоловічина тай зник.

Рибка збудився й пішов далше. Прийшов до дому багатого Петра й віддав листа. Жінка переломила печать і читала. »Як тільки мій післанець принесе тобі мого листа, поклич священника й сусідів, і коли вони вже всі зійдуться, ожени післанця з нашою Олесею. Коли сього не зробиш, то бережися перед моєю карою.«

Жінка виконала зараз приказ. Колиж багатий Петро повернув і побачив Петра, не міг промовити слова зі злости й хотів убити жінку. Та вона показала йому його листа й він побачив, що вона тут зовсім не винувата. Тепер продамував він над тим, як погубити бідного Петра й покликав його до себе: »Тричі по дев'ять країн відсіля лежить держава царя вужів Омая — сказав він; піди до нього й принеси мені гроші, які він винен мені.

І поїхав бідний Петро. По кількох днях прибув над одну ріку. Старий перевізник перевіз його й спитав:

Куди йдеш?

— До царя вужів Омая — відповів Петро.

— Чи не зробив би ти мені одної прислуги? — спитав перевізник.

— Дуже радо — відповів Петро.

— То пригадай цареві вужів, що я вже пятьдесят літ засуджений перевозити й спитай у нього, як можу виратуватися?

Петро прирік йому се зробити й увійшов у замок. Усі світлиці були пусті, аж в останній сиділа гарна дівчина. Коли вона побачила Петра, закликала налякана:

— Як ти сюди дістався?

Петро оповів. Дівчина сказала:

— Твій тесть прислав тебе на згубу, та я хочу виратувати тебе. Скоро лізь у сю скриню, бо Омай надходить. — Ледви Петро скрився, як надповз Омай у постаті великанського вужа.

Я змучився — сказав він оповідай мені щонебудь.

— Мені снилося — сказала дівчина про перевізника, що питає мене, як він може виратуватися.

Цар вужів відповів:

— Коли візьме першу людину, що надійде, в своє судно, а сам вискочить, то виратується, а та людина займе його місце. — І вуж заснув. Скоро отворила дівчина скриню, Петро подякував їй і відійшов. Коли перевізник перевіз його, тоді сказав Петро йому, як може виратуватися. Сам удався до свого тестя — багатого Петра і сказав, що не одержав від царя вужів грошей.

— Ти певно не був там — сказав багатий Петро.

І поїхав багатий Петро сам до Омая. Приїздить над ріку й питає перевізника:

— Переїздив сюди юнак?

— Не знаю, — відповів перевізник — то на тому боці довідаєшся.

Богатий Петро увійшов до човна, а перевізник вискочив скоро на беріг. Тепер мусів богатий Петро перевозити людей сюди й назад і буде виконувати сю роботу аж до судного дня. А бідний Петро жив щасливий і вдоволений.

Зазуля та півень.

(Байка).

Щедро вже весна царівна
Сипле цвітом по садочку,
Ллється пісенька чарівна
Соловейка в холодочку.

А зазуля на калині
»Куку, куку! враз виводить,
Півень, слава господині,
Проміж цвіти гордо бродить.

Півень так, зазуля півня
Знов хвалить: »Співак ти, друже,
Соловій тобі не рівня!«
»Я твій спів так люблю дуже

(Ти, зазулько, чарівниця!)
Що рад слухав би без впину,
Так не втне і райська птиця!«
Враз хвалилися з годину.

Вдарив крилами по собі
Тай запіяв: »Кукуріку!«
Наче актор той на пробі,
Що шукав в горілці ліку.

А зазуля: »Ах, як рівно,
Півню пієш ти, як славно!«
»Ти зазулько, так чарівно
Все співаєш так і плавно!«

А горобчик, там на плоті,
Мав хвальби вже сеї досить,
А що був ще й при охоті,
То сміливо так голосить:

»Вся хвальба пуста надія,
Бо не буде так до віку,
Щоб побило соловія
Ваше: Куку й кукуріку!

Та се ваш душевний рівень,
Хоч буде хто з вас і нуля,
Як хвалить зазулю півень,
Півня похвалить зазуля».

Я. Вільшенко

За поцілунок волі...

Простоволосий біжить Олесь левадою. Збиточний вітрик грається його кучерявим волосем, а сонце, що обсипує трави і цвіти тисячами пресвітлих блисків, липне горячими губами до його румяного личка, як до цвіту пільного маку. Лисніють бризками золотой роси його босі ніжки, а з під них випливають табунами пільні коники й метелики. Голосистими дзвіночками розливається у усміхнених облаках пташинине щебетання, а йому під ритм бється утішне серденько хлопця: стук-стук-стук!..

— Ранком, казав, прийди! У нас не буде нікого. Я вже поправив млинок і він меле, як той на Розтоках.

Олесь аж очі прижмурює з дива. Ах, той маленький чудовий Степанків млинок! що то за розкіш! Яка прегарна забавка! Як швидко ллеться по лотоках тоненька струйка води, як рівно обертаються колеса. Славний млин!

Зробив його Степанко на подобу великого млина і так удав, що ровесники тільки ротики роззявляють. Тай що Степанко не удав би? Яку загадає забавку — він вам зараз витеше. Тай до інших штук він перший. Чи гойданку зробити, чи на трьох пальцях свиснути, чи цвіркуном заспівати — йому се мов »Богородице« змовити. Треба конечно піти до Степанка подивитися на той чудовий млинок!

Олесь тихосенько відчиняє двері Степанкової хати. Нема нікого. За вікном хиляє вітер головки червоних троянд і шумить злегка вітями гілявих груш: шу-ш, шу-ш...

Зі шапчиною в руці стоїть хлопець коло дверей і розглядається. Нема Степанка! Дебто він дівся? Олесь підносить уже руку, щоби відчинити двері, коли до нього долітає ледви чутне цвірінканье.

Пташок!

Вчора його ще не було. Мабуть Степанко його нині зловив. Олесь бачив коло вікна невеличку клітку, а в ній сіреньке пташатко мов грудочку землі. А в тій грудочці блищать дві блискучі головки від шпильочок... Ні, се очі пташинки, бо з таким сумом дивляться за вікно у зелень городця, перетикану китицями огнистих рож і дрібносічених маків.

Пташатко!..

Таке саме сіреньке пташатко, як те, над яким так плакав колись Олесів покійний братчик Тарас, коли найшов його мертвим на галузці бозу. А там у горі висів крилатий яструб, мов причеплений до хмари... І враз перед очима Олесь виринає на тлі білої подушки постать Тараска з його побілілим лицем, глибоко запаглими очима, повними горячкового огню і причувається йому глухий, мов у розбитого дзвінка голос:

— Памятай, братчику, наді все ті пташатка любити. Вони мені що ранку співають про той день, коли моя душенька буде разом з ними літати там... високо-високо...

І Олесь памятає той заповіт, хоч уже тричі зацвітав синій барвінок на травистій могилці, хоч уже тричі звивав собі соловій гніздечко у кущиках коло похилого хрестика. І в голосі того сірого пташка він чує стільки скарги і нарікання, стільки болю і безмірного терпіння, гейби в тої людини, яку дуже-дуже покривдили.

Олесь хвилювався. Там у нутрі, у його невинній душенці щось відчувало недолю неволеного пташка, щось стрепенулося...

— Ні, не каратися тобі в отсій дротяній тюрмі! — кричить його серденько — не тужити тобі, неповинна пташко, до запахних подихів доспіваючих піль, до горячого полумени макового цвіту! Тобі втішатися безмірою просторів, як серце малого покійника, що тебе колись так горячо любило.

І не счувся схвилюваний Олесь, як його руки майже несвідомо відчинили дверцята клітки і пташина фуркнула вікном просто в розцвілі троянди.

Хлопчина стояв одну хвилину мов причарований. У його душу наче перелилася радість визволеної пташини, що тільки що легким крилом доторкнулася листя гілявих груш і почула на собі у золотому подиху соняшних просторів поцілунок Волі. Той поцілунок канув медовими струями у серце дитини і розлився насолодою по всіх її нервах.

У сінях почувлися гомінкі крики. Мов гнучкі жилаві прuti поміж кріпке кілле тину снувалися поміж ними звуки пісеньки про качурика, що його дівчинонька заганяла батіжком. Се була улюблена пісенька Степанка.

Олесь підбігає до дверей і кидається товаришеви на шию.

— Ти не гніваєшся? Ні? — шепоче збентежений.

— За-ві-що гніватися? — питає здивований Степанко.

Олесь вказав мовчки на порожну клітку.

— Ти випустив його? Навіщо?

— Так хотів... хтось. Хтось невидний шепнув мені, що воля найбільший скарб життя. Покарай мене, як хочеш, тільки не кажи мені дивитися на неволених!..

І Степан зрозумів. Серце відгадало серце.

На стіні, де висіла клітка, вються тепер кучері блющу.

Роман Завадович.

МОЛИТВА МАТЕРИ.

Із моря світла проміннечком вона,
Дитиночка моя!

Найкрасшим цвітом,
Лелійкою і рожею на-пів!...

— — — — —
О, ангели на висоті,
Учуйте матери молитву — спів:

Ви обороною і щитом будьте,
Подобі вашій тут на землі,
Моїй дитині!...

Охороняйте сей цвіт мімози
У бурі час!

Я молю вас

І через вашу доброту

І через сльози,

Які над злом ви людей пролили...

І через тайну, що у горі, там

Відкрита вам...

Я заклинаю, я молю вас

Хай заховає моя дитина

В життя мандрівці

Душі лелійну красоту...

Уляна Кравченко.

Війна в лісі.

(Байка).

Образки Віктора Цимбала.

Гей, весна, весна! Сміється
Сонце золоте! Скрізь леться
Пісня жвава — голосна!...

По леваді бузьки бродять,
Сороки гніздо городять,
Ген крикають журавлі...

1925.

В. Цимбал

Підсніжники дзвонять... Сіють
Пахощі фіялки.. Віють
Радощі... Весна! Весна!...

Жайворонки бють в дзвіночки,
Голуб гуде наче з бочки,
Блеють вівці по селі.

Медвідь в гаврі пробудився:
 »Чи то сон мені приснився?...
 Ей, ні братку! час вставать!«
 Зівнув, на ноги піднявся...
 »Ну, здорово я проспався,

Що сплело волове око,
 В нім малих сидить щось п'ять.
 Голі всі мов мишенята...
 »А то банда голопята!«
 Засміявсь медвідь й пішов...

З голоду кишки болять! —
 Вийшов з гаври, позіхає,
 Поміж кущі заглядає,
 Хочеться щось поснідати.
 Аж тут при землі гніздочко,

Малі в плач: »Ой-йой! Сеж як
 Прозиватися нам так
 Він посмів?! Пожди! А гов!«
 Прилітають батько-мати
 А малі давай кричати:

»Хай загине весь наш рід!
Не будемо їсти й разу,
Як медведя за образу
Не вкараєте як слід».
Рада в раду, що робити:
Треба війну объявити,

Нас зневажив і корону...
Тож взиваємо: в сю мить
Кигті й клюви наостріте,
Попрощайте жінку — діти,
На крівавий бій спішіть!»
Зібралось війська сила!

На медведя в похід йти.
Очко тоді царювало
Над птицями. — Розіслало
На усі боки листи:
»Медвідь, ворог царя й трону,

Заклюють на смерть бурмила...
Та медвідь також не спав...
Щоб згубити рід крилатий,
Всіх звірів на бій завзятий
Медвідь всюди закликав.

Лис команду переймає,
 Перед військом походжає,
 Хвіст в гору! Й каже: »Готов
 Кождий будь у бій завзятий!
 Глядіть на мій хвіст кудлатий,

Де хто може, утікайте,
 Щоби лиш життє спасти«...
 Взиває цар-очко муху:
 »Полети мені що духу
 І їж ворогів у діброву

Се є наша хоругові!
 Як в гору буде стреміти,
 Сміло в бій кидайтесь, діти!
 Як жеж в низ буде іти,
 Тоді любі, не питайте,

На розвідку!« — Муха жваво
 Полетіла в ліво в право
 І підслухала промову.
 Верта й каже: »Біда! Горє!
 Ворогів як піску в морі!

Генералом їх лис став...
Цар всміхнувся, щось хитрує,
Кличе осу, щось міркує,
Щось на ухо пошептав...
Оса бистро полетіла,
Жало добре наострила
І під сам хвіст лиса шпиг!
Йой!... Як крикне лис, тай драла
Поміж кущі... в низ опала
Хоругов у тойже миг.
Крик: »Спасайтесь! все пропало!

Ховайсь кождий, де попало!
Впала наша хоругов!«... —
Галас, вереск, шум, зойк, крики..
Всіх насів жах страшний, дикий..
Все втікало стрімголов...
А птиці всі реготались,
По землі з сміху качались,
Що скінчилась так війна.
Та лис й нині памятає
І під себе хвіст, ховає,
Як летить оса страшна!...

М. Коко.

Як Юрчик учився літати.

I.

Наш Юрчик — цікава собі дитина. Усе хотів би знати, як, що й до чого, та звідки що взялося. Усі дома мають повні уха його питань: і тато і мама, і сестричка Катруся, і служниця Марина, і навіть усі сусідські діти. Цілий день так і чути:

- Тату, а чому то віз має колеса?
- Мамо, а чи віз мав колеса, як був маленький?
- Катрусю, чому то огонь пече, а чорнило пише?
- Мариню, на що тобі аж двоє очий, коли ти й одним добре бачиш?

II.

Одного разу вчипилося його таке цікаве питання: Чому то птахи літають, а люде не можуть?

Побіг він з тим до мамі. Мама якраз тоді робила дуже добру легумінку для свого пестійчика, отже мусіла добре вважати, щоби що не припалося. Тому й не мала часу ставати на довгу розмову й відповіла тільки коротко:

— Бо птахи мають крила, а люде ні.

Юрчик подумав над тим трохи й вийшов на двір, думаючи далі. Він міркував собі так: Як би я мав крила, то певно міг би літати. От я літав би так, як літає той горобчик, що я його цілу зиму годував на вікні окрушинками з хліба, або та ворона, що сидить онтам на гилі.

Ану поспробую я руками махати так, як птахи махають крилами, то може й я полечу! — сказав сам до себе й зачав тріпати руками та бігати. Але хоч і як підскакував, то не підлетів від землі ні дрібку.

III.

— Мушу десь конче роздобути крил — постановив собі Юрчик і став шукати. Перекинув усе старе ґратте й остаточно знайшов пару крил, яку його старші братики виклеїли собі колись із паперу до якоїсь театральної штучки. Сусідський хлопчина Івась прив'язав йому їх до плечий і до рук і наш крилястий Юрчик зачав знову пробувати підлітати. Але й те не йшло.

Втім побачив, як із великої липи знялося стадо ворон і кричучи, полетіло собі геть. Отсе навело Юрчика на нові думки.

Підлітати з землі тяжко, але мусить бути легше злітати з високого дерева. Попробую.

Побіг до садка й там вибрав собі невисоку черешню, з якої рвав нераз солодкі ягідки. Виліз на неї і став розмахувати руками, щоби підлетіти. Здавалося йому, що ось-ось уже полетить, — от і скочив собі з галузи далеко вперед — та замість полетіти в гору, впав собі на землю...

На його щастє росла під черешнею висока й густа трава і вона прийняла нашого Юрчика неначе пухенька подушка. Все таки розбив собі трохи носик і подряпав личко так, що потекла кровця.

IV.

Здавалося, що Юрчик матиме вже добру науку й покине думку про літання. Та де там!

Цілий тиждень не думав про що інше, й ось до чого догадався.

Він підслухав, як то сестричка Катруся з невідступною своєю подругою Галею читали собі книжечку про такого хлопчину, який сів на орла й на його спині відістався з лютої неволі.

— Ось як я буду літати! Сяду на орла й він понесе мене під самі небеса!

Але де тут узяти орла? Довідався від Катрусі, що орли живуть далеко, в дуже високих горах. Отжеж йому треба би задоволитися якоюсь меншою птахою. Хиба горобчиком? та його знову трудно зловити. Спитав Мариню, як то ловлять горобців, а вона сказала йому:

— Насип горобчикови соли на хвостик, то певно його зловиш.

І наш Юрчик увесь день носився з жмінкою соли

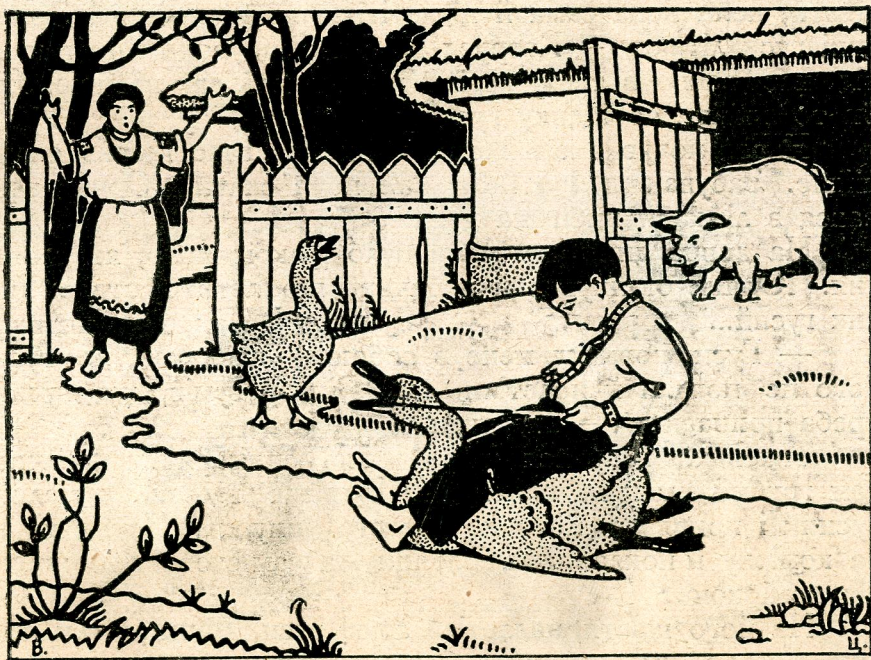
й пантрував за горобцями. Але як тільки став підкрадатися до якого, то полохлива птичка зараз же собі тікала.

V.

Закинувши думку про горобця, Юрчик став шукати інших птахів. По подвір'ю ходила собі поволи, поважно гедгаючи, товста гуска. Вона знала вже всіх домашніх, тому не тікала перед Юрчиком. Юрчик не раз чув, що мати го-

дує сю гуску, щоб її зарізати на самі татові іменини, бо тоді сподівалися гостей, отже гусці лишилося не більше, як два тижні життя.

— Ну, гусочко, понесеш ти мене на своїй спині, як орел тамтого хлопчину, аж під самі небеса! — з тим окликом підступив Юрчик до гуски й легко зловив її. Він загнуждав гуску шнурком, неначе коня, і став на ній сидати. Але при сьому так нещасливо звалився на неї, що бідне сотворінне тільки загеғало й стало дригати в передсмер-

тних судорогах. Якраз на се нагодилася мати та з розпукою побачила, що гуска вже ледви живе. Закликала Мариню й вона мусіла дорізати жертву Юрчикової цікавості.

Дісталось тоді Юрчикови порядно! Певне жадне з вас, любі діточки, не хотіло б бути в його шкірі тоді, коли мама натягнула йому штанці й плескала по них тріпачкою.

Але що вже було робити? Ніяка тріпачка не могла оживити гуски. Щоби не змарнувати такого гарного куска

м'яса, мама спекла її й подала на вечерю. Їли всі, їв і Юрчик, який скоро забув про тріпання штанців і чувся дуже щасливий, коли дістав обгризати гусячу лапку.

Була се субота, отже по вечері мама вимила порядно Юрчика теплою водою й милом, поклала в ліжечко й широко поцілувала на добраніч.

VI.

В тім Юрчикови прилетіла нова думка до голови.

— Який же я дурний, що хотів на домашній гусці літати, коли вона сама й підлетіти з землі не вміє! За те дикі гуси літають — Катруся вчилася, що вони відлітають від нас осінню в теплі краї й прилітають аж весною! Як би то знайти собі дику гуску?!

Нараз почув якесь геганнє, яке ставало щораз сильніше. Забуваючи, що йому вже пора спати, Юрчик зірвався з ліжка й вибіг на двір.

На дивне диво на дворі було цілком ясно, як серед дня. Юрчик оглянувся й побачив, що летить стадо диких гусий...

— Гуси, возьміть мене з собою! — закликав, але гуси його не почувли й полетіли далі. Він зрозумів, що гусий треба принадити — але чим?

Тихенько закрався до маминої спижарні й побачив там грубий клопоть солонини. Відрізав від нього малий кусник і прив'язав його до довгого шнурка. Потім виліз на комірку й поклав там солонину, а сам сховався в корчі під коміркою.

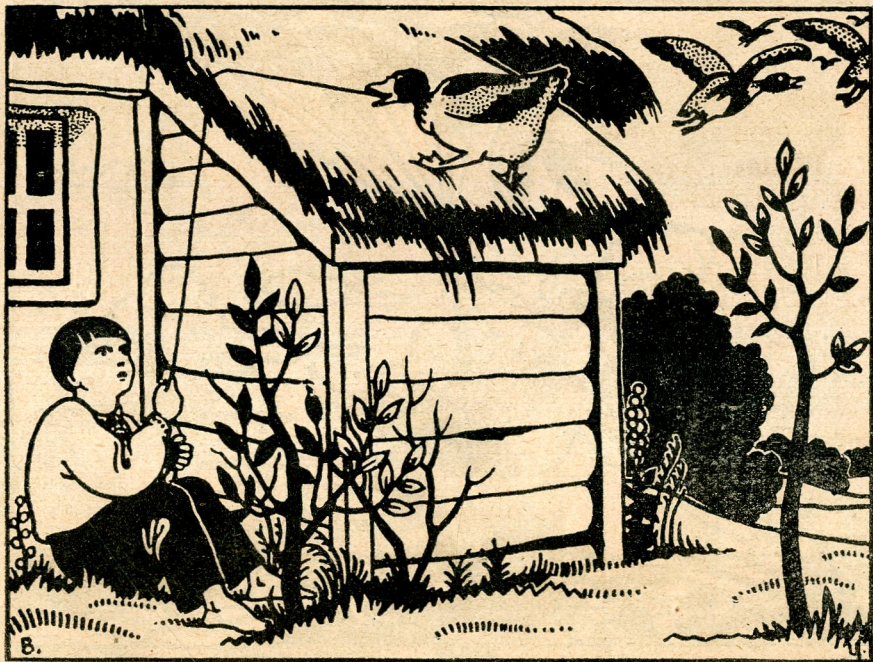
На його щастя, надлетіли другі гуси. Вони летіли досить низько, бо побачили його солонину й кинулися на неї. Одна, що прилетіла перша, вхопила сей товстий кусок і в мить проковтнула його. Таким чином Юрко зловив гуску й зачав тягнути за шнурок, але нараз шнурок вихопився йому з руки й гуска втекла собі на волю.

VII.

— Добрий початок! — подумав Юрчик. — Вже знаю, що робити.

Поназбирав багато шнурків з цілої хати, порізав добрий кусень солонини на дрібні кавальчики й понав'язував їх на шnurки. Потім сі всі шnurки зв'язав у грубий мотуз, а солонину розстелив широко по даху комірки. Грубий мотуз звисав до землі, а Юрчик обв'язався ним і присів собі тихенько в куточку, ждучи нового стада гусий.

Та ледви знайшов собі добре місце, як уже почув

новий гегіт. Гуси наближались і за хвилинку щось сильно забарабанило в дах.

Втім мотуз напружився, Юрчика щось потягнуло в гору, і він не чувся, як став підлітати.

По подвір'ю ходила мама. Як тільки побачила, що сталося, зачала кричати й плакати. На її крик вибігли з хати всі: Катруся й Мариня, а наконєць тато — але ніхто не міг нічого порадити. Та Юрчик був дуже радий

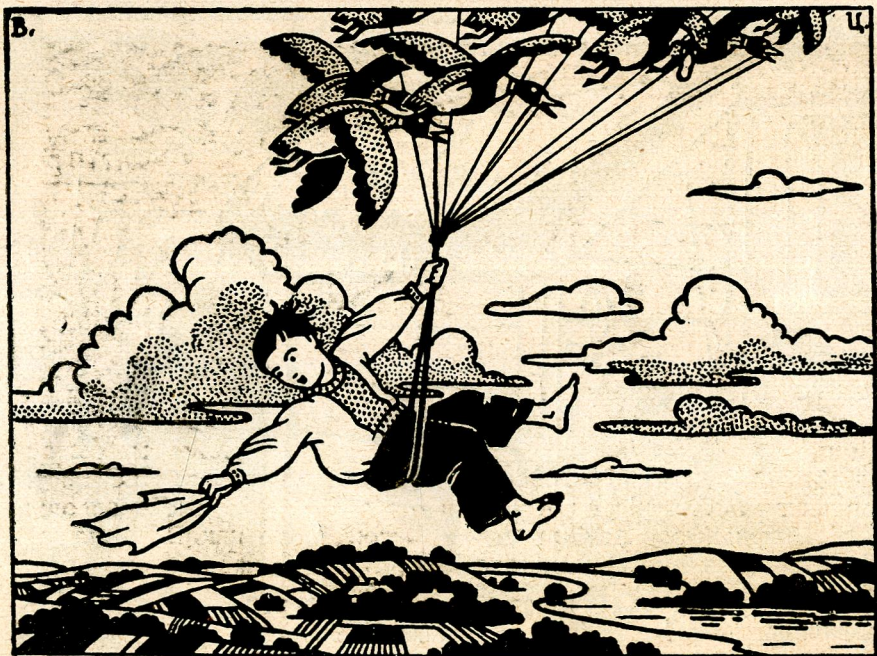
і дивувався, чого вони плачуть. Він закричав до них з цілої сили:

— Не плачте й не журіться! Я скоро вернуся! До побачення!

Кричав і махав хустинкою.

VIII.

Він летів понад місто. Бачив, що його хата ставала все менша й менша, навіть високі липи видавалися йому

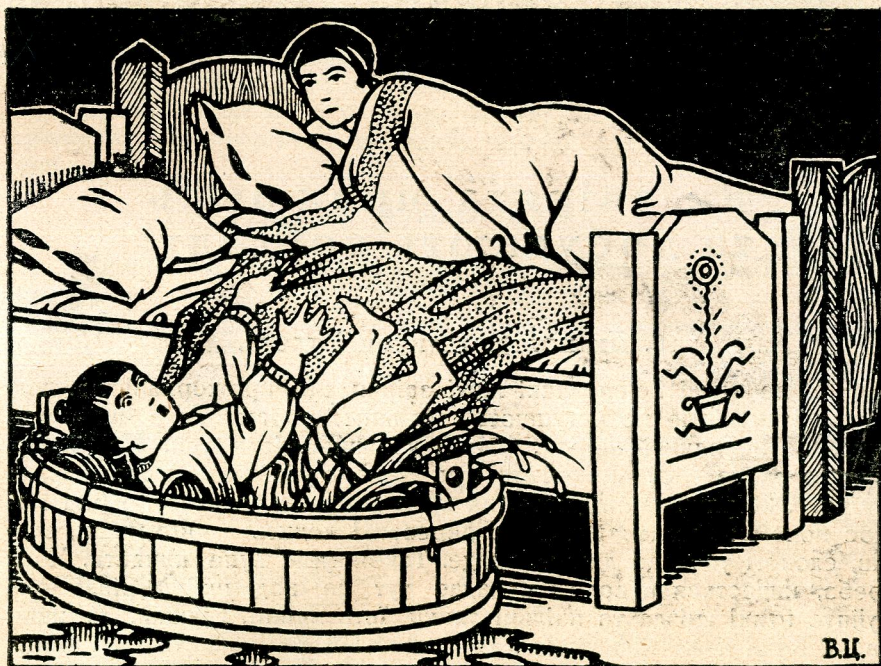
дуже малі. Потім побачив себе над ратушевою вежею. Стражник, що стояв, там пізнав Юрчика й дуже настрашився. Він став дзвонити як на огонь, думаючи, що тим виратує хлопчину. Але Юрчик не чув уже того дзвонення, бо скоро віддалився від ратуша.

Незабаром опинилися над лісом, а потім над якоюсь, великою водою — не то ставом, не то морем. Юрчик до того часу зовсім не боявся, але тепер, як глянув до гори, то аж задеревів зі страху. Він побачив, як одній гусці

вирвався мотузок із дзюба й вона відлетіла від стада в гору, потім те саме сталося з другою, третьою й четвертою...

Юрчик зрозумів відразу, що то сталося: гуси стравили солонину й випльовували непотрібні їм шнурки. Не минуло й мінути, а Юрчик висів уже тільки на двох шнурочках, а що дві гуски не могли його унести, то він летів понад саму воду. Врешті й ці дві гуски випустили свої шнурки — і Юрчик упав у воду...

— Мамо! Ратуй! я топлюся! — закричав у смертельній

розпуці та в ту ж мить почув, як чийсь теплі руки витягнули його з води й поклали на сухе ліжко.

IX.

А знаєте, що то сталося?

Я ж казав вам, що мама в суботу в вечір вимила добре Юрка, але забула винести шафличок із водою, тільки

лишила його на підлозі коло Юрчикового ліжка. Юрчик зів трохи за багато смачного гусячого мяса, тому мав такий неспокійний сон. Він сильно кидався по ліжечку, аж поки не впав з нього — простісінько в шафличок із водою!

Мама схопилася від синового крику, та не знала зразу, що то сталося, але зараз нагадала собі про воду коло Юрчикового ліжка. Вона побігла туди й виратувала свого любимчика від небажаної купелі.

Вуйко Микола.

М. Рубакін.

Як звірята працюють та добувають собі їду.

(Продовження).

8. Як полюють куни і тхорі.

Є на землі і невеличкі хижі звірки, що прожорливістю, відвагою і хитрістю не уступають великим звірам. Така приміром куна. Се невеликий звірок; ціла її довжина пів метра. На Сибірі жие до сього часу ще багато кун. Чимало убивають їх люди задля шкіри. Сибіряки оповідають, як куна добуває собі їжу. Вона полює ночами: лазить зручно по деревах і ловить птиці, миши, заяців, словом усе, що лише попаде. Також уміє куна пливати. Коли треба, кидається в воду і нападає тут на водяних щурів. Вона руйнує птичі гнізда та пчільні улики, їсть вишні, грушки, та інші овочі. Куна дуже відважна; вона не вагається напасти і на заяця тому, що мясо того звіряти дуже їй смакує.

Оповідать, що і тхорі також такі відважні, як куни. В Африці держать навіть тхорів у неволі і приучують їх полювати. Привчений тхір може вигнати лиса з нори. Такий маленький звірок не боїться зовсім напасти на лиса.

Очевидці оповідають, що тхорі нападають навіть і на чоловіка. Був приміром такий випадок у німецькому селі. На дорозі за селом бавилися діти. Шестилітний хлопчик носив на руках свого братчика, дволітну дитинку. Надоїло йому няньчитися з дитиною; тож посадив її на дорозі, близько рова, а сам пішов збирати ягоди. Нараз вискочили з рова три тхорі і кинулися на дитинку.

Один тхір учіпився їй в потилицю, другий з боку голови, а третій в чоло. Дитина страшно закричала. Брат підбіг ратувати її та з рова вилізло ще кілька тхорів і хотіли кинутися на малого. На щастє в сій хвилі прибігли з поля два мужики, що з далека зачули крик дитий. Вони вбили двох тхорів, а інші утекли. Оповідають іще, що подібна пригода лучилася в місті Ризі. Тхір вліз у кімнату крізь діру в підлозі, кинувся на дитину, що спала в колисці, загриз її і став їсти її ліву щоку. Раз напав тхір навіть на доро-слого пастуха. Такий дуже відважний і нахабний той звірок. Розу-міється, пастух убив його. Тхір ловить кертиць, миший, щурів, хо-дить ловити рибу, бродить по берегах озер, потоків і рік і вишу-кує собі добичу. Як тільки увидить він рибу, що пливе, кидається бистро в воду, поринає і хватає її дуже зручно. Закрадається і в курник. Там кидається на першу курку, яку знайде, душить її і тащить до себе в нору; потім іде знов у курник і душить другу курку. Такі напади робить він по кілька разів на ніч.

В своїй норі тхір уладжує окрему комору на збереження припасів. В отсій коморі находили чималі запаси миший, куриї, жаб та яєць.

9. Ласиця.

Менша від тхора ласиця; вона не більша від щура, а на ловах сміливіша від тхора. Ласиця жие то в дуплі, то в купі каміння, то в якій будь пивниці; зимою ховається в коморах і stodолах, пивницях та стайнях. Вона не боїться заходити також у місто. Ласиця хоч і невеликий звірок, але дуже відважний і хижий. Вона полює на всіх звірят, які їй лиш попадуть. Залазить у нори кер-тиць і там ловить їх. За щурами й мишами забігає в їх нори, за рибою скаче в воду, за птицями лазить по деревах. Вона не бо-їться навіть таких великих і хижих птиць, як приміром пугач. Про такий випадок оповідає один очевидець. Пугач побачив ласицю, налетів бистро на неї і пірвав її в китті. Ласиця не вспіла навіть обернутися, як пугач підняв її в воздух і полетів із нею в своє гніздо. Очевидець приглядався з далека, що буде далі. Нараз пугач став махати крилами все слабше і слабше; його лет став непевний; птиця почала перевертатися і в кінці упала на землю. Очевидець не розумів, що сталося і побіг туди, де впала птиця. Показалося, що ласиця загризла пугача. Вона зуміла якось повер-нутися в його китях і прокусила йому кровоносну жилу. Пугач скривавився на смерть, а ласиця вийшла з його китів жива й ціла.

Також і ворони не були би від того, щоби поласувати мясом ласиці; та тільки й їм приходить ся нераз гірко терпіти від сього звірятка. Нераз лучалося, що ласиця нападала і на чоловіка, хоча їй не ждати від нього добра. Особливож мучить ласиця коний. Вона любить бавитися з ними. Деколи виходить у ночі з криївки і зачинає бігати по хребті коня, драпає його і всяко скобоче.

Кінь починає битися; ласиця не зупиняється. Деколи розбавиться вона до того, що може на смерть замучити коня. Кінь не знає, куди дітися від неї, бється і кидається, начеб то його мучив якийсь страшний звір. Піна тече по ньому, а ласиця все бігає і скобоче. Лучається, що кінь не знаючи, куди дітися, забивається в жолоб. Люди не все знають, чому кінь так бється. Є такі люди, що про ласицю ніколи нічого не чули і навіть не знають, що такий звірок живе у їх стайні. Нікого в стайні не видно, а кінь бється; гриву у нього хтось путає — в ковтуни збиває... Не знають нетямущі, чого кінь бється і думають, що його мучить дід-момовик.

10. Як ловлять рибу видри і білі медведі.

Є хижі звірі, від яких приходить важко терпіти риbam. Приміром у Сибірі та в цілій Росії і в різних інших краях жиє невеличкий звірок — річна видра. Довга вона трохи менше як на метер; живе денебудь коло води. І їжу дістає собі з води. Вона пливає і нурцює дуже добре — навіть під водою ганяється за рибою. Рибі не легко утекти від неї. А спасає її деколи хиба те, що видра не може довго бути під водою; від часу до часу вона мусить виплисти над воду та віддихнути. Видра пливає під водою навіть у зимі. Вона вишукує полонки і через них спускається в воду. Їй байдуже, що вода холодна. Оповідують, як видра ловить рибу під водою. Щоби краще ловити, видра наганяє рибу до берега. В глибоких місцях вона гониться за рибою, пливає нижше неї і хватає її за черево. Лучається, що за великим лососем гонять разом дві видри. Одна пливе поверх риби, а друга сподом. Вони гонять лосося так довго, поки він зовсім не вибється з сил. У тих місцях, де водиться багато риби, видра дуже перебірчива в їжі. На протягу одного дня ловить вона багато риб, а від кожної відгризає лиш по маленьким кусочку. В Англії є чимало таких рік, де селяни не мають права ловити риби, бо рибна ловля належить до дідича. Та видрам ніхто не може заборонити ловити рибу, хоч би хотів. От у таких околицях селяни бувають дуже вдячні видрам: Кожного дня виходять вони досвіта на ріку збирати рибу, загризену видрами. Так і видри приносять декуди пожиток.

Та наносять вони чимало й шкоди. Вони нищать дуже багато риби. Тягнуть і птиць, нищать гнізда, пють яйця. В одній місцевості стара видра загризала кожного дня по кілька качок, часами по шість і сім. А робила се так зручно, що люди не скоро пізнали, як звір скручує голови качкам.

Є ще один звір, який прекрасно вміє ловити рибу в воді. Той звір — се великий білий медвідь. Білі медведі живуть у зимних краях. Нерідко стрічається їх на ледовім океані. Стрічають їх і на березі і на ледяних кригах. Так на кригах білий медвідь і подорожує по морю. Води він не боїться ні трохи. Мореплавці оповіда-

ють, що бачили білих медведів на кригах на кількасот кілометрів від берега. Медведі сі не бояться води тому, що уміють пливати не гірше від видри. Пливають дуже бистро. Один моряк-Англієць бачив білого медведя, що плив по п'ять кілометрів на годину. Холодна морська вода не шкодить медведєви. Він не змерзає, бо у нього під шкірою стільки товщу, що зимно не проймає його.

Білий медвідь може бути в воді дуже довго. Він пливе без усякої небезпеки півтораєта кілометрів; із води видніє тільки його голова. Моряки стрічали білих медведів, як плили на кілька-десять кілометрів від берега. Медведі ті вміють пливати не тільки по воді, але і під водою. Також прекрасно нурцюють вони під водою, та полюють тут на рибу. Моряки оповідають, що бачили, як білі медведі витягали з води великих лососів. Ту рибу ловили вони під водою. Нераз медведі не можуть дістати ніякої иншої їжі, крім риб.

Білі медведі полюють дуже зручно на тюленів. Тюлені — се морські звірята. Вони живуть понайбільше в воді, а на беріг виходять не на довго. Зимою виходять на лід через полонки і лежать на леді. Як тільки побачать із далека небезпеку, зараз повзуть до полонки і утікають у воду. Тому білі медведі уладжують лови на тюленів особливим способом. Коли вони побачать тюленів, знають уже, що тюлені лежать коло полонки. Тоді вишукують десь близько другу полонку, влазять нею під воду і плывуть під ледом просто до тюленів. Ті не мають куди втікати, коли страшний звір вилізе з води просто на них і стають його добичею.

11. Як лилики пють людську кров.

Кожний знає лилика. Вечерами літають вони тихесенько понад водою і ловлять нічних метеликів, мухи та хрущі. Богато людей навіть боїться наших лиликів. Тільки даремне, бо сі звірята приносять людям велику користь тим, що поїдають шкідних хрущів і комарів. Вони зїдають їх дуже багато. Великий лилик, щоби наїстися, мусить зловити дванайцять хрущів, а маленький лилик мусить зловити шістьдесять мух. По сім можна судити, скільки то хрущів і мух зїдають лилики за одно літо.

В теплих краях виводяться й такі лилики, що висисають кров з людей. Називаються вони опирі. В наших околицях такі лилики не виводяться. Але в південній Америці живуть лилики, що кусають у сні курій в гребінь та висмоктують із них кров. Від сього кури деколи гинуть. Оті лилики кусають також коний, ослів та коров. Нападають вони і на людей, коли сплять на полі. Чоловік і не чує нічого в той час, коли опир кусає його. Ранки від укушення бувають невеликі, навіть менші від тих, які робить п'явка. Очевидець оповідає, як такий лилик випив із нього не менше склянки крови. Я ліг спати в великій кімнаті одного дому. Ніч була горяча, я не

закрив вікон. Раптом влетів у кімнату великий лилик-опир. Зразу облетів він цілком тихо кімнату, потім облетів її в друге; в кінці став літати наді мною. Я примкнув очі, ніби то сплю, і глядів, що буде дальше. Опир покружляв-покружляв, у кінці підлетів зовсім близько до мене і замахав крилами не ділаючи ніякого шуму. Потім опустився і сів мені на груди. Я чув, де він сів, та не почув, як він прокусив мені шкіру і став пити мою кров. Зразу мене зовсім ніщо не боліло. Тільки по кількох хвилинах я почув, що у мене на груди наче ссе п'явка. Тоді я зловив опира рукою і задушив його.

Так полюють лилики на людей. Та в нас таких нема. Наші лилики дуже пожиточні, тому їх не тільки не можна вбивати, але навіть треба берегти.

ЛЕВКО.

У тому великому панському домі, про який я розповідаю, було завжди рухливо, шумливо і повно несподіваних пригод, бо там було троє дітей. Власне усі шкоди і галас счиняло двоє старших, Левко і Ляля, а менший Волик був тихий, задумливий хлопчик, якого тільки старші навертали до своїх вигадок.

Діти жили серед дорослих і великого господарства — своїм глибоко відокремленим життям, хоч то і не помітно було на зверх.

Великі і маленькі дивилися на усе різними очима і мало на чому погодилися-б, як-би довелось їм висловити свої думки. Для дорослих Левко був шкідливий, брехливий і лінивий до науки, а на думку Лялі і Волика — герой, молодець, що старших обдурить, а своїх не видасть. Ляля нераз була покарана за роздерту сукню, розгублені кісники, перевернуті чорнила і голосний сміх, а товариші діти знали одно, що без Лялі не може відбутися ніяка весела розвага. Маленького Волика брат і сестра любили без краю і не дивлячись на те, що були горячі і задириліві, ніколи не зачіпали його. В своєму гуртку Волик уважався за благородну людину.

У панську госпуду часто приїздили гості. Тоді про дітей забували на який час, поки вони не нагадували про себе галасом, або якою шкодою.

Пани збиралися у кабінеті тата, а пані сиділи у сальоні на канапі і їли варення, або пили каву.

Дітей дуже цікавило подивитися на гостей і посміятися між собою над тим, що вони зауважать.

Отже коли в сальоні ставало темно і на круглий стіл перед канапою ставили лампу, випадав саме відповідний час. Велика

кімната тільки по середині ясно освітлювалася лампою, а по далеких кутках губилася у темряві. Поруч із салоном була так звана «диванна». Діти забиралися туди і тихенько, без жадного згуку, підлазили до дверей. Тут вони чекали, поки розмова серед гостей наростала до голосного гомону і тоді непомітно відчиняли двері. Сидячи долі, діти з цікавістю заглядали в салон, підштовхували одно одного і затуляли рот, щоб не засміятися. Тут Левко пускався на завзяту штуку. Тихенько, як кітка, він зникав під найблизшим фотелем, а відтілля під мармуровим столом. Знову ліз під фотель, потім обережно обминав мармурову кольонку, на якій стояла ваза з клітками і повз попід канапою, на якій сиділи, розпустивши спідниці поважні пані. Ляля і Волик застигали в схвильованому напруженню, а безстрашний Левко подавав їм ще жартливі знаки. Нервове напруження досягало найвисшої міри, коли Левко зникав під самою канапою; там він залишався хвилику і з виглядом звичая повертав до своїх.

У Лялі покотилося серце. Що було-б, як би тітка і гості помітили! Який-би се був скандал! Подумати страшно!

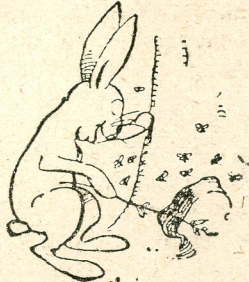
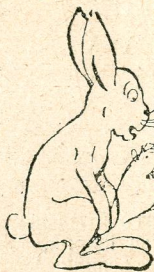
Як тільки Левко вертався до своїх, вони хутко відсовувалися у «диванну», обережно зачиняли за собою двері і тут уже Ляля, а за нею і хлопчики не могли стримати веселого голосного сміху. З тим сміхом вибігали вони у коридор і в домі здіймався неможливий галас.

Зайчики — побігайчики.

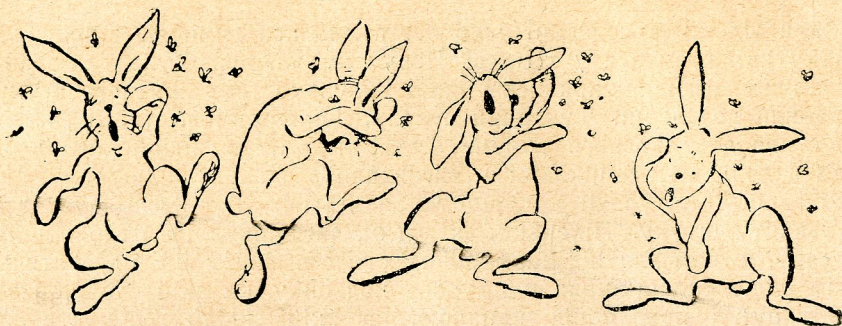
Раз зайчики малі, свавільні
Пішли гуляти в темний гай.
Весна була. В зелених шатах
Пишався ліс як тихий рай.

І мило так, весело, любо...
То стрибнуть, скочуть, підбіжать,
То у траві, в пахучім зіллію
У „переверти“ нумо грать.

— Ану сюди! Глянь, що за мухи!
Дивіть, а тут якесь дупло!
Собі палату тут ми зробим! —
Кричить пустий за всіх заньо.

Підбігли братіки що духу,
Билинки взяли у лапки
І пчіл з дупла почали гнати
Собі на горенько тяжке.

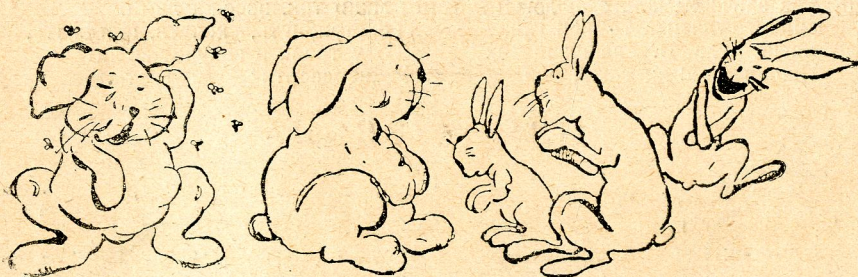
Тут пчоли зично загуділи,
Піднявся шум в рою цілім:
— Геть, ви напастники погані,
Бо пожалієте потім! —

Та зайчики про те не дбали
— Жени, гони дурних тих мух! —
Та враз стряслися, закруtilись,
Від болю їм заперло дух.

— Ах, пробі, — зойкнули бідняги
Лапками замахали враз,
А пчоли тнуть і не питають:
Дразнить не треба було нас!

Пустились зайчики на втеки,
Що духа пруть через ліси,
Упаде, встане, далі мчитьсь,
Бо тнуть пчолині батоги.

Прибігли в хату: тато й мама
Підняли лемент, плач і крик,
Вони попухлі лиш стогнали,
До втоми реготався стрик.

В. С. Л.

Байка про рибку-ковблика „Ні-на-що“.

Жила раз в озері мала рибка-ковблик, що мала два хвости, та лиш одно ім'я: »Ні-на-що«.

Як плила по озері рибка-ковблик сумна, то плили за нею товариші й усі кричали: »Ні-на-що!«

А на березі озера жила славна співачка, що мала птичку-канарка. Канарок вивчився усі пісні своєї пані.

Їх співав він у тихі вечері і тоді підпливала до берега маленька рибка-ковблик Нінащо, слухала зворушено його співу і з роскоші розгортала воду своїми двома хвостами.

І стали їй дні дуже довгими: Чиж не міг би усе бути вечір? Так закохалася рибка ковблик Нінащо у птичку-канарка.

Одного дня, коли рибка ковблик слухала знову розмрійного співу своєї милої, зловив її у свої рибацькі сіти злий домовик — бог страви.

І здивувалися кухонні слуги, як побачили у рибки-ковблика малого аж два хвости.

Та схопив ніж злий домовик і вже хотів відтяти від тіла ту, ах так гарну головку.

Аж тут влетів у пекарню канарок, — птичка золота, і скликнув:

»Ой, леле! лишіть йому життя, бож се мій друг рибка-ковблик Нінащо, що кожного вечера слухає моїх пісень.«

І приказала співачка, що як усі співачки мала добре серце, дарувати рибці життя.

Поставлено рибку ковблика у клітку його улюбленої птички-канарка і рибка-ковблик привчилася скоро стояти на своїх двох хвостах.

Так любилися птичка-канарок і рибка-ковблик »Ні-на-що« аж доки — не розбився горнець і не стався бабусиній байці кінець.

З німецького переклав Василь Софронів.

І ЗНОВ ВЕСНА.

І знов весна, і знов роскоші:

Тепло, квітки, пташки, пісні...

І знов зацвили, запишались

Для всього радісні дні.

Лиш для Тебе, Краю Рідний,

Чарівних днів весни нема,

Увесь Ти в кризі, у заметах,

Для Тебе ще зима, зима.

Та хоч мороз тріщить, лютує

І хуртовина завива,

Нараз дихне вітрець вже теплий,

Вже сонце в гору підплива.

І чується, що зникне, згине

Зима холодна, навісна

І розвинеться, розцвітеться

Весна мрійлива, чарівна.

Ніканор Годований.

Зайчик.

Зай - чи - ку, зай - чи - ку, де ти бу - вав? У мли - ні,

у мли - ні. Що ти ви - дав? міх му - ки, міх му - ки.

Чом ти не взяв? Би - ли ме - не зай - чи - ка зо - ло - ті - ї

паль - чи - ки. Лед - ве я втік, та на дядь - ків тік.

Та че - рез ко - ло - ду, та шубовість у во - ду.

„СВІТ“

НОВИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ,
ВИХОДИТЬ У ЛЬВОВІ З ПОЧАТКОМ
КВІТНЯ 1925.

Журнал видається на зра-
зок заграничних того роду
видань, яких у нас досі нема.

Піврічна передплата вносить
9 зол., чвертьрічна 4.50 зол.
Для Америки і заграниці 2 до-
ляри на рік.

Оказові числа висилається
на жадання.

Адреса:

»Світ«, Львів, ул. Руська, ч. 3.
(»Swit«, Lwiv (Lemberg), Руська, 3).

Не видавайте ні одного сотика на
чужі газети, щ^о нас очернюють
оббріхують і рад^ь б нас розбити
і пустити одні на одних!

Найліпший, найпопулярніший
і найбільш улюблений часопис
в краю є:

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“

який виходить що неділі в Перемишлі.
Річна передплата в краю 8 зол,
для заграниці 2 доляри.

Боронить гідно й непохитно наші на-
ціональні-державні справи, містить
багато докладних вістей зі світа і краю,
заступає широко інтереси нашого пра-
цюючого народа а головн^о селянства.
Тому передплачуйте „Український
Голос і других заохочуйте до пе-
редплати.

Оказові числа висилаються даром.

Адреса редакції і адміністрації:

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“
Перемишль, ул. Побереже, ч. 1.

КОЖДИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ
ПОВИНЕН ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ

„НАШЕ ЖИТТЯ“

тижневий часопис присвячений спра-
вам політичним, культурним і суспіль-
но-економічним Холмщини й Волині.

Виходить раз у тиждень.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Місячно . . — зл. 90 сотиків.

Чвертьрічно 2 „ 50 „

Поодинокє число коштує 20 сот.

Адреса Редакції й Адміністрації.

Холм, ул. Оболонська, 14.

(„Наше Життя“ продається по всіх
залізничних газетних кіосках і кни-
гарнях „Рух“).

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРА-
ЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО І
ЦЕРКОВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

„НА ВАРТІ“

Виходить два рази на місяць

Під ред Д-ра Річинського.

(Рецензія у »Ділі«, 1925, ч. 42.

ПЕРЕДПЛАТА

На перше півріччя 1925 3 зо-
лотих; за границю 1 амер. дол.

Редакція:

Йолодимир-Волинський
ул. Гноєнська, 6.

„НОВИЙ ЧАС“

ілюстрований
політично-господарський часопис

Є НАЙКРАСШОЮ І НАЙБІЛЬШЕ
ПОЧИТНОЮ ГАЗЕТОЮ У НАС
ПІД ТЕПЕРІШНЮ ХВИЛЮ.

Виходить 2 рази в тиждень.

Ні в одній українській хаті не повинно
бракувати сего часопису.

Умови передплати:

місячно 2 зол. — гр.
квартально 5 » 50 »

Для заграниці 5 доларів на рік.

Оказові числа даром.

Передплату слати на адресу:

» Новий Час «

Львів, ул. Руська, ч. 18.

Чековеkonto в П. К. О. ч. 152.604.

**В кожній українській
хаті повинен бути:**

≡ „ЗИЗ“ ≡

**Одинокий у нас журнал полі-
тичної сатири та гумору.**

виходить два рази в місяць.

Умови передплати:

на цілий рік . . . 14 зл. — гр.
на пів року . . . 7 „ — „
на квартал . . . 3 „ 50 „

Поодинокое число 50 сотиків.

Для заграниці 3 дол. на рік.

Редакція й Адміністрація:

Львів, ул. Руська, 18.

Чековеkonto в П. К. О. ч. 401.910.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ — ВІСТНИК —

місячник літератури, науки й суспільного життя

виходить у 1925 р. книжками в обемі 6 аркушів друку.

**Умови передплати: місячно 2 зол., піврічно 10 зол.,
— — річно 20 зол. — За границею 4 доларів. — —**

Видає: Українська Видавнича Спілка.

**Редакція й Адміністрація у Львові
міститься: при ул. Чарнецького, ч. 24.**

**Всякі письма, рукописи, книжки й передплату вислати
— — тудиж на адресу Володимира Гнатюка. — —**

**Всякі грошові претенсії журналу до передплатників платні й заскаржу-
вані у Львові. Хто не повідомить адміністрації окремим листом, що пер-
естав передплачувати журнал, відповідає за всі вислані йому книжки.**

Редагує комітет. За Редакцію відповідає: Волод. Гнатюк.

„СВІТ ДИТИНИ“

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТИИ

ВИХОДИТЬ

РАЗ У МІСЯЦЬ КОЖДОГО 15-го

В ОБЄМІ 2-х АРКУШІВ ДРУКУ

ПІД РЕДАКЦІЄЮ

МИХАЙЛА ТАРАНЬКА.

СПІВРОБІТНИЦТВО ДЛЯ „СВІТА ДИТИНИ“ ПРИОБІЦЯЛИ
ОТСІ УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ Й МИСТЦІ:

Бачинський Леонід, Білоусенко Олександр, Блажкевич Іванна, Вовк Юрій, Гнатюк Володимир, Завадович Роман, Заклинський Богдан, Королів-Старий Василь, Кокольський Микола, Ковжун Павло, Котович Анатоль, Куликівна Софія, Кульчицька Олена, Лакуста Святослав, Лотоцький Антін, Лотоцький Михайло, Манастирський Антін, Мандюкова Ярослава, Д-р Маковей Осип, Магир Микита, Олесь Олександр, Підгірянкa Марійка, Подушко Зиновій, Радзикевиc Володимир, Софронів Василь, Цегельська Олена, Хронович Володимир, Черкасенко Спірідіон і Яремова Слава.

Цілорічна передплата „Світа Дитини“ виносить:

для Краю 6 золотих
для Чехословаччини . . . 45 кор. чеських
для Америки й Канади . . 1½ доляра.

Поодинокe число коштує 50 грошів.

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

НАКОЛАДНЯ

МЕХАНИКА
ТАРАНИКА

СВЕТ ДІТЯМ

Ілюстрований
Журнал
для дітей

ЛДБЛО

КОБЖУН

„СВІТ ДИТИНИ“

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ.

РІЧНИК VI.

ЧЕРВЕНЬ 1925.

ЧИСЛО 6.

ЗМІСТ:

1. <i>М. Підгірянка</i> : Весняний ранок	161
2. <i>О. Білоусенко</i> : Ходить сон коло вікон	162
3. <i>Іванна Блажкевич</i> : Дорога до багатства	163
4. <i>Дід Модест</i> : Казка про журавля та чаплю	170
5. <i>В. О'Конор-Вілінська</i> : Волик	179
6. <i>Яр. Мандюкова</i> : Добрий син	180
7. <i>Із збірника</i> бл. п. Івася Сабата	185
8. <i>М. Г. З</i> життя ластівок	186
9. <i>В. Вишенська</i> : Народні анекдоти	188
10. <i>Е. Грицак</i> : Посмертна згадка	192

Окладинка і графічні прикраси роботи Лавла Ковжуна.

Виготовлена в друкарні ОО. Василіян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

Весняний ранок.

Ніч до краю добігає
І місяця лучі бліднуть.
Дрібна зірка допрядає
Свою ниточку послідну
і вже гасне...

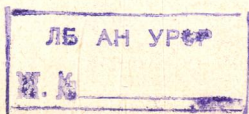
Над Бескидом, над верхами
Бліде небо рожевіє;
Біла хмарка берегами
Рубці рубить, золотіє
в сяйво ясне...

Розогрався ярний ранок,
Розсміявся, розспівався,
Мотільчиків скликав в танець,
Квіточками заквітчався,
йде в гостину...

Сонце Бог розповиває,
Серпанкова вся пеленка.
Ліс зозулька розвиває,
А вівчарова теленка
десь щебече...

Ранний вітрик збив крильцями
Імив срібні роси трясти
І дугові луки класти,
Шум метати колісцями
через плече...

М. Підгірнка.

ХОДИТЬ СОН КОЛО ВІКОН.

Набігалися дітки за день, натомилися і хочеться їм спатки. Очи їм злипаються, але вони сидять і куняють, поки мама не впорається і не почне їх присипляти.

— Бусику, ходи спати, — кличе мама.

— А Оксанка чому не йде? — надув губи Бусик.

— Ходить обоє. Хто скорше!

Дітки навипередки побігли і почали хутко роздягатися, хто скорше. Враз роздяглися і полягали, сміючись, що одно другого не випередило.

Вже б і спати, — але так хочеться, щоб ненечка коло них посиділа, та їм поспівала.

— Пісеньку! пісеньку, мамочко! — почали просити обоє.

— Ну, добре, добре, — каже мама, укриваючи своїх любих пустунів. — Тільки ж спіть!

І починає співати:

Ходить сон коло вікон,
А дрімота кволо плота;
Та питає сон дрімоти:
„А де будем ночувати“?
— Де хатонька теплесенька,
Де дитина малесенька,
Туди підем ночувати,

Дитиноньку колисати.
Прийди, соньку, в колисоньку,
Приспи мою дитиноньку,
Щоби спало, не плакало,
Щоби росло — не боліло,
Ні рученьки, ні ноженьки,
Ні біленьке тіло.

Аж тут і кіт лебедин, почувши співи, приліз потишенько, вмостився коло Оксанки та й почав і собі муркотати. Се нагадало їй пісню про котика.

— Про ко-отика! — ледви протягає вона, вже пів — сонна з заплющеними очима.

Співає мама про котика:

Ой котику сірий,
Не ходи до синій,
А ходи до хати
Дитя колисати.
Котику сіренький,
Котику біленький,
Котику волохатий,
Не ходи по хаті,

Не буди дитяти.
А-а котино!
Засни, мала дитино!
Ой на ката-воркота,
На дитину дрімота.
Котик буде воркотати,
Дитиночка буде спати.
Ой, кіт-воркіт

На віконечко скік!
А з віконця в хижку.
Піймав котик мишку,
Кинув у колиску.

Мишка убде грати,
Котик воркотати,
Дитя буде спати
І щастечко мати.

Мама перестала співати. Бусик вже спав, а Оксачка все гладила помаленьку свого котика і вже ледви прошепотіла:

— Ще.

Почала знов мама:

Ходить кіт по горі,
Носить сон в рукаві;
Всім діточкам продає,
Оксаночці так дає!
Кота — кота, коточок
Поїв бабин медочок
Та ще й каже, що не я,
То бабине котиня.
Кота-кота, котку,
Не лізь на колодку,
Бо вдариш головку,
Та буде боліти,
Нічим завертіти.

Одна була хустина,
Як та павутина,
Та й ту діти взяли,
На ляльки подрали,
Ляльок нарobili,
Куток засадили.
Ой ти, коте-коточок!
Не йди рано в садочок,
Не полохай галочок!
Нехай зівють віночок
Із рутоньки, із мятоньки,
З хрещатого барвіночку,
З запашного василечку.

Дітки вже обоє поснули. Мама встала. нахилилась над ними, перехрестила і одійшла, радісно усміхаючись.

О. Білоусенко.

Дорога до багатства.

Болотниста подільська річка Стрипа ліниво точить свої води. Місцями то й не розпізнаєш, у котру сторону пливе. Непривітно шумлять прибережні багна, зарослі очеретом.

Сумно чорніє знищене війною село Драгоманивка, яке примістилося по обох боках ріки. Деся не деся сторчить на згарищах мурований комин. Часом і піч заховалася коло нього. Стовбурі обсмаєних у пожарі дерев дивно шелестять безлистними гильками. Німі свідки недавних,

страшних подій. Земля перекопана стрілецькими ровами, порита стрільнями. Знищений міст приглядається в Стрипі своїм зчорнілим недогаркам.

Куди око засягне, всюди повно кільчастого дроту. Цілі лани засновані ним.

По згарищах блукають голодні, безраді мешканці Драгоманівки. Не багато їх. Самі жінки, старці й діти. Кого не покликали до австрійського війська, того вигнали на підводи. Кулі й пошести забрали теж свої жертви.

А до визвольного бою поспішили всі, хто лише кріс був у силі вдержати. Виходили з села громадою. Одні за другими йшли. Здорові, сильні. Опісля, від часу до часу, вертали одинцем. Виснажені, збідовані. Здебільша й каліки.

А літа йшли. І жити треба було. Край переходив з рук до рук. Ніхто не журився долею погорільців. Зрештою їх були сотки тисяч.

Полишені самі собі взялися мешканці Драгоманівки до відбудови полишених будинків і віднови зруйнованого господарського життя. Непевність кожної днини відбирала їм ширшу енергію. Тавро сеї непевності слідно було й на тих провізоричних хатках-будках і на уладженню господарського життя.

Хати ставили з матеріалу полишеного військом в окопах. Була й дубина й соснові бальки, побіч залізних шин і бетонових швель. Решту будови стін доповняла глина. А покриття доставили багна, зарослі шуваром.

Хатна обстановка теж стала відмінна від передвоєнної. Нужденна пріча побіч гнutoго стилевого мебля, привезеного військом до окопів Бог зна звідки. З образів на покуття ні сліду. Кухонну посуду заступили жовнірські їдунки.

На ціле село було три вози, які властиво були збираниною різних складових частий, що дивним-дивом якось трималися разом і творили подобу воза. Лише в декого була конина, а кожда з них обїхала вже пів світа і вернула домів із розбитими копитами, або й калікою.

Страшно було бачити ту воєнну нужду колись богатої подільської села.

Однак зі всього найгірше вражали душу знищені сади. Обсмалені пожежаром, обглодані військовими кіньми. Серце рвалося з болю дивитися на ту плекану колись деревину. Лише сад Василя Чавяка неначе чудом спасся. Воєнна хуртовина оминала його. Сам Василь повис на гилі, але його любов до садовини осталася на сторожі саду.

Було се так: Військовий приказ вигнав був усіх людей з села. Лише старий Чавяк не послухав приказу. Переболів страту пасіки, яку знищили до тла Мадяри, але саду заприсягся не лишити. Хата згоріла, тож він переховувався у стебнику. Саду пильнував. Не один раз ублагав жовнірів, щоб не припинали коний до його улюблених дерев, щоб не рубали живого дерева на паливо. Свої люди послухали і не робили шкоди. Але прийшли знов Мадяри. Найшли старого в ямі:

„Шпіон! Зрадник!“

Не відмовився. Зачепили шнурок на найстаршій груші. Ще школярем був Василь, як посадив її. А корону вивів, аж душа радувалася. Глянув дідусь у гору, обняв очима викохане дерево. Воно було його гордістю. Кождїй гильці надав він бажаний напрям. Кожда мала свою дорогу. Василь був мистцем у садівництві.

Мадяри щось шварготіли. Василь не розумів ані слова. За те ясна була йому мова зачепленого шнура. Старий знав, що хвилі його життя почислені. Не страхався. Його життя й так було би вже не довге. Чиж не любо отже вмерти тут у своєму чудовому садку? На своїй грушці повиснути...

Але ось.. Неспокійно забігали чорні очі під сивими бровами. І як то могло статися, що він доси не доглянув сього? На „оливці“ дві гильки тре одна о другу. Він зараз протне одну. Хотів сягнути рукою по свій огородничий ніж. Але руки були звязані. Пригадав собі своє положення. З благальними словами звернувся до військових старшин: „Пустіть, пани! Я лиш гильку протну! Най не калічаться. Зараз поверну до вас! Не загаюся! Зробіть старому ласку! Легше вмирати буде!“

Не слухають. Не розуміють. Пошварготіли щось між собою і зробили петлю на шнурі. Штовханцем підіпхнули Василя на камінь, на якому він з часта любив сидіти. Закинули петлю на суху шию, висунули камінь з під ніг і збідоване тіло старця загойдалося в смертних судорогах.

Повис старий Чавяк на гилі, але його любов до улюблених дерев осталася на сторожі саду. І завдяки сій любови сад перебував щасливо всі страхиття війни та дивно відбивав від знищеної околиці.

Немов на глум страшому знищенню розвивав свою красу в цілій повноті. Весною вбирався в світлу білорожеву одіж. Літом гостив смачним овочем кожного, хто лише зайшов під дерева. Осіню прибирав пурпурову шату і дивувався, що ніхто не обчистить його, не підкормить.

Літа минали. Корони дерев заростали чим раз густійше. Чим раз більше звисало на них поломаних, зісохлих гильок. Ріжні непрошені гості, зриваючи нераз неспілі ще овочі, кидали полінами і камінням на верхки дерев. Збиваючи овочі, ломали звичайно галузки. Без жалю ломали. А нікому було прочистити деревину. Одинокий син Чавяка, Петро, з початком війни попав в італійський полон. Ніхто в селі не знав навіть, чи живий він, чи погіб.

* * *

Наступила від того часу сема весна. В марті 1921 р. спішив дорогою від залізничного двірця до Драгоманівки вояк у виляючій австрійській однострою. Се Петро Чавяк вертав додому із довголітнього полону. Ще лише на горбок вийде і побачить рідну хату.

Серце трівожно бється в грудях. Чи дуже знищила її війна? Вже видно хрест на церковній бані. А ось вказалася і сама церква, захована в галуззю смерік. Надія вступила в Петра. Ще кілька кроків і привитає його рідне село.

Сумно привитало. Крім церкви ні одного знакового Петрови будинка. Ні сліду з просторих хат, отулених садками. Стидливо притулилися до підніжжя церкви провізоричні будки-хатки, з занадто великими крівлями з очерету. Петро затиснув зуби з сердечного болю. Боязко повернув голову в сторону рідної хати. Пустка! Лиш садок видніє.

Але чи живий? Приспішив ходу. Галузи яблїнок і груш зашуміли приязно. Немов витали нового господаря. Зайшов між них. Дбайливим оком оглянув кожду деревину. Лиш денеде видніло невелике ушкодження кори на пни. Петро не міг надивуватися. Звільна розяснилося його затурбоване лице. Почув себе неначе між старими знакомими. Немов батьків дух привитав його. Присів під найстаршою грушкою. Під тою самою, на якій повісили його батька. Відпочивав. Не так по довгій дорозі, як по пережитих вражіннях. Несказано радів зацілілим садком. Він знав, як дуже любив сі дерева його покійний батько. І прирікав гідно походити коло так цінної спадщини. Будинки знищені до тла, однак за рік-два буде можна відбудувати їх. Зі садом натомість була би тяжша справа. Десяток літ праці треба, щоби з маленьких зернят виховати деревину.

Охолонувши з натовпу прикрих вражінь, пішов Петро в село шукати свояків і знайомих.

Байдужно витали його. З ким лише стрінувся, кождий розповідав про свої воєнні страти. В кождого була наболіла душа. А кілько знайомих померло... Про кого поспитай — „помер“ відповідать.

Звільна освоювався Петро в рідному селі. На час примістився у свого вуйка. Найперше взявся до роботи в саді. Переходив деревину за деревиною. Старанно протиная корони, щоби ні одна гилька на гильку не заходила. Протяв і ті дві гильки на „оливці“, що на них у останнє спочили очі його конаючого батька. Через кількалітне тертє обі взаїмно калічилися і кошлявіли.

Деревляним ножиком і дротяною щіткою обчищував новий господар гилі з наростлого жовтого й сірого моху. Збирав із вершків гияк сухе листє, омотане павутиннем, в якому позакховувалися на зиму маси яєчок ріжних мотилів, особливо великого шкідника в садах: неряса глосинця.

Вишукував теж яєчка прядки перстенівки, зложені в перстнях довкола молодих галузок, мовби перлочки.

Хоч жалко було, витинав Петро нераз і гарні галузки з тими яечками і складав на купку, щоб опісля кинути в огонь.

На кінець вигромадив до чиста все сухе листє з під дерев і теж спалив, бо знав, що в нім криється багато шкідників. Пні дерев обчистив і помастив мішаниною вапна, глини та коровячого гною. Довкола пнів обкопав землю в промірі одного метра. Вже другий тиждень працює наш Петро коло дерев. Майже не виходить із саду.

Доси спинався заєдно по драбині, а тепер бє гранчастим колом діри в землі на обводі корони кожного дерева. Одна діра від другої пів метра за далеко. В ті діри поналивав гноївки, розпушеної двома частинами води¹⁾. Сим закінчив свою працю коло саду і спокійно очікував нової весни. Знав, що його праця певно оплатиться. Як не в сім, то в найближшій році.

Потепліло. Соняшні проміні почали своє чародійне діланне. Ожила завмерла природа. Зазеленіли поля, засіяні озиминою. Засріблилася іва аксамітними базьками. Розвинули придорожні верби свої ніжні листочки. Розбудилася й садовина. Ожили пупляшки, окутані на зиму брунатними шапочками. Білі й рожеві виступають щораз виразнійше на галузках. Радісним оком слідить Петро, як його садок що раз то більше рожевіє. Безпечно нехай розвиваються пупляшки в розкішний пятьплатковий цвіт. Не боятися їм укритого на галузках ворога. Дбайлива рука садівника заздальгідь усунула небезпеку.

Та ось новий ворог вийшов з під землі. Три роки не бачив він соняшного світла. Першого літа виляглися б орозняки зі зложених у землі яечок. Брудно-білі з жовтобурою головою і такимиж ногами, два роки підгризали вони корінці рoстин. Третього літа змінилися в кукли, а з тих вилягли хрущі. Сі побули в підземеллю що до весни. Пригріло в третє сонічко і хрущі з початком мая вилетіли на світ божий. З острахом слухав Петро їх гудіння вечерами в свойому садку. Небезпечний ворог ніжного цвіту садовини сидів днем спокійно на деревах і кущах,

¹⁾ Одна коновка гноївки змішана з 2 коновками води.

аж вечером забирався до „праці“ і своїм брентіннем остерігав садівника перед своїм страшним побутом у саді.

Петро зрозумів небезпеку.

І вже другого дня раненько, коли дерева купалися ще в перлах роси, виповів війну маєвому хрущеві. Вуйків Мирослав і Олюнька прийшли Петрови з помочою, як союзники. День у день раненько обтрясав Петро кожду деревину в саді з хрущів на підстелені плахти. Діти визбирували хрущі у ведра. Нераз назбирали і четверо ведер. Частина хрущів ішла зараз таки куркам і качкам на сніданне, а решту заливала вуйна кипятком. Відтак висипала через сито спарені хрущі на простелені верети і сушила на сонці.

Висушені хрущі виносила на під; се будуть присмаки для дробу в зимі. Вуйна вже тепер має певність, що її кури і в зимі будуть нестися. Бо від нічого так не несуться, як від додатку сушених хрущів до заминки. Більше як два тижні не уставав Петро в боротьбі з крилатим ворогом. Врешті збір хрущів ставав що раз менший. А незабаром щезли вони зовсім. Відітхнув тепер Петро, бо небезпека минула. На придорожних вербах не осталося ані листочка. Але Петрів садок був уратований.

Відцвила садовина. Численні завязки овочів наливаються з кожним днем. А там озолотилися груші спілими дулями. Зарумянилися яблінки дорідними яблоками.

Малий Мирон й Олюнька що днини дістають від вуйка по кілька румяних яблук і грушок, як заплату за поміч у нищенню хрущів. Осінь сповнила Петрові сподівання. Сад щедро заплатив його весняну працю. Не журиться Петро тепер відбудовою хати й господарських будинків. За продані овочі закупить матеріял на хату, стодолу і стайні.

Не потребує оглядатися на нічию поміч. З весною візьметься до відбудови.

Сад поміг Петрови більше, як іншим погорільцям помогли різні товариства і будівельні бюро.

Іванна Блажевич.

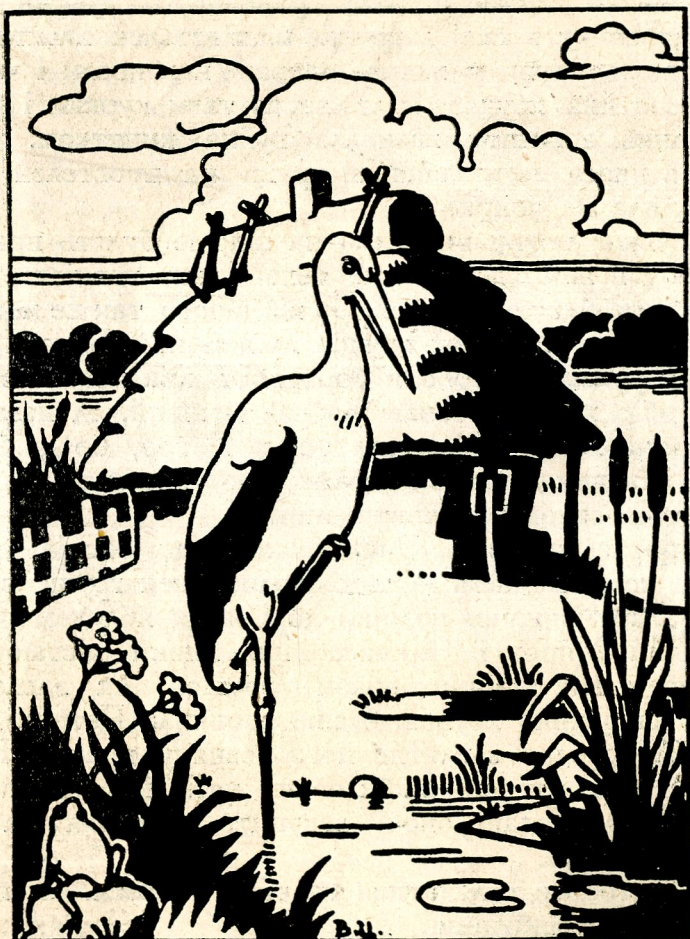

Казка про журавля та чаплю.

(Образки Віктора Цимбала).

Серед плавнів, на болоті
По своїй таки охоті
Журавель поставив хатку, —

Сіни, хижку і кімнатку,
І жив собі там любенько,
Хоч і трошки самотненько.

Тай набридла та самота,
Одному, серед болота,
І повзяв журавлик думку:

Від нудоти для ратунку
Сватать чапельку-чубатку,
Звеселити свою хатку.

Геть на другому болоті
По своїй таки охоті
Жила чапля та чубатка;

Тай була і в неї хатка
З очерету, з лободи,
Лепська хата, хоч куди.

Чапля довго дівувала,
Старостів все виглядала
І ворожки вже питалась,

І росою умивалась,
Добувала всяке зілля,
Щоб діждатися весілля.

От журавлик раз зібрався,
Чепурнесенько прибрався,
Взяв під крильце бохон хліба,

Сватать чепельку подибав.
Довелось іти довгенько,
Хоч і вийшов він раненько.

Коли чує: грім лунає,
Чорна хмара насуває.
Як знялася хуртовина,

Вітер, дощ, лиха година.
Геть журавлика змочило,
Роскуйовдило, прибило.

Ввесь в болоті ботаскався,
Хто-б побачив, то-б злякався.
Тай йому не пощастило!
От нарешті він на силу
Дошкандибав крізь негоди
До чапайної господи.

Став, сердечний, на рундук,
Тай у двері дзьобом — стук!
— „Хто там?“ — чапелька питає
І віконцем виглядає.
— „Я, журавлик, пані-матко!
Ти пусти мене у хатку.

Дуже змерз я, дай погрітись,
Дай хоч трошки обсушитись!
Хочу сватать тебе, любко,
Відчини-ж мені, голубко;
Хліб святий осей приймай,
Рушники мені давай!

Але чапля засміялась
Тай до нього обізвалась:
— „Бач, який худий, цибатий,
Довговязий і носатий!
Ввесь розтріпаний, слизький
Та задрипаний, бридкий!

Я за тебе не піду, —
Хіба красших не знайду?
Іди з Богом, звідки взявся,
Ти мені не сподобався,
Бач, який знайшовсь ходити,
Хати людям холодити!

Оттака була розмова.
Журавель на се — ні слова,
Тільки дуже засмутився,
Від зневаги аж схилюся.
Дума: — „Як моє не в лад,
Я піду з своїм назад“.
Тільки сорому набрався
І назад ні з чим вертався.

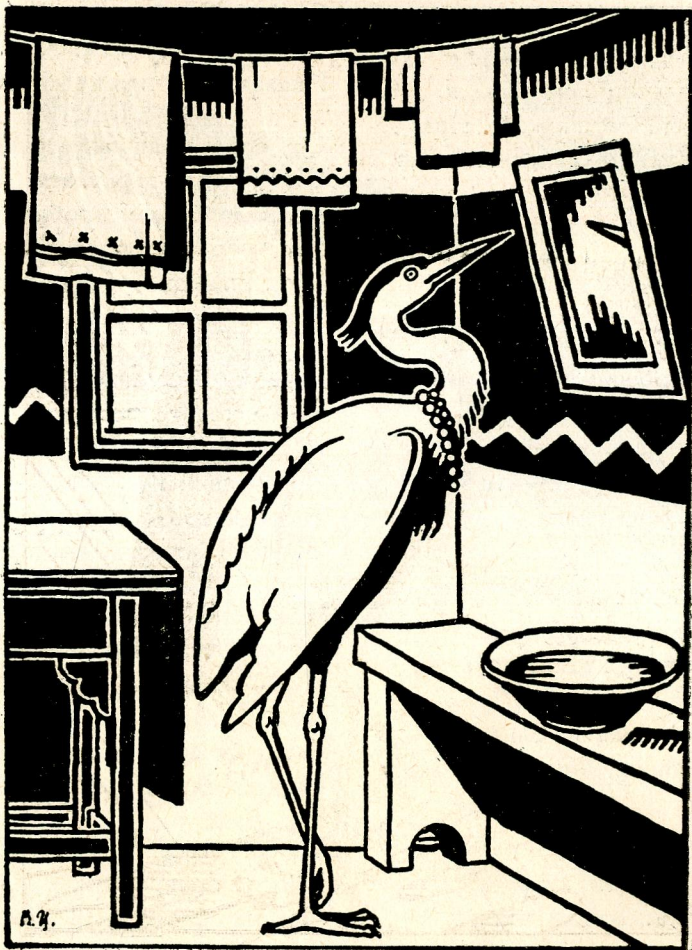
От, одна лишившись в хаті,
Стала чапля міркувати:
А чи добре-ж я зробила,
Що його так образила?
Що він змок — се-ж не провина;
Таж се була хуртовина.

Всякому бува пригода,
Як наскочить непогода.
А що він такий цибатий,
Довговязий і носатий,
То се-ж врода журавлина,
Знов не йогож в сім провина

Я-ж нівроку, і сама
Не коротка... Ет, дарма!
Дуже кепсько я зробила,
Що журавлика вразила.
З хлібом він прийшов любенько
І просився так чемненько...

Треба гріх мій відкупити
І його перепросити.
Ось на другий день раненько
Чапля вбралась чепурненько,
Крильця, хвостик прилизала
І чубочок зачесала.

Вмила шийку гарно, чисто, До журавлика подалась.
 Взяла з равликів намисто, Довелось іти довгенько.
 Мов до церкви так прибралась, Бо се було далеченько.

Коли чує: грім лунає,
 Чорна хмара насуває.
 Як знялася хуртовина,
 Вітер, дощ, лиха година,
 Бідну чаплю геть змочило,
 Розкудлало, прибило.

Вся в болото обтаскалась,
Аж сама себе злякалась.
Так-то їй не пощастило!

О полудні лиш на силу
Добилася крізь негоди
До журавлика господи.

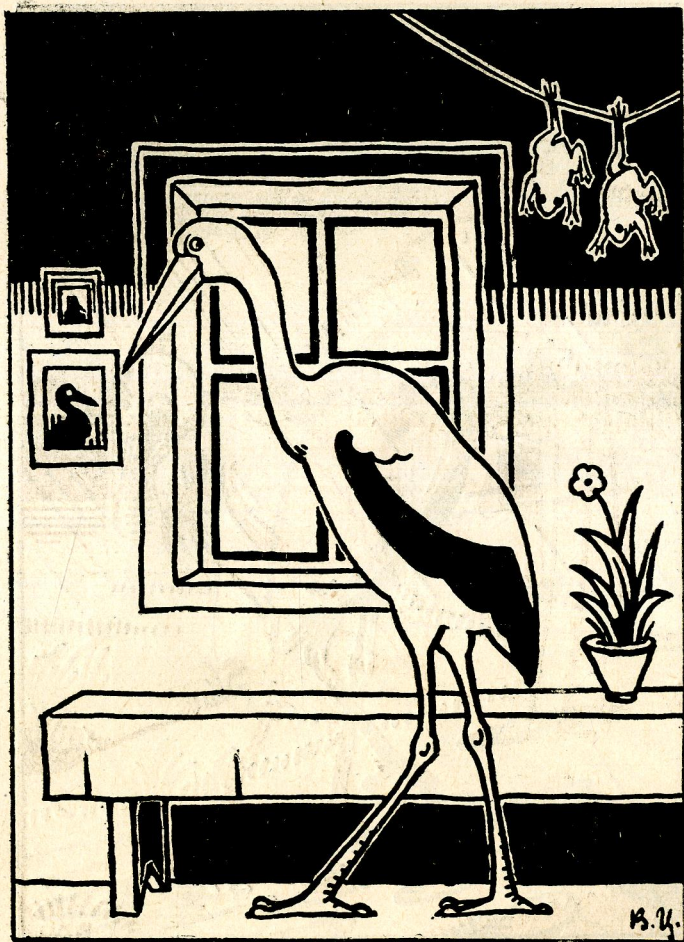

Стала, бідна, на рундук
Тай у двері ззьобом: стук:
Хто там? — журавель питає

І віконцем виглядає.
То я, чапелька — чубатка.
Ти пусти мене у хатку.

Дай змерзла, дай погрітись,
Дай хоч трошки обсушитись,
Я прийшла перепросити,

Щоб ти ласкав був простити,
Що тебе я зле прийняла
І від себе відігнала.

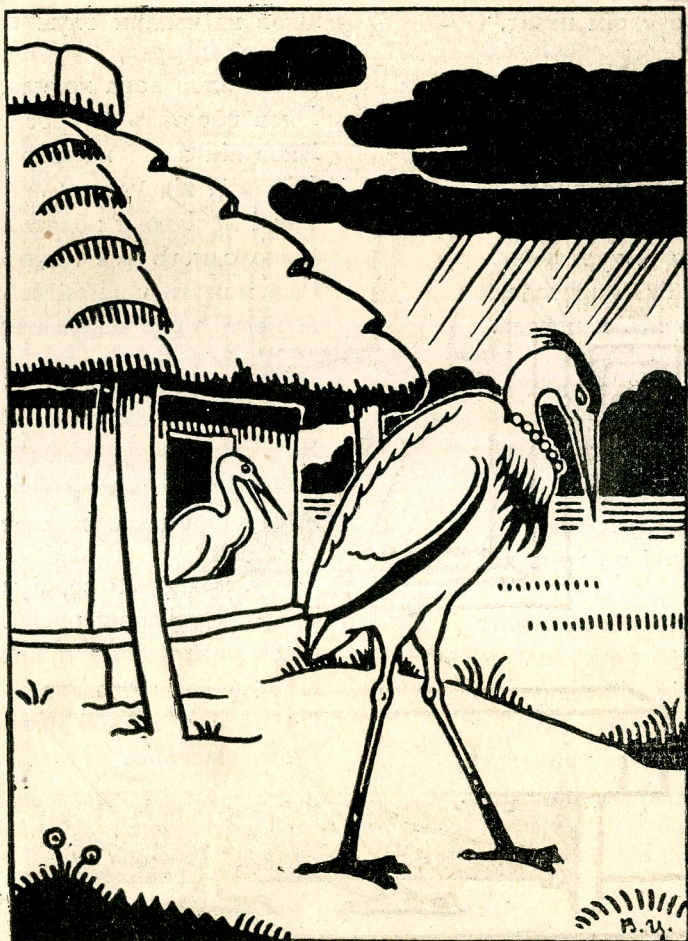

Сватать ти мене приходив,
Я-ж, дурна, не дала згоди,
А тепер сама прийшла,

Тобі згоду принесла!
Та журавлик засміявся
Й так до неї обізвався:

— „Бач, яка худа, цибата,
Довговяза і носата,
Вся розпатлана, слизька,

Та задрипана, бридка!
Чи дурний таку я брати?
Буду красної шукати!

Іди з Богом, звідки взялась,
Ти мені не сподобалась.
От яка знайшлась ходити,

Спокій людям колотити!
От така була розмова.
На те чепелька — ні слова,

Тільки дуже засмутилась
Аж од сорому схилилась.
— „Як не хочеш — не женися!
А про мене — хоч сказися!
Як моє, мовляв, не влад, —
То піду з своїм назад.“

От один лишившись в хаті
Став журавлик міркувати:
„А чи добре-ж я зробив,
Що я чаплі не простив?
То-ж вона тому не винна,
Що знялася хуртовина.
Всякому бува пригода,
Як заскочить непогода.

А що чапелька цибата,
Довговяза і носата,
То се-ж врода їх така,
Як і в мене, козака!
Ех, погано я зробив,
Що я чаплі не простив!

Вона широко так просилась,
Так далеко потрудилась...
Треба гріх мій відкупити
Тай піти перепросити.
Як поладимось гарненько,
Знов посватаю любенько.

От журавлик знов прибрався
І раненько знов подався
Ген у чаплину хатину
Й знов попав під хуртовину.
Змок, задрипавсь, обтаскався,
Знов на чаплин глум нарвався.

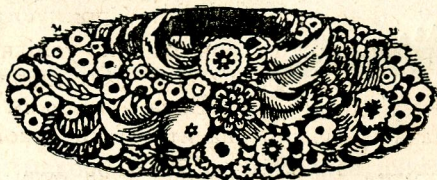
Потім знов вона ходила,
Знов простить її просила.
Знов він з неї насміявся
І знов її відцурався...
Так і досі вони ходять,
Одно одного все годять
І не можуть помиритись,
А не то, щоб одружитись.

* * *

І з людьми таке буває,
Як хто кого зневажає:
Той на того заповзявся,
А той гірше ще затявся.

Треба жалість в серці мати,
Треба ближньому прощати
І не кривдить без провини,
Не вчиняти тяганини,
Не робить, як той цибатий,
Як та чапелька чубата.

Дід Модест.

ВОЛИК.

(Спогади давного минулого).

Сердечна тітка казала завжди, що се тяжкий хрест виховувати дітей. Вона любила своїх небожат усією душею, але ніколи майже не упало їй бути з усіма разом у згоді; постійно доводилося гніватися, вичитувати їм докори і постановляти якісь кари. Се доводило добру тітку до сліз, а діти теж не почували себе від того щасливими.

Волик був загальний „коханчик“, тихий, правдивий, працьовитий, але часами на нього нападала упертість, яка доводила тітку до розпачу, бо ще до того не можна було зясувати причини, бо він мовчав і ні за що не хотів відповідати на запитання.

Тітка як найпильніше стежила за тим, щоб діти добре їли і ось Волик рішуче зрікся їсти котлети, що йому поклали на тарілку. Як не умовляла його тітка, не розпитувала на усі голоси, через що, він уперто мовчав і не їв.

Тут тітка скрикнула до тата по французьки, що ся нещасна дитина загине через свою упертість, що конче треба перебороти його і примусити до слухнянства.

Коли усі скінчили обід і пішли від столу, Волику сказали, що він доти буде тут на місці і не піде бавитися, поки не поїсть котлетів.

Минав час, а Волик не рухався. Ні за що на світі він не міг-би зїсти тих котлет, бо у ранці, коли він забіг до свого приятеля кухаря, він побачив гору сирого мяса, яку той вибивав великими ножами так, що маленькі шматочки відскакували на бік і ся картина зробила на нього таке непереможне огидливе вражіння, що він став на сей час вегетаріянцем.

Тітка не раз уже заглядала у двері, а справа не посувалася. З других дверей у щілку заглядали то Левко, то Ляля. Вони ні за що не хотіли бавитися без Волика.

Волик почав нудитися. На очах його забреніли сльози. Коли се хтось потяг його за курточку. Він живо нахилився і побачив під столом Левка. Той робив йому знак рукою, що-б поводився обережно і хутко зашепотів: — „Дай мені котлет“. — Волик вагався. — „Я хочу їсти“. Тоді Волик сунув йому один котлет. Левко уявив, що їсть і через хвилину знову попросив: „Дай ще“. Волик дав другий. На тарілці було чисто. Хлопчик зітхнув з полегшенням і подивився навкруги. Левко зник за дверима, а із другої кімнати вийшла зхвильована тітка з рішучим наміром умовити і примусити.

Побачивши порожню тарілку, вона радісно усміхнулася, погладила хлопчика по голові і ніжно поцілувала. — „От любий, от гарний слухняний хлопчик! Тепер іди, бався“ Вона з великим задоволенням пішла до тата сказати йому, що значить уміти виховувати дітей.

А Волик задумано ішов із ідальні і на душі у нього було не весело. До того огидливого вражіння, що залишилося від сирого мяса, додалося ще друге, що він збрехав, а сього він не міг терпіти.

У „дітській“ сиділа Ляля. Він розказав їй своє незадоволення, а вона уважно вислухавши його, нарешті блиснула своїми виразними оченятами і відповіла з почуттем: „Як погано, що є на світі великі і маленькі! Як-би усі були рівні!“

В. О'Конор-Вілінська.

Добрий син.

(Образки Віктора Цимбала).

В далекому краю, над берегами величавого Гангеса, стояла вбога хатина бідного Рамаша-Бабу. Вправді Рамаш ходив на зарібки до ліса і заробляв на стільки, щоби нагодувати себе і свого самотнього сина Гамалю, гарного десятилітнього хлопчика.

Гарно жилося Гамалеви, поки жила ще його добра мати. Та одного разу мати пішла прати на ріку, а з поближких джунглів виповз довгий вуж-очкар, митю обвинувся довкруги її рамени і вкусив так, що коли він враз із батьком прибіг на крик бідної мами, було вже за пізно. Вправді

батько забив вужа, але отруя розійшлася по жилах нещасної жертви, яка в страшних муках сконала їм на очах. По смерті жінки Рамаш став дуже пригноблений і сумний, та лише з огляду на свого сина старався заробляти на хліб.

Та тут стрінуло його нове нещастє. При звалюванні дерева одна галузь зачіпила його за ногу і зломил її на половину. Непритомного з болю принесли товариші Рамаша до хати і положили на вязанці змервленої соломи. Сумно стояв малий Гамаль коло батька, який стогнав тяжко, тримаючи його за руку.

— Все буде добре, батечку, лише трохи відваги! — потішав його малий Гамаль.

— Відваги — відповів слабим голосом конаючий. — Терплю страшно, але бачу, що й ти терпиш, а тут ані гроша в хаті.

— Не журися, батечку, піду до одного знакового пекаря, він дасть мені трохи печива, я продам його і тим зароблю трохи гроша.

З тими словами взяв малий Гамаль кошачок, попрощався з батечком і пішов на заробок.

Отець спокійно заснув.

Незадовго повернув хлопець із усмішкою на обличчю. З утіхи збудив батька і оповів, що за щастє стрінуло його.

— Знаєш, таточку, яке щастє спіткало мене? З хати пішов я просто до знакового пекаря, який дав мені цілий кошачок усяких булочок і ріжків. З тим товаром пішов я зараз до міста і почав викрикувати: „Булочки, ріжки, приходіть, хапайте, бо швидко не лишиться ні одного, а тоді пожалуйте!“ —

Люди принажені моїм кликанням і гарним виглядом печива, розхопили все в мить, ще трохи осталося мені лише на споді. Тимчасом надійшов якийсь вояк із прибічної сторожі князя, запхав руку до кошачка і забрав мені решту булок, не заплативши нічого. Я почав плакати і кричати за вояком, щоби мені дав гроші, однаковож він не звертав навіть на те уваги.

Тимчасом надійшов якийсь великий пан і поспитав мене, чого я так ревно плачу. Я оповів йому про цілу нашу нужду та додав, що ще й тепер знайшовся такий поганий чоловік, який забрав мені за дурно булки.

Добрий пан витягнув із кишені кілька золотих монет і ще дав мені сей перстень, щоби я завтра прийшов з ним до палати князя.

Гамаль віддав батькови гроші, а сам побіг звернути пекареви гроші за розпроданий товар. Пекар був дуже задоволений зиском із розпродажі і дав йому в дарунку кілька гарних тісточок.

Втішений хлопчина вернув до батька, дав йому тісточка і припровадив лікаря, щоби занявся хорим.

На другий день малий Гамаль пішов до палати князя. При брамі не хотіла сторожа допустити його до палати. Деж то хто бачив, щоби такий малий обірванець ішов до князя. Але скоро лиш хлопець показав сторожі перстень, усі перепустили його без застережень.

Офіцер княжої сторожі взяв його за руку і запровадив до саду, в яким був прегарний водограй і багато всяких кліток із дивовижними птицями. По середині рос-

кішного садку стояла альтанка, заросла блющем; туди казав офіцер іти Гамалеви. Хлопчик несміливо підніс за-слону альтанки і очам його представився чудовий вид. Вся альтанка вистелена була перськими килимами, по під стінами стояли малі канапки і столики, вкриті оксамитом, а на одній канапці, на шовкових подушках, сидів його знакомий пан.

Прибраний був він у дорогоцінну шовкову одержу, обшиту перлами і самоцвітами, на голові мав завій з якоїсь золотистої тканини, зіпнятий брилянтовою спряжкою. Гамаль, осяяний блеском самоцвітів, мимохить припав на коліна і кинувся цілувати руки князя, бо той пан був власне князь.

— Ну й щож, хлопче, потрапив ти до мене? — за-питав князь лагідним голосом.

— Так, ласкавий князю, — прошепотів хлопець.

— І як тобі тут подобається?

— Тут гарно мов у раю...

— Хотів би ти остати у мене?

— Ох так, — сказав хлопець, — але зараз посумнів і сказав: Рад би я тут зістати, але у мене батько хорий, нога у нього зломана. Хтож припильнує його, як що я тут зістану?

— Не бій ся, сину, бачу, що ти кохаєш свого батька і не проміняв би всього багатства за родинну хату. Та тепер уже не будеш потребувати журитися своїм батьком, я пожурюся ним. Ще нині скажу перенести його до красшого мешкання, дам йому добру лікарську опіку та вкортці побачиш його здоровим.

— Князю, мій добродію, за що ти так мною занявся? — кликнув урадований Гамаль.

— За те, що ти так щиро кохаєш свого батька, — відповів князь.

Довго ще розмовляв князь із малим Гамалем. З кожної його відповіді пробивався розум і доброта серця. Для того князь післав Гамалю до першої школи в місті та добирав йому найкрасших учителів, щоби вивчили його на мудрого дорадника державного.

* * *

Багато літ минуло від того часу. Гамаль став першим дорадником старого князя, який був так привик до нього, що здається, не міг і кроку без нього поступити. Та нараз сталося нещастє. В палаті відкрили змову на життя князя.

Всіх злочинців зловлено. Між ними був також батько Гамалєя, Рамаш, який не памятаючи на добродійства князя, дав себе затягнути до змови проти князя. Розуміється, засуджено всіх на смерть. Страшно терпів Гамаль, бо любив свого батька безмежно. На дармо благав у князя

ласки для батька. Той дав себе ублагати на стільки, що замість смерти зменшив Рамашови кару на стятте лівої руки. Гамаль попрохав князя, щоби він дозволив йому самому втяти батькови руку. Здивований князь дозволив йому се, думаючи при тім, що богацтво і розкіш притупили синівські почування у Гамалєя так сильно, що він навіть не здержиться перед злочином.

* * *

На другий день Гамаль прийшов до князя окритий широкою нагорткою. Слідно було, що багато витерпів він за¹сю ніч, крім того мертвецька блідість розливалася по його обличчю.

— Ну і щож? поспитав князь.

— Засуд виконаний, — прошепотів Гамаль, — і подав відтяту руку князеви.

— Що... о? — закричав князь, то ти справді відтяв батькови руку? Тепер за се підеш до підземелля, де будеш коротати свої дні.

— Беріть його! — тут звернувся він до сторожі. — Сторожа окружила Гамалю колесом та хотіла вхопити його за руки, щоби виконати розказ князя. Та нараз відступила перелякана. Під нагорткою не було зовсім лівої руки, а з бандажів стікала ще тепла кров...

Аж тепер зрозумів князь, чому Гамаль хотів виконати сам засуд на своєму батькови. Казав відійти сторожі і промовив до Гамалю: Дійсно повинен бути гордий твій батько, маючи такого сина. За се дарую твому батькови житте, а ти будеш мені рідним сином.

Чи знайшовбися у нас такий хлопчик, щоби в потребі жертвував стілько для добра своїх родичів?

Яр. Мандюкова.

Із збірника бл. п. Івася Сабата.

1. Прогулька.

Гей, в зеленому лісочку
В приємненькім холодочку,
Там собі ми посідали
Тай пісеньку заспівали.

І нічого не думаєм,
Бо завзято так співаєм.
В кут ідіть ви журби всі
Нам весело на душі!

2. Богдан.

Стоїть Богдан коло броду
Тай боїться лізти в воду.
Щож він робить?
Там сідає,
Плаче, плаче тай ридає...

3 життя ластівок.

В часі побуту У. С. С. на Херсонщині, мешкав я в одній клуні в селі Благодатній. Тамже, в нутрі під стріхою, було ластівоче гніздо, а в ньому пара ластівок. Зразу вони лякалися мене, але швидко освоїлися. До сього освоєння причинилося й те, що я не жалував їм кришок із хліба, гусільниць, то що. Вільними від служби хвилями став я досліджувати їх життя.

Зразу вони обоє літали собі свobodно та згодом найшлося в їх гніздочку четверо яєчок. Самичка мусіла тепер цілими днями висиджувати у гніздочку на яєчках, а самчик безупинно літав і доносив поживу. Часами вони мінялися, — але дуже рідко. І дивно, як ті малі пташки сповняли свої обов'язки без найменшого нарікання. До того одно другому старалося ще уприємнити хвили життя, праці. Бувало прилетить самчик із комашками, вкладає їх до дзюбочка самичці та мило щось шебече. Вона-ж проковтнувши — таким же тоном відповідає щось йому.

Часом як самчик трохи запізнився на ловах, надолужував свою неприсутність коротенькою балачкою, сидячи на краєчку гніздочка. (Воно було відкрите). Питав мабуть: Чи не зголодніла його люба, чи дуже скучала за ним? Вона ж знов питала: Чи не лучилася яка пригода, чи є доволі комашок, то що. Нераз здавалося, що вмовляла його не дуже вганяти, щоб шанувати своє здоров'я, берегтися від небезпеки, бо вже діточки будуть... На такі балачки самчик, щоби показати свою бадьорість і неустрашимість, цвірінькне радісно, скрутне головою, хитне хвостиком, підскочить і миттю летить по нову поживу, кинувши на прощання яке відрадне слово. Самичка тоді поправиться в гніздочку, зробить поважно вдоволену міну, (що має такого дбайливого друга) і далі сидить.

Часами заблудить у клуню чужа ластівка. На її вид, ся в гнізді підіймає крик і зараз або явиться самчик, або яка сусідська ластівка приходить і проганяє заблукану. Коли се дійсно заблукана пташка, то зараз від першого крику втікає геть. Але часами виявляється ізза сього битка... Налетить який пустунчик-самчик на гніздочко, кричить, дразниться і то тим сильніше, чим дужше денервується домашня. В таких випадках я особисто інтервенював; беру граблі, чи вила і нуж напасника гнати з клуні. Зразу домашніх се лякало; але коли переконалися про мої добрі заміри, було пізнати по них ізза сього вдоволення. Як тільки залетить який збиточник, пташка скричить у гнізді — неначе кликала мене на поміч. — Я не гаючись, хапаю за граблі, вигоню противника геть, а вона собі спокійно сидить і тільки дивиться.

Цікаво було, як із яєчок виклювалися маленькі ластівчата. Що то за радість була! Що якийсь час родичі впроваджували до клуні по парі, дві, або й три знайомих ластівок, щоб ті поглянули

на їх діточок. Усі літали кругом гніздочка і весело-радісно щебетали. Такі оглядини тревали 2—3 дні.

Тепер обоє родичі на переміну сильно вганяли за поживою, щоби молоденькі добре підкріпилися на силах. Як мило щебетали, вкладаючи комашку в широко отворений дзюбок... Як ніжно приговорювали до своїх діточок... Ні разу не слідно було сварки, чи невдоволення родичів, але й ні разу молоденькі не повелися неслухняно, чи свавільно.

І тепер — хоч рідше — прилітали напасники, але відпір був енергійніший. Не один оставив своє серце. І моя операція з граблями була утруднена, щоби не заїхати часом і «своїх» по потилиці... Бо то і по кільку пар літало нараз.

Коли вже молоденькі опірилися, прийшла пора вчити літати. Мати ставала на краю гніздочка і найніжнішим, привабливим голосочком закликала — по черзі — молоденьких до себе. Коли одно (все зачинало сильнійше ластівча) вже скочило біля неї, вона відлітала яких 20—30 цм. на патик і знов кликала до себе. Коли маленьке похитуючись відважиться скочити й туди, мати відлітає дальше на козел і знов вабить його до себе. Звідсіля заводить його вже до гнізда й зачинає з другим лекцію... Щоби улегшити науку, понапихав я попід стріху в певних віддальх патики, з чого зараз таки ластівки скористали.

Вкоротці стала мати вабити діточок на що другий патик, відтак чимраз дальше, аж довела до того, що ластівчата стали літати. Тепер патики були непотрібні, бо відбувалися лекції літання у клуні, по два рази денно. Часом і самчик брав участь у сьому навчанню, яке згодом перемінилося у забаву при веселому щебетанню. То-ж то втіха була!

Але найбільша втіха була, коли мав відбутися перший лет молодих. Се святочний день у ластівок. Одного погідного ранку, коли на недалеких телеграфічних дротах сиділа ціла низка ластівок, мої знакомі з клуні вилетіли цілою родиною до них із радісним щебетанням. Всі інші з такими ж окликами радості піднялися напротив; почалися витання, познакомлювання, бажання й інші церемонії, а від радісних окликів аж лящіло в ухах. Опісля весь гурт зник десь. Знакомі з клуні вернули аж над вечер. На другий день пішли до щоденних занять.

А мене вкоротці перенесено у Єлисаветград.

М. Г.

Народні анекдоти.

Чим Циган живе?

Їхав раз собі пан. Аж тут надходить дорогою старий Циган із сином. Велів пан візникови стати і вдався з Циганом у розмову.

— Чим ти, Цигане, живеш? — питає пан.

— А чим-би, паночку, туманином.

— Як-то туманином?

— Та так таки — каже Циган, — туманином.

— Ану покажи, яке воно в тебе, се туманино! Я хотів би видіти!

— Ба — каже Циган — коли я дома лишив. От коби, паночку, дали коника, то мій хлопчина скочив би, та приніс би.

Велів пан відпрягти одного коня. Сів на нього Циганчук та й поїхав. Як відїхав дуже далеко, що вже давно не було його видно, мацнувся старий Циган за кишеню таї каже:

— Ой паночку! Та я забув хлопчині ключ дати. Без ключа не найде. Шкода дороги. От коби дозволили другого коника — я дігнав би хлопця та й передав ключик.

Казав пан відпрягти другого коня. Сів старий Циган на коня, а як відїхав добрий кусень дороги, обернувся таї крикнув до пана і до візника:

А ви там довше не чекайте — один тягніть, другий пхайте!

І щез з конем.

Як Циган ловив рибу.

Прийшов Циган до господаря: Гошподареньку! гошподареньку! Якої у вас риби в спусті! йой!

— Іди, дурний Цигане! Хто видав рибу у гноївці!

— Ану, чи нема, гошподареньку! Ану дайте лише сверлика і долота. Ану, чи не буде братися.

Дали Циганови сверлик і долото. Вийшов Циган з хати, а всі за ним дивитися, що то буде.

Циган устроїв сверлик і долото у гноївку та й велів усім бути тихо, щоби риба бралася. Ждуть вони, ждуть,

може з яку годину, або й більше. В кінці господар каже: „А от Цигане, не береся“. — „Е що то, гошподареньку, що тут не береся, коли там береся“... — та й пішов.

Приходить господар до хати. Скрині розбиті, комора розбита, скрізь добре погосподарено.

Циганчине ворожіннє.

Прийшли у село Цигани. Малі Циганята розбіглися по хатах на жебранину, щоби дещо вкрати, а стара Циганка пішла бабам ворожити.

Прийшла до одної господині і каже: „Я вам, кумо, поворожу! Вийміть лишень золотого!“ — Баба на се: „Поворожте, поворожте мені, пані, бо хтось моїй корові молоко відобрав.“ — Баба вишукала золотого. Циганка завязала бабі очі та й сказала: „Обернися навкруг себе три рази, а за третим разом лови мою руку з золотим. Як потрапиш, то я тобі скажу, хто відобрав молоко корові. — Баба обернулася три рази, за третим разом хоче хапати Циганку за руку, а Циганки нема.

От і поворожила.

Порадив собі.

Було то в Босні. Син одного правовірного Турка зломив ногу. Старий батько побіг до лікаря, просити помочи. Лікар послухав, прийшов, скинув у сінях свою дорогу загортку, ввійшов до хати.

Приступив до хорого, оглянув і каже старому:

— Я вилічу ногу, але доти не пічну роботи, доки мені не буде 20 золотих.

Турок просить лікаря:

— Спустіть, паночку, низше, бо і половини з того не маю.

Лікар відповів: „То я забираюся.“

Турок поміркувавши трохи, сказав: — Гроші, пане ласкавий, будуть.

Лікар забандажував ногу хорому і хоче виходити, а також вбирати загортку. Налякався дуже, коли побачив, що загортки нема.

Турок сказав:

Тих 20 золотих, що я вам дав, се за вашу загортку, яку я заставив, бо інакше мій син став би калікою.

Так порадив собі бідний Турок.

Брехач і побрехач.

Орав чоловік поле. Син поганяв коні. Дорогою ішов брехач і питає:

— Ви виділи, як сим ровом плив млинський камінь? А господар каже:

— Ти що, здурів, чоловіче, що тобі до голови прийшло? Як ровом міг плисти млинський камінь? А син відізався:

— Я видів — плив сюди камінь, ще-й пес сидів на нім і муку облизував.

Пізнав брехач, що буде мати доброго товариша, та-й каже: „Лиши орати та ходи зі мною, обидва більше заробимо.

Пішли. Ідуть-ідуть та-й прийшли до якоїсь коршми, а брехач каже до побрехача: — Ти лишися тут, на дворі і вдавай, що ходиш, а як хто що запитає, то кажи...

Ну-ну, не вчіть мене, я сам знаю, що казати — відповів побрехач.

Так і зробили. Побрехач лишився, а брехач пішов до коршми. Там зібралися огородники і хвалилися один наперед другого. А брехач каже:

— А я у свого рана виплекав таку капусту, що одним листком сто кірців пшениці накривали. — Тамті кажуть:

Де то може бути, сто кірців пшениці одним листком накривати. А брехач: — Заложімся.

— Ну добре, заложімся. — І заложилися за двіста золотих. Вийшли з коршми. Побачили побрехача та питають:

— Куди йдеш, хлопче? А побрехач підслухав, що в коршмі говорили, та-й каже: — Я йду по нашого огородника. Він пішов кудись, та-й не приходить уже три дни, а робота є велика. Огородники питають його:

— То правда, що ваш огородник виплекав таку капусту, що одним листком накривали сто кірців пшениці? — А побрехач: „За се не знаю, лише знаю одно, що качан капусти везли дві пари волів, а як переїздили через воду, то мусіли допрягати третю пару.“

— „Ну, як такий качан, то листок мусів бути великий“ — поаумали ті і заплатили брехачеві двіста золотих. Брехач поділився тими грішми з побрехачем і пішли далше.

Ідуть тай ідуть, аж знов прийшли до коршми. Побрехач лишився на дорозі, а брехач пішов до коршми. Там знов були самі мулярі і хвалилися своїми будинками, а брехач оповідає: „Я вимурував такий мур, що сягав аж до хмар“.

Мулярі не повірили йому, а брехач знов заложився з ними. Як заложився, вийшли з коршми і побачили побрехача та-й питають: — Куди йдеш, хлопче? — Іду по нашого муляра, бо робота є, а його вже четвертий день нема. — А мулярі мовлять: — Скажи нам, хлопче, чи то правда, що той муляр вимурував такий мур, який сягав до хмар? — Я не знаю того, лише знаю, що як мур валився, то цілий місяць падала з гори цегла. — Мулярі програли і заплати брехачеві. Брехач тогди поділився з побрехачем, але не рівно, бо не мав йому ще дати два сотики і каже: „Прийди до мене за тиждень, то дам тобі.“

Приходить побрехач за тиждень, тай до брехачевої жінки: — Де ваш чоловік? — А жінка: — Ади, синку, він заслаб тай помер.

Побрехач пішов крамниці, купив свічку тай каже: „Добрий був небіщик, треба дати йому свічку в руки“ — і поклав свічку в руку вмерлому.

Доки свічка була велика, брехач тримав її, а як свічка догоріла до рук і допекла його, то зараз схопився і зачав кричати: — Ой. йой... пече“.

Побрехач розсміявся і каже: — Ну-ну, не кричіть, але заплатіть.

Уздрів брехач, що не утече перед побрехачем і віддав йому два сотики.

Дідова молитва.

Увійшов дід до хати, а господиня, не маючи хліба, тиць йому в руки кусень горячої кулеші.

Молиться дід, молить, а все кулешу перекидає з одної руки на другу, бо дуже його пече. „Помяни, Боже, душу Пилипа, що втопився! Отче наш, іже єси на небесіх“.

А далі не годен був уже витримати горячої кулеші, кинув нею на землю, та й каже: „А бодай би був не втопився.“

— Помолися, діду — каже — за душу мого сина Пилипа що втопився!

Подала В. Вишеньська.

Посмертна згадка.

Весна. Уся красується, буйно розвивається, манить око наше своєю красою. Скрізь повно квіток: і в городі і в лісі і в полі. Радіє природа й люде радіють. І старе й молоде веселиться: старі живуть згадкою молодих літ, а молодь, діти в своєму живлі. Вони бавляться, бігають, втішаються всім. І тим більший сум огортає нас коли в такій гарній порі закінчує життя маленька людина, дитина, що ще й не навтішалася життєм, що тільки по землі підстрибує. Таке вражіння мав кожний учасник похорону бл. п. **Івана Сабата**, ученика П. кляси української гімназії в **Перемишлі**, що помер на пошестну недугу **26 мая** ц. р. проживши **12 літ**.

Це був здібний гарний і тихий хлопчик, справжня окраса рідної хати й школи, дорогий і милий для своїх рідних, товаришів і професорів. Завжди скромний і ввічливий, пилький, дбайливий, роботящий. Рідко зустрінете ученика, що так дуже любив-би науку й книжку. В школі жадно ловить кожне слово вчителя, цікаво розпитує про все, вчиться дуже гарно — це зразковий ученик у цілій клясі. Він не задовольняється шкільною наукою, а читає ввесь час усякі гарні книжки й часописи для дітей і молоді. „Молода Україна“ і „Світ Дитини“ це його найкращі приятелі, він їх нетерпеливо очікує й дуже уважно перечитує. Береться також до складання віршів, у яких пише, як вражає його гарна природа. Покійний Івасик захворівши страждав багато. Як дуже тужив він тоді за школою, як рвався до гуртка своїх товаришів, до забав із ними, до клясових прогульок!

Великий сум полишив Покійний у серцях і своїх родичів, що так дуже любили Його, і у всіх знайомих. І певно з глибоким жалем згадувати муть вони Його. Прощай, Мила Дитинко, спи спокійно по своєму короткому, але важкому життю і нехай легесенькою буде Тобі ця земля, в якій спочиваєш!

Е. Грицак.

„СВІТ ДИТИНИ“

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТИИ

ВИХОДИТЬ

РАЗ У МІСЯЦЬ КОЖДОГО 15-го

В ОБЄМІ 2-х АРКУШІВ ДРУКУ

ПІД РЕДАКЦІЄЮ

МИХАЙЛА ТАРАНЬКА.

СПІВРОБІТНИЦТВО ДЛЯ „СВІТА ДИТИНИ“ ПРИОБИЦЯЛИ
ОТСІ УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ Й МИСТЦІ:

Бачинський Леонід, Білоусенко Олександр, Блажкевич Іванна, Вовк Юрій, Гнатюк Володимир, Завадович Роман, Заклинський Богдан, Королів-Старий Василь, Кокольський Микола, Ковжун Павло, Котович Анатоль, Куликівна Софія, Кульчицька Олена, Лакуста Святослав, Лотоцький Антін, Лотоцький Михайло, Манастирський Антін, Мандюкова Ярослава, Д-р Маковей Осип, Магир Микита, Олесь Олександр, Підгірянка Марійка, Подушко Зиновій, Радзикеви́ч Володимир, Софронів Василь, Цегельська Олена, Хронович Володимир, Черкасенко Спірідіон і Яремова Слава.

Ціпорічна передплата „Світа Дитини“ виносить:

для Краю 6 золотих
для Чехословаччини . . . 45 кор. чеських
для Америки й Канади . . 1½ долляра.

Поодинокое число коштує 50 грошів.

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

